

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปริญญาณิพนธ์
ของ
ลัษณา วชิรพงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
เมษายน 2545

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทคัดย่อ
ของ
ลัษณา วชิรพงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

เมษายน 2545

ลักษณะ วชิรพงศ์. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบางประการในด้านการรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ ประสิทธิภาพชีวิตด้านบวก และประสิทธิภาพชีวิตด้านลบกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน และหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 409 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมเอสพีเอสเอส

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ ประสิทธิภาพชีวิตด้านบวก และประสิทธิภาพชีวิตด้านลบกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นำหนักความสำคัญขององค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่การรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ ประสิทธิภาพชีวิตด้านบวก และประสิทธิภาพชีวิตด้านลบส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY OF THE CORRELATION BETWEEN SOME FACTORS AND SCHOOL
SATISFACTION OF MATHAYOMSUKSA **III** STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
LAKSANA WACHIRAPONG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
April 2002

Laksana Wachirapong. (2002). *A Study of The Correlation Between some Factors and School Satisfaction of Mathayom Suksa III Student*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistic). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Aungkana Saiyos, Assist. Prof. Raveewan panpanich.

The purpose of the research were to study the correlation between some factors in the mathematical self-efficacy, science self-efficacy, social science self-efficacy, verbal self-efficacy, physical school environment, academic school environment, administration school environment, positive life experience and negative life experience with school satisfaction and to find beta weight of each factor contributed to school satisfaction. The samples consisted of 409 students from Mathayom Suksa III in academic year 2001 of Pathumthani province that selectd by using the stratified random sampling and the SPSS program was used to analysis the data.

The result of the study showed that :

1. The multiple correlation coefficients between some factors in the mathematical self-efficacy, science self-efficacy, social science self-efficacy, verbal self-efficacy, physical school environment, academic school environment, administration school environment, positive life experience and negative life experience with school satisfaction was statistically significant at .01 level.
2. The beta weight of academic school environment and administration school environment contributed to the school satisfaction was statistically significant at .05 level but mathematical self-efficacy, science self-efficacy, social science self-efficacy, verbal self-efficacy, physical school environment, positive life experience and negative life experience contributed to the school satisfaction were not statistically significant.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปริญญานิพนธ์
ของ
ลัภษณา วชิรพงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

เมษายน 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

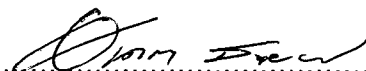
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

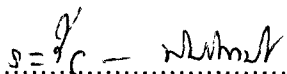
ของ
นางสาวลักษณา วชิรพงศ์

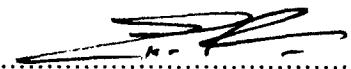
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ชวลิต รวยอาจิณ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากรองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ และอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ส.วาสนา ประवालพฤษ์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ อาจารย์ ดร. นันทา สุรักษา และอาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ และคณาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือทุกท่าน ตลอดจนทั้งนักเรียนที่ให้ความร่วมมือทุกคน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนิสิตเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษาภาคปกติ รุ่นที่ 2 และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแก่บิดา มารดา อาจารย์ น้องสาวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และเป็นกำลังใจให้ด้วยดีเสมอมาจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ลักษณะ วชิรพงศ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	สมมติฐานในการวิจัย	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ความพึงพอใจ	8
	ความหมายของความพึงพอใจ	8
	การวัดความพึงพอใจ	9
	องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน	10
	องค์ประกอบที่ใช้ในการวิจัย	12
	ประสบการณ์	12
	ความหมายของประสบการณ์	12
	ลักษณะของประสบการณ์	13
	การรับรู้ความสามารถของตนเอง	14
	ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง	14
	การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง	15
	ลักษณะของการรับรู้ความสามารถของตนเอง	15
	การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง	17
	สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	19
	ความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน	19
	ลักษณะสภาพแวดล้อมในโรงเรียน	21
	ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน	40
	การวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน	42
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
	งานวิจัยในประเทศ	45
	งานวิจัยในต่างประเทศ	47
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	49
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	49

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	67
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย	67
สรุปผลการวิจัย	69
อภิปรายผล.....	69
ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	82
ประวัติย่อผู้วิจัย	108

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนโรงเรียน และจำนวนนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	50
2	ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบแต่ละด้าน และความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน	64
3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน.....	65
4	ค่าน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน.....	66
5	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน.....	84
6	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถ ด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง.....	85
7	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถ ด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง.....	86
8	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถ ด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง.....	87
9	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถ ด้านภาษาของตนเอง.....	88
10	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านกายภาพ.....	89
11	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านวิชาการ.....	90
12	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการ.....	91
13	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดประสบการณ์ชีวิตด้านบวก.....	92
14	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดประสบการณ์ชีวิตด้านลบ.....	93

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม.....	51

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาในปัจจุบันมีการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งจะได้เห็นได้จากการปฏิรูปการศึกษา จัดให้มีการประกันคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน รวมถึงการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การศึกษาเป็นสิ่งหล่อหลอมให้เยาวชนของชาติ เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ โรงเรียนจึงถือเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญ เพราะถือเป็นจุดกำเนิดที่ก่อให้เกิดการศึกษาขึ้น และโรงเรียนยังมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรู้สึกที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ทางด้านอารมณ์และพฤติกรรมพื้นฐานต่าง ๆ (ประเทิน มหาพันธ์. 2523 : 59) ถ้าโรงเรียนได้ปลูกฝังความรู้สึกในทางที่ดี พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะเป็นไปในทางที่ดีงาม (ล้วน สายยศ. 2538 : 17) แต่ถ้านักเรียนมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อโรงเรียนจะทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ (อรนุช กันสิทธิ์. 2542 : 2)

ความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน จึงเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักในความสำคัญของโรงเรียน เห็นคุณค่า มีความเลื่อมใส เอาใจใส่ในการเล่าเรียน ตั้งใจกระทำความดี (ประเทิน มหาพันธ์. 2523 : 65) ซึ่งสามารถส่งผลให้นักเรียนสนใจเรียน มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยสิ่งเหล่านี้จะเกี่ยวโยงไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย เพราะการศึกษาไทยในปัจจุบันยังมีการเช็คเวลาเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนอกจากนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ถือเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของนักเรียนด้านหนึ่งที่ยิมนนำมาวัดกัน ซึ่งต้องอาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมองมาเป็นส่วนช่วย (ทวีศิลป์ สารแสน. 2543 : 3) จากการศึกษาของเมเรนส์ และเลแมนน์ (Mehren and Lehmann. 1975 : 584) พบว่านักเรียนจะเรียนได้ดีเพียงใดมิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถหรือเชาว์ปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่องค์ประกอบอื่นก็มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น วุฒิภาวะ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ นิสัยในการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของทราฟเวอร์ส (ทวีศิลป์ สารแสน. 2543 : 3 ; อ้างอิงจาก Travers. 1953. *An Introduction to Education Research*) ได้ทำการศึกษาพบว่าการศึกษาที่นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน นอกจากมีสติปัญญาที่ดีแล้วยังต้องมีความสนใจ ความพึงพอใจ คุณลักษณะส่วนตัว สถานภาพพื้นฐานทางครอบครัว ฐานะทางสังคม ฯลฯ

นอกจากนั้นความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนยังมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนในหลาย ๆ ด้าน จากการศึกษาของวิลเลียม (William. 1970 : 401 – 403) พบว่าบุคคลที่มีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ และความสามารถสูงกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ยัง เผือกนิยม (อรนุช กันสิทธิ์. 2542 : 22 – 23 ; อ้างอิงจาก Young Pheukniyom. 1960. *A Study of Children's Attitude Toward School in General in a Secondary School in Bangkok*) พบว่าความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียนมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างมาก กล่าวคือถ้านักเรียนมีความพึงพอใจต่อโรงเรียนย่อมทำให้นักเรียนมีความผูกพันในโรงเรียน อยากใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน และทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการเรียนการสอน แต่ในทางกลับกัน ถ้าสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนทำให้นักเรียนได้รับความเจ็บปวดหรือขมขื่นแล้ว อาจจะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อโรงเรียน อันจะก่อ

ให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ได้เช่น ปัญหาการหนีเรียน เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของประเทิน มหาจันทร์ (2523 : 62) พบว่าเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อโรงเรียน และความไม่พึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน จึงส่งผลไปถึงการที่นักเรียนเบื่อโรงเรียน เบื่อการเรียน และอาจนำไปให้นักเรียนหนีโรงเรียน ก่อให้เกิดผลกระทบหลายอย่าง เซลเลอร์ (เสาวรัตน์ จุลรัตน์. 2523 : 3 ; อ้างอิงจาก Zeller. 1966. *Dissertation Abstracts International*) กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้นักเรียนเรียนไม่จบ คือมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อโรงเรียน ไม่ชอบครูประจำชั้นหรือครูใหญ่ และไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อน สอดคล้องกับเซค (เพ็ญศิริ งามจิตร์. 2535 : 37 ; อ้างอิงจาก Ceesh. 1964. *Journal of Personality and Social Psychology*) พบว่าลักษณะที่มีส่วนสัมพันธ์กับเด็กที่เรียนไม่จบ คือ ระดับเศรษฐกิจ ไม่ชอบไปโรงเรียน และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมมีน้อย

จากการศึกษาของพรทิพย์ ตั้งไชยวรวงศ์ (2540 : 6 – 7) พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนออกกลางคัน อาจมีปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน รวมทั้งปัจจัยทางด้านจิตใจ ได้แก่ นักเรียนมีปัญหาครอบครัวแตกแยก นักเรียนคิดว่าสติปัญญาไม่ดี ผลการเรียนอ่อน ปัญหาความประพฤติ หรือเพื่อนที่ไม่เรียนชักนำ เป็นต้น จึงทำให้ประสบการณ์ในชีวิตเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่น่าสนใจในการศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน เพราะประสบการณ์ในชีวิตจะเป็นข้อมูลที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มีในเพื่อน สังคม และครอบครัวได้ เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงระดับความสัมพันธ์ (ป. มหาจันทร์. 2536 : 56) ซึ่งอาจมีผลเกี่ยวโยงไปถึงเหตุการณ์ที่เป็นปัจจัยทำให้เกิดสิ่งต่าง ๆ และจากการศึกษาของเฮอริบเนอร์ และ แมคคัลลอร์ช (Huebner and McCullough, 2000 : 331 – 335) พบว่าประสบการณ์ในชีวิตมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในโรงเรียน เราจึงควรได้นำประสบการณ์ชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียนมาพิจารณาหาความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

อีกองค์ประกอบหนึ่งที่น่าสนใจคือ การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง (academic self – efficacy) ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน เพราะการรับรู้ความสามารถของตนเองจะช่วยให้นักเรียนสามารถประเมินตนเอง และบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมีความเอาใจใส่งาน กระตือรือร้น และใช้ความพยายามมุ่งมั่นในการทำงานมากกว่าบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ ดังที่บลูม (มาลี เพ็ชรชะ. 2538 : 5 ; อ้างอิงจาก Bloom. 1977. *Mastery Learning : Theory and Practices*) ได้ระบุว่าบุคคลที่มีการรับรู้ต่อตนเองว่าเป็นคนเก่ง รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีความสามารถจะเรียนได้ดีกว่าบุคคลที่มีการรับรู้ว่าเป็นคนขาดความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของซาตริ และโรเบิร์ตสัน (Sadri and Robertson. 1993 : 139 - 152) ที่ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองและพฤติกรรมการทำงานพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลของการปฏิบัติงานและการเลือกกระทำพฤติกรรมของบุคคล จากที่กล่าวมา แม้ว่าการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองจะไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับความพึงพอใจ แต่การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองก็มีผลเกี่ยวโยงที่สามารถทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในองค์ประกอบของการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง

องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมในโรงเรียนดีจะทำให้ให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเกิดความรู้สึกพอใจ ภูมิใจ อบอุ่นใจ สบายใจ รู้สึกในความเป็นเจ้าของและอยากมาโรงเรียน โรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดีจะทำให้ทุกคนทำงานร่วมมือกันอย่าง

เต็มทีและมีความสุข แต่ถ้าสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่ดีคนที่อยู่ในโรงเรียนก็จะมีแต่ความทุกข์ระทม และสภาพแวดล้อมที่ดียังส่งผลให้นักเรียนมีความรู้สึกดี ภาคภูมิใจ เกิดความรักใคร่ ยึดมั่น ผูกพันในหมู่คณะ (สุตาพร เลหาสธิตย์. 2525 : 26) ซึ่งสอดคล้องกับอภิชาติ บัวทอง (2541 : 96) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนสามารถส่งผลให้เกิดทัศนคติหรือความรู้สึกต่อโรงเรียน จากที่กล่าวมาจะพบว่าสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญซึ่งจะมีส่วนเกี่ยวข้องไปถึงความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน เพราะในปัจจุบันการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นในการที่จะพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ และหน่วยงานที่มีบทบาทและสำคัญที่สุด คือ “โรงเรียน” เพราะโรงเรียนเป็นทั้งแหล่งที่ให้ความรู้ ให้การปลูกฝังจริยธรรม ให้รู้จักการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ดังนั้นถ้านักเรียนมีความพึงพอใจต่อโรงเรียน ก็จะเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดความรักความเข้าใจทั้งกับตนเองและผู้อื่น รวมทั้งเป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จ และความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนยังเป็นตัวการสำคัญที่จะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทวีศิลป์ สารแสน. 2543 : 3) ซึ่งความรู้สึกที่ดีที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อหาคำแนะนำนักความสำคัญขององค์ประกอบแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ความสำคัญของการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบว่าองค์ประกอบใดบ้างที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนมากน้อยเพียงใด เมื่อนักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อโรงเรียนก็จะนำไปสู่การประสบผลสำเร็จในการเรียนของนักเรียน และยังอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่นักเรียน รวมทั้งเป็นแนวทางเพื่อช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 22 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 5,762 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 409 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง ประกอบด้วย

- 1.1.1 การรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง
- 1.1.2 การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง
- 1.1.3 การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง
- 1.1.4 การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง

1.2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ประกอบด้วย

- 1.2.1 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ
- 1.2.2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ
- 1.3.2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ

1.3 ประสบการณ์ชีวิต ประกอบด้วย

- 1.3.1 ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก
- 1.3.2 ประสบการณ์ชีวิตด้านลบ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน ซึ่งเป็นความรู้สึกและพฤติกรรมในด้านบวก ทำให้เมื่อเวลาที่นักเรียนนึกถึงโรงเรียนจะทำให้รู้สึกสบายใจ ปลอดภัย และพอใจที่จะได้มาโรงเรียน ได้อยู่ในโรงเรียน ไม่รู้สึกท้อหรือเหนื่อย และไม่ต้องระมัดระวังสิ่งรอบตัวเมื่ออยู่ในโรงเรียน

2. การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง (Academic self – efficacy) หมายถึง การที่บุคคลเชื่อว่าตนเองมีความสามารถทางวิชาการมากน้อยเพียงใด โดยการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองนั้นแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง (Mathematical self – efficacy) หมายถึง การที่บุคคลรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเรียนคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหา และความเข้าใจในวิชาคณิตศาสตร์

2.2 การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง (Science self – efficacy) หมายถึง การที่บุคคลรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเรียนและทำการทดลองวิชาวิทยาศาสตร์ การเข้าใจกฎเกณฑ์ สูตร รวมถึงปัญหาทางวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ

2.3 การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง (Social Science self – efficacy) หมายถึง การที่บุคคลรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเรียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เหตุการณ์และข่าวสารที่เกิดขึ้นในโลก และที่เกี่ยวข้องกับวิชาทางสังคมศาสตร์

2.4 การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง (Verbal self – efficacy) หมายถึง การที่บุคคลรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเรียน การอ่าน การเขียน และการพูดในวิชาภาษาต่าง ๆ รวมถึงการเข้าใจในสิ่งที่เรียน อ่าน เขียน และพูดด้วย

3. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง สภาพการณ์ที่อยู่รอบตัว ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

3.1 ด้านกายภาพ หมายถึง อาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และอาณาบริเวณที่มีอยู่ รวมไปถึงลักษณะการจัด การตกแต่ง และการใช้พื้นที่ หรือสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

3.2 ด้านวิชาการ หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ให้มากที่สุด

3.3 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง แนวนโยบายการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารและการบริการต่าง ๆ ที่ได้มีการจัดขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน

4. ประสบการณ์ชีวิต (Life Experience) หมายถึง เหตุการณ์หรือสภาพการณ์ที่นักเรียนได้พบมา หรือได้กระทำมาทั้งในชีวิตประจำวัน และที่เป็นเหตุการณ์สำคัญ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน

4.1 ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก (Positive Life Experience) หมายถึง เหตุการณ์หรือสภาพการณ์ที่นักเรียนได้พบมา หรือได้กระทำมาแล้ว เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เมื่อทำแล้วทำให้เกิดความภาคภูมิใจ บางครั้งได้รับคำชมเชยจากผู้ใหญ่ หรือได้รับรางวัลของผลที่ได้จากการกระทำ

4.2 ประสบการณ์ชีวิตด้านลบ (Negative Life Experience) หมายถึง เหตุการณ์หรือสภาพการณ์ที่นักเรียนได้พบมา หรือได้กระทำมาแล้ว ทำให้เกิดความท้อใจ และอาจส่งผลให้นักเรียนหรือผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ได้รับคำว่ากล่าว ตีเตือน

5. ค่าน้ำหนักความสำคัญ หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนในรูปของคะแนนดิบ (b)

6. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่มีความชำนาญด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลการศึกษา ซึ่งมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโท โดยเป็นผู้ชำนาญในด้านจิตวิทยาจำนวน 2 ท่าน และเป็นผู้ชำนาญในการวัดผลการศึกษาจำนวน 3 ท่าน

สมมติฐานในการวิจัย

1. องค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กัน
2. คำนำนักความสำคัญขององค์ประกอบอย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจ
 - 1.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 1.2 การวัดความพึงพอใจ
 - 1.3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน
2. องค์ประกอบที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ประสพการณ์
 - 2.1.1 ความหมายของประสพการณ์
 - 2.1.2 ลักษณะของประสพการณ์
 - 2.2 การรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 2.2.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 2.2.2 การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง
 - 2.2.3 ลักษณะของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 2.2.4 การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 2.3 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน
 - 2.3.1 ความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
 - 2.3.2 ลักษณะสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
 - 2.3.3 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
 - 2.3.4 การวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. ความพึงพอใจ

1.1 ความหมายของความพึงพอใจ

มอร์ส (ประภา ตูลานนท์. 2540 : 23 ; อ้างอิงจาก Morse. 1958. *Satisfactions in the White Collar Job*) ได้ให้ความหมายว่าความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของบุคคลให้น้อยลง ถ้ามีความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำกิจกรรม

วอลเลอร์เทน (Wallerstein. 1971 : 256) ได้ให้ความหมายว่าความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

กู๊ด (Good. 1973 : 320) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง คุณภาพ สภาพหรือระดับความพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

โวลแมน (Wolman. 1973 : 384) ได้ให้ความหมายว่าความพึงพอใจ คือความรู้สึกมีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความต้องการ หรือแรงจูงใจ

ลือค (ทวีศิลป์ สารแสน. 2543 : 62 ; อ้างอิงจาก Locck. 1976. *Journal of Reseach in Science Teaching*) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความพอใจหรือภาวะอารมณ์ทางบวกที่เป็นผลมาจากการประเมินของบุคคล

แมคคอมมิก และแดเนียล (อุบลรัตน์ เจาะจิตต์. 2542 : 24 ; อ้างอิงจาก McCormick and Daniel. 1980. *The Achievement Motive*) ได้ให้ความหมายว่าความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ (Intencive) และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ

วิชชีโอ (ทวีศิลป์ สารแสน. 2543 : 63 ; อ้างอิงจาก Vicchio. 1991. *Organizational Behavior*) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นผลรวมของความคิด ความรู้สึก แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมของบุคคล ความพึงพอใจของบุคคลที่เกิดขึ้นจะมีความแตกต่างกันตามลักษณะประสบการณ์ของแต่ละบุคคล และลักษณะการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ความพึงพอใจของบุคคลเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบุคคล เพราะระดับความคาดหวังมีผลต่อการประเมินคุณค่าการปฏิบัติอันจะส่งผลต่อระดับความพึงพอใจ

สตีเยร์ (Steers. 1994 : 214) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกทางบวกที่บุคคลให้กับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

เชอริงตัน (Cherington. 1994 : 584) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่องานที่ทำ

สมยศ นาวิการ (2524 : 39) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ เป็นความรุนแรงของความ ต้องการของบุคคลเพื่อผล ความพึงพอใจจะเป็นไปได้ทั้งทางบวกและลบ

ชัยลิขิต สุทธาจารย์เกษม (2531: 2) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเปลี่ยนไปตามบุคลิกภาพและความสัมพันธ์ของบุคคล

กาญจนา ภาสุพันธ์ (2531 : 5) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าหมายถึง ระดับความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับตามความคาดหวังหรือมากกว่าที่คาดหวัง

หลุย จำปาเทศ (2533 : 24) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าหมายถึง ความต้องการที่ได้บรรลุเป้าหมาย พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะมีความสุขซึ่งสังเกตได้จากสายตา คำพูด และการแสดงออก

รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2534 : 3) ให้ความหมายว่าความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นผลจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ ซึ่งอยู่ในลักษณะนิมาน คือสนใจหรือ พอใจ หรือนิยมชมชอบ หรือสนับสนุน

ณิรนาท จงอารี (2544 : 6) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าหมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่ได้รับการตอบสนองเมื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในสิ่งที่ต้องการและคาดหวัง ความพึงพอใจเป็นความชอบของแต่ละบุคคล ซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากพื้นฐานทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึก แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมของบุคคล เมื่อบุคคลนั้นได้ในสิ่งที่เขาต้องการตามที่คาดหวังหรือมากกว่าที่คาดหวังไว้ ซึ่งเป็นความรู้สึกในด้านบวก และอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามบุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนั้นความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน ซึ่งเป็นความรู้สึกในด้านบวก ทำให้เมื่อเวลาที่นักเรียนนึกถึงโรงเรียนจะทำให้รู้สึกสบายใจ ปลอดภัย และพอใจที่จะได้มาโรงเรียน ได้อยู่ในโรงเรียน ไม่รู้สึกท้อหรือ ไม่ต้องระมัดระวังสิ่งรอบตัวเมื่ออยู่ในโรงเรียน

1.2 การวัดความพึงพอใจ

ในการศึกษาเรื่องความพึงพอใจได้มีผู้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้วัดความพึงพอใจของนักเรียนไว้หลายฉบับ ดังเช่น แบบสอบถาม CSSQ : College Student Satisfaction Questionnaire ของ Betz, Menne และ Klingensmith (1970) ซึ่งเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจนักศึกษาในวิทยาลัย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมีมาตรวัดความพึงพอใจของนักศึกษา 5 ด้าน (Facets) คือ เงื่อนไขของสภาพแวดล้อมในการเรียน (Working Condition) ผลที่ได้รับจากการศึกษา (Compensation) คุณภาพของการศึกษา (Quality of Education) ชีวิตทางสังคม (Social Life) และการได้รับการยอมรับ (Recognition) และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อโรงเรียน ซึ่งเป็นสเกลย่อย 1 ใน 8 หัวข้อ ในหัวข้อด้านโรงเรียนของสเกลวัดความพึงพอใจในชีวิตในหลาย ๆ ด้านของนักเรียน คือแบบสอบถาม MSLSS : Multidimensional Student' Life Satisfaction Scale ของ Huebner (1994) โดยให้นักเรียนกรอกความพอใจ 6 ระดับ ตั้งแต่ 1 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ถึง 6 (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) นอกจากนี้ยังมีวิธีการวัดความพึงพอใจในการทำงาน (ปรีชาติ ดันติวัฒน์. 2538 : 23 – 24) โดยเป็นวิธีการวัดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมา มี 3 วิธี คือ

1. ดัชนีลักษณะการทำงาน (The Job Descriptive Index : JDI) พัฒนาขึ้นโดย สมิท คอนดอล และฮูลิน (Smith, Kondal and Hulin. 1969) ลักษณะคำถามจะวัดใน 5 หัวข้อดังนี้ คือลักษณะของงาน การนิเทศงาน รายได้ การส่งเสริม และสัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน ในแต่ละหัวข้อจะประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของหัวข้อนั้น 9-18 ข้อ

2. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของมินนิโซต้า (The Minnesota Satisfaction Questionnaire : MSQ) พัฒนาโดย ไวส์, เดวิส อิงแลนด์ และลอฟควิสต์ (Weiss, Dawis England and Lofquist. 1967) เป็นวิธีการวัดที่ได้รับความนิยมแพร่หลายที่สุด ลักษณะของแบบวัดจะประกอบด้วยคำถาม 20 ข้อ แบ่งระดับคำตอบออกเป็น 5 ระดับ คือ พึงพอใจมาก พึงพอใจ ไม่แน่ใจ ไม่พึงพอใจ และไม่พึงพอใจมาก ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดสูงถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจในการทำงานสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

3. มาตราเฟส (Face Scale) พัฒนาโดย คูนิโน (Kunin. 1955) ลักษณะของแบบวัดจะมีความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่องานในหัวข้อทั่ว ๆ ไป เช่น ลักษณะงาน รายได้ สัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน ให้คะแนนจากลักษณะของใบหน้าที่แสดงความพึงพอใจจนถึงแสดงความไม่พึงพอใจซึ่งมี 6 ระดับ ผู้ที่ได้คะแนนจากใบหน้าที่แสดงความพึงพอใจสูง คือผู้ที่มีความพึงพอใจในการทำงานสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

จากการศึกษาวิธีการวัดของนักการศึกษาหลายท่าน จะพบว่าวิธีการวัดจะเป็นการวัดโดยใช้ข้อคำถาม ซึ่งอาจแบ่งเป็น 5 ระดับ ถึง 6 ระดับ ตั้งแต่ระดับความพึงพอใจมากไปจนถึงความไม่พึงพอใจมากตามวิธีการวัดของนักการศึกษาแต่ละท่าน

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน ดังที่นักการศึกษาได้สร้างไว้ เช่น

สุภาพร เลหาสิทธิ (2525 : 71 -79) ได้สร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน โดยให้นักเรียนตอบตามความรู้สึก หรือความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ 7 ด้าน โดยมีข้อความแล้วให้นักเรียนเขียนตัวเลขลงในช่องทางขวามือของข้อความ

ตัวอย่างแบบสอบถาม

1. ด้านครู	
0. ครูมีอารมณ์ขัน และเป็นคนร่าเริง	☐
00. ครูมีความลำเอียงเลือกที่รักมักที่ชัง	☐
2. ด้านการเรียนการสอน	
0. ข้าพเจ้าเรียนหนังสือด้วยความสนุก มากกว่ารู้สึกท้อใจ	☐
00. ครูไม่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน	☐
ฯลฯ	

จากแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่ได้ยกตัวอย่าง แบบสอบถามจะสร้างในรูปแบบของข้อความแล้วให้นักเรียนเลือกระดับของความพึงพอใจ

1.3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1970 : 135 -152) ได้ระบุถึงองค์ประกอบของลักษณะบรรยากาศที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน ดังนี้

1. ความเป็นกันเอง ความรู้สึกใกล้ชิด สนิทสนม ความคุ้นเคยของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
2. การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
3. การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนที่มีรูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้และให้ประโยชน์
4. การดำเนินกิจกรรมการเรียนเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้า และมีความสอดคล้อง

เหมาะสม

5. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสือ เครื่องมือ วัสดุที่พร้อมจะให้ได้

ตลอดเวลา

6. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน และมีความพยายามที่จะลดความขัดแย้ง

7. ผู้สอนกับผู้เรียนทราบจุดประสงค์ และความคาดหวังในการเรียนอย่างชัดเจน
8. ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถอยู่เสมอ
9. สร้างความเป็นธรรมไม่เลือกที่รักมักที่ชังของครู ซึ่งยังผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นได้
10. สร้างความตื่นตัวและขจัดความเฉื่อยชา อันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายการเรียนการสอน
11. การตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ มาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่
12. ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรค แบ่งพวกในหมู่นักเรียน
13. ผู้เรียนพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เสรีภาพ มีขอบเขต ไม่ปล่อยปละ

ละเลยจนขาดระเบียบและขาดความรับผิดชอบ

ยัง เผือกนิยม (อรนุช กัณสิทธิ์. 2542 : 34 ; อ้างอิงจาก Young Phoukniyom. 1960. *A Study of Children's Attitude Toward School in General in a Secondary School in Bangkok*) ได้ระบุถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจที่นักเรียนมีต่อโรงเรียน ดังนี้

1. ตัวครู
2. นักเรียน
3. คุณภาพของอาคาร
4. ความสะอาดสบาย
5. การบริการของโรงเรียน
6. อาคาร สถานที่และสนาม
7. ทำเลที่ตั้งของโรงเรียน
8. ความสงบปราศจากสิ่งรบกวนจากภายนอก
9. ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

คราว และ คราว (Crow and Crow. 1951 : 100 – 101) ได้สรุป องค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียนมีต่อโรงเรียน มีดังนี้

1. ครู เพราะความสำเร็จของนักเรียนมาจากการให้การศึกษาแก่นักเรียน และพฤติกรรมของครูที่แสดงออกมา โดยเป็นครูที่มีเมตตา เห็นอกเห็นใจนักเรียน มีผลให้นักเรียนเกิดการรับรู้ อีกทั้งครูเป็นผู้ช่วยให้นักเรียนค้นพบความต้องการของเขาตามวิธีที่สังคมยอมรับ

2. การบริหารโรงเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ คือ เรื่องอาคาร ห้องเรียน

อาร์ เพชรมุต (2530 : 62) ได้กล่าวว่าลักษณะของบุคคลเป็นองค์ประกอบอันหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งองค์ประกอบส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ได้แก่

1. ลักษณะส่วนตัว เช่น อายุ เพศ และการศึกษาที่มีส่วนที่จะทำให้บุคคลพอใจ หรือไม่พอใจในการทำงาน คนอายุมากจะมีความพึงพอใจมากกว่าบุคคลอายุน้อย ผู้หญิงมีความพึงพอใจในงานที่ตนทำมากกว่าผู้ชาย อาจจะเป็นเพราะผู้หญิงมีโอกาสน้อยกว่าและมีสถานภาพด้อยกว่า หรือคนงานที่มีการศึกษาสูงหรือมีดีกรีสูงจะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าคนงานที่มีการศึกษาน้อย

2. ความสามารถ (Ability) ความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ ถ้าตรงกับความต้องการที่จะใช้แล้ว จะทำให้บุคคลนั้นมีความพึงพอใจมากกว่าความสามารถที่มีอยู่แต่ใช้ไม่ได้

3. ลักษณะบุคลิกภาพ (Personality Characteristics) ของแต่ละบุคคลนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง คนที่มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) จะมีความพึงพอใจมากกว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation)

อรนุช กันสิทธิ์ (2542 : 84) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักเรียนว่าประกอบด้วย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. นิัยในการเรียน
3. การศึกษาของผู้ปกครอง
4. การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง
5. ความคาดหวังของผู้ปกครอง

จากการศึกษาของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านที่กล่าวมา พบว่าองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจนั้นจะมาจากสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน โดยเฉพาะบุคลากรที่สำคัญคือครู ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการที่นักเรียนจะเกิดความพึงพอใจต่อโรงเรียน แต่ก็ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง ที่เป็นส่วนประกอบให้เกิดความพึงพอใจต่อโรงเรียน

2. องค์ประกอบที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประสบการณ์

2.1.1 ความหมายของประสบการณ์

ได้มีผู้ให้ความหมายของประสบการณ์ไว้หลายท่าน ดังนี้

เพียเจท์ (วราภรณ์ สุรัตนกร, 2540 : 7 ; อ้างอิงจาก Piaget, 1995. *The Psychology of Intelligence*) ได้ให้ความหมายของประสบการณ์ว่า เป็นการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

ติวอี้ (เพ็ญสิริ จิระเดชากุล, 2522 : 55 ; อ้างอิงจาก Dewey, 1979. *Measurement and Evaluation*) ได้ให้ความหมายว่า ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต

เพ็ญสิริ จิระเดชากุล (2522 : 53) ได้ให้ความหมายของประสบการณ์ว่าคือ ผลจากการปะทะสังสรรค์หรือการมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวบุคคลนั่นเอง

คักดีเครต ประกอบผล (2539 : 7) ได้ให้ความหมายของประสบการณ์ว่าคือ การที่บุคคลใช้ประสาทสัมผัสปะทะ (Interaction) กับสภาพแวดล้อม (Environment) ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) และสภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยา (Psychological Environment)

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่าประสบการณ์จะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ รวมทั้งพฤติกรรมของบุคคลด้วย เพราะประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งซูชิฟ อ่อนโคสูง (2522 : 8) กล่าวว่า ประสบการณ์ วัตถุ หรือบุคคลใดที่ทำให้เกิดความพอใจ และความสนใจจะทำให้บุคคลนั้นมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น

2.1.2 ลักษณะของประสบการณ์

เพียเจท์ (วราภรณ์ สุรัตนกร, 2540 : 7 - 8 ; อ้างอิงจาก Piaget, 1995. *The Psychology of Intelligence*) ได้กล่าวว่า ประสบการณ์มีอยู่ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ประสบการณ์ทางกายภาพ (Physical Experience) เป็นการเรียนรู้คุณสมบัติของวัตถุด้วยการกระทำต่อวัตถุ เป็นประสบการณ์ของมนุษย์ที่ได้รับการรับรู้ทางประสาทสัมผัส
2. ประสบการณ์ทางเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์ (Logical Mathematic Experience) เป็นการเรียนรู้คุณสมบัติของวัตถุ โดยการไต่ตรองจากการกระทำต่อวัตถุ เป็นประสบการณ์ที่ได้รับผ่านการปฏิบัติจริง เช่น เด็กจะยอมรับว่าส่วนโค้งที่รองรับคอร์ดของวงกลมเดียวกันจะยาวกว่าคอร์ดก็ต่อเมื่อ เขาได้ทำการยืดส่วนโค้งให้เป็นเส้นตรงและวางขนานกับคอร์ด จึงจะเห็นว่ามันยาวกว่าหรือจากการทดสอบเด็กเรื่องการอนุรักษ์จำนวน ผู้ทดสอบวางลูกปัด 2 แถว แถวละ 10 เม็ด แถวหนึ่งวางเป็นวงกลม อีกแถวหนึ่งวางเป็นเส้นตรง ผู้ทดสอบจะนับจำนวนลูกปัดทั้ง 2 แถวให้เด็กดู แล้วถามว่ามีจำนวนเท่ากันหรือไม่ จากประสบการณ์ทางกายภาพ เด็กจะเห็นลูกปัดเป็นวงกลมและเป็นแถว ทำให้คิดว่า ลูกปัดไม่เท่ากันต้องใช้ประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์ด้วยการไต่ตรองจากการนั้นจึงจะตอบได้ว่าลูกปัดมีจำนวนเท่ากัน

นอกจากนี้ เฮอริบเนอร์ และ แมคคัลลอร์ช (Huebner and McMullough, 2000 : 331 – 335) ได้แบ่งลักษณะของประสบการณ์ออกเป็นด้านบวกและด้านลบ โดยแต่ละด้านของประสบการณ์จะประกอบไปด้วย เหตุการณ์ประจำวันและเหตุการณ์สำคัญ ตัวอย่างของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตดังนี้

1. ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก ประกอบด้วย
 - 1.1 เหตุการณ์ประจำวัน ได้แก่ งานอดิเรกหรือกิจกรรม (ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ เล่นดนตรี) ช่วยเหลือผู้อื่น ทำกิจกรรมกับคนในครอบครัว เป็นต้น
 - 1.2 เหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ เปลี่ยนความสัมพันธ์กับเพื่อน ทำหน้าที่ที่ได้รับอย่างซื่อสัตย์หรือได้รับความสำเร็จด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นต้น
 2. ประสบการณ์ชีวิตด้านลบ ประกอบด้วย
 - 2.1 เหตุการณ์ประจำวัน ได้แก่ ต้องพปะกับคนซึ่งไม่มีความเกรงใจหรือคนที่ก้าวร้าว มีความวิตกกังวล (มีความรู้สึกเศร้า โกรธ ไม่ปลอดภัย) ความกดดันหรือความคาดหวังจากพ่อแม่ เป็นต้น
 - 2.2 เหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ ความรู้สึกแสบหรือกังวลกับสุขภาพของตนเอง มีปัญหากับเพื่อน ทะเลาะกับพ่อแม่ พี่น้อง หรือสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น
- ลักษณะประสบการณ์มีผู้กล่าวถึงน้อยมาก และแต่ละท่านก็อาจมีลักษณะการแบ่งแตกต่างกันออกไปตามการศึกษา แต่โดยมากก็จะแบ่งลักษณะประสบการณ์ออกไปในด้านกายภาพ เพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องเผชิญอยู่เสมอ ตลอดเวลา

2.2 การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self – efficacy)

2.2.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

มีนักการศึกษาให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ไว้ดังนี้

เบนสัน และทิปเปทท์ (กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา. 2539 : 11 – 12 ; อ้างอิงจาก Benson and Tippetts. 1970. *Journal of Experimental Education*) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าเป็นความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลว่า ตนเองมีความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ประสบความสำเร็จเพียงใด

บาร์ฟีลด์ และเบอร์ลินเกม (กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา. 2539 : 12 ; อ้างอิงจาก Barfield and Burlingame. 1980. *Dissertation Abstracts International*) ให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าเป็นคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล ที่มีผลทำให้บุคคลนั้นสามารถกระทำพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แบนดูรา (Bandura. 1986 : 391) ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลประเมินความสามารถของตนเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ว่าจะสามารถปฏิบัติได้เพียงใด

ซังค์ (Schunk. 1994 : 89) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า เป็นการรับรู้ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของตนเองว่าจะกระทำได้ดีเพียงใด และการรับรู้ความสามารถนี้มีผลต่อการเลือกกระทำ ความพยายาม และความอดทนต่อความยากลำบากเพื่อให้การกระทำนั้นประสบผลสำเร็จ

ปาจาเรส และมิลเลอร์ (Pajares and Miller. 1994 : 194) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการรับรู้ความสามารถที่บุคคลมีต่อตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งการรับรู้ความสามารถนี้จะเกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลด้วย

ฐิติพัฒน์ สงบกาย (2533 : 37) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่าสามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่างในสภาพการณ์ที่เฉพาะเจาะจงได้หรือไม่ด้วยทักษะที่ตนเองมีอยู่

จิตติมา จุ่มทอง (2537 : 12) ได้ให้ความหมายว่า การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถที่ตนเองมีอยู่เกี่ยวกับการกระทำหรือพฤติกรรมบางอย่างว่าตนเองมีความสามารถที่จะนำทักษะต่าง ๆ ที่ตนเองมีอยู่มาใช้ได้หรือไม่ ในระดับใด ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความทักษะที่ตนเองเคยมีอยู่ และทักษะที่ได้รับการฝึกฝนเพิ่มเพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าตนสามารถทำอะไรได้ด้วยทักษะที่ตนเองมีอยู่

กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา (2539 : 9) ได้ให้ความหมายว่า คือการมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง โดยสามารถประเมินความสามารถของตนเองว่าจะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีในระดับใด ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองมีหลายด้าน และแต่ละด้านก็มีลักษณะแตกต่างกันไป

ประทีป จินนี่ (2539 : 18) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึงระดับการตัดสินใจของนักศึกษาที่คิดว่าตนเองมีความสามารถ

จากที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน สรุปได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึงการที่บุคคลรู้ว่าตนเองมีความสามารถ หรือมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และในแต่ละบุคคลจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน จากที่สรุปความหมายการรับรู้ความสามารถของตนเองทำให้สามารถให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองว่าหมายถึง การที่

บุคคลรู้ว่ตนเองมีความสามารถทางวิชาการมากน้อยเพียงใด โดยในแต่ละบุคคลย่อมมีการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองแตกต่างกัน

2.2.2 การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง

มีนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง ดังนี้

บง (Bong. 1997 : 696 – 709 ; 1999 : 315 – 331) ได้กล่าวถึงการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถทางวิชาการมีความรู้ในหลักวิชาการเพิ่มสูงขึ้น และทำให้บุคคลมีความมั่นใจในการแก้ปัญหา

วีลักซ์, ฮุกสตาเทน และแลนจีรีส (Vrugt Hoogstraten and Langereis. 1997 : 61 - 72) ได้ชี้ให้เห็นว่า การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองและความคาดหวังของบุคคล เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนในพฤติกรรมทดสอบ โดยพบว่านักเรียนที่มีการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมีพฤติกรรมทำข้อสอบได้สูงกว่านักเรียนที่มีการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ

เลนท์, บราวน์ และกัวส์ (Lent Brown and Gore. 1997 : 307 - 315) ได้กล่าวถึงการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองว่าสามารถช่วยทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและยังช่วยให้นักเรียนมีการตัดสินใจที่ดีขึ้นด้วย

จะพบว่าความสามารถทางวิชาการของตนเองมีประโยชน์ช่วยให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่ดีและยังมีผลช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นได้

2.2.3 ลักษณะของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลเมื่อบุคคลผู้นั้นมีการรับรู้ความสามารถของตนเองไว้ ดังนี้

โยเดอร์ และพรอคเตอร์ (กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา. 15 ; อ้างอิงจาก Yoder and Proctor. 1988. *Journal of Educational Psychology*) ได้สรุปลักษณะของบุคคลผู้รับรู้ความสามารถของตนเองไว้ ดังนี้

1. แสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจ ปราศจากความเกรงกลัวผู้ใด
2. ยึดถือความเชื่อของตนเองอย่างมั่นคง
3. เป็นมิตรกับผู้อื่นได้ง่าย
4. มีความคล่องตัวสูง มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ
5. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
6. รับผิดชอบต่อหน้าที่โดยปราศจากการลังเล
7. คาดหวังว่าจะได้เป็นผู้นำในบางโอกาส

ซิมเมอร์แมน และมาติเนซ - พอน (พาณี ขอสุข. 2542 : 32 ; อ้างอิงจาก Zimmerman and Martinez - Pons. 1986. *American Educational Research Journal*, 1990. *Journal of Educational Psychology*) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนี้

1. มั่นใจ
2. ขยันหมั่นเพียร
3. มีความรู้ กว้างขวาง
4. กระตือรือร้นในการแสวงหาข้อมูล

5. ทำงานเป็นขั้นตอน

6. รู้จักวิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบกับอุปสรรค

มาสโลว์ (นิภาพรรณ แดงโรจน์. 2530 : 64 ; อ้างอิงจาก Maslow. n.d.) ได้กล่าวถึงบุคคล
ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะดังนี้

1. เข้าใจสภาพ ความเป็นจริงโดยถ่องแท้ มีความสามารถในการรับรู้ สามารถตัดสินใจได้
ถูกต้องรวดเร็ว

2. ยอมรับตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสภาพของตนตามความเป็นจริง

3. มีความเป็นธรรมชาติ ปราศจากความเสแสร้ง

4. วิเคราะห์ปัญหาตรงจุดไม่เข้าข้างตนเอง หรือเอาแต่ใจตนเอง

5. สามารถอยู่โดยลำพังตัวเองอย่างมีความสุข ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากนัก

6. ความเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระในความคิดและมีเหตุผล

7. มองโลกและบุคคลรอบข้างในแง่ดี

8. สนใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

9. สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ได้เป็นอย่างดี เป็นตัวอย่างแก่คนรุ่นหลัง พร้อมช่วยผู้อื่น

10. รู้จักเลือกเพื่อน รักเพื่อน และอุทิศตัวเพื่อเพื่อนได้

11. ยึดหลักค่านิยมความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

12. ยึดมั่นในหลักศีลธรรมจรรยาอย่างมั่นคง

13. เป็นผู้มีอารมณ์ขันถูกต้องตามกาลเทศะ

ซูซีฟ อ่อนโคสูง (2516 : 27 - 28) ได้สรุปลักษณะของบุคคลผู้รับรู้ความสามารถของตนเอง
ไว้ดังนี้

1. กล้าในการคิด การพูดและการกระทำ

2. ใจค่อมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล

3. รอบคอบ มีแผนงาน

4. มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ชอบทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ

5. กล้าเสี่ยง (กล้าได้ กล้าเสีย)

6. ชอบแสดงตัว

7. ไม่วิตกกังวลจนเกินไป

8. เป็นผู้นำ

9. รักความยุติธรรม

10. ชอบช่วยเหลือหมู่คณะ

11. ชอบอิสระ ไม่โอ้อวด

12. ตั้งจุดมุ่งหมายไว้สูงและคิดว่าจะทำได้สำเร็จ

13. มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 4) ได้สรุปลักษณะของบุคคลผู้รับรู้ความสามารถของตนเองว่า สามารถแสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำ และคำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนดังนี้

1. การกล้าแสดงออก ได้แก่ การกล้าแสดงความสามารถของตนเอง การกล้าแสดงความคิดเห็น การกล้าซักถามข้อสงสัย
 2. การพึ่งตนเอง ได้แก่ การแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตนเอง การทำงานประสบผลสำเร็จ การมีความเพียรพยายาม
 3. การมีความเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผลไม่คล้อยตามผู้อื่น โดยปราศจากการไต่ตรอง การตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
 4. การมีความรับผิดชอบ ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน การกล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด
 5. การมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น การรู้จักช่วยเหลือและร่วมมือแก่หมู่คณะ การยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ
- จะเห็นได้ว่าลักษณะของบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ทำให้งานออกมาประสบความสำเร็จ และเป็นการช่วยให้บุคคลมีการแสดงออกที่ดี คือ กล้าคิด กล้าพูด ทำให้งานที่ออกมา มีความสร้างสรรค์ เพราะแต่ละคนก็ร่วมมือกันในการเสนอแนวทาง งานที่ได้จึงออกมาด้วยความมีคุณภาพ

2.2.4 การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ลีและบอบโก (บุญสิทธิ์ ไชยชนะ. 2543 : 14 – 15 ; อ้างอิงจาก Lee and Bobko. 1994. *Journal of Applied Psychology*) ได้รวบรวมการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองตามทฤษฎีของแบนดูรา พบว่ามี 4 วิธี ดังนี้

1. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจ (Self – efficacy Strenght) เป็นวิธีการที่นำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองมากที่สุด ทำได้โดยการถามผู้ตอบถึงความมั่นใจว่าสามารถปฏิบัติงานที่มีความยากเพิ่มขึ้นได้เพียงใด โดยให้ประเมินความมั่นใจจาก ไม่มีความมั่นใจเลย (0) จนถึงความมั่นใจเต็มที่ (10)
2. การวัดระดับความยาก (Self – efficacy Magnitude) เป็นวิธีที่นิยมรองลงมา โดยใช้คำถามเช่นเดียวกับการวัดแบบแรกแต่คำถามจะเป็นแบบใช่ – ไม่ใช่ (yes – no scale) หากตอบว่าใช่ (yes) จะได้ 1 คะแนน และตอบไม่ใช่ (no) จะได้ 0 คะแนน ซึ่งผู้ที่มีคะแนนรวมมากกว่าจะเป็นผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงกว่า
3. การวัดแบบผสม โดยการใช้การวัดแบบที่หนึ่งและสองผสมกัน ซึ่งข้อคำถามเป็นข้อเดียวกันและการตอบจะมีสองลักษณะ คือความเข้มหรือความมั่นใจและระดับความยาก
4. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจต่องานที่กำหนด โดยการให้ตอบคำถามเพียงข้อเดียวเกี่ยวกับงานที่กำหนดให้ทำ แล้วให้ประเมินถึงความมั่นใจถึงความสำเร็จในการทำงานนั้น ๆ

แบนดูรา (บุญสิทธิ์ ไชยชนะ. 2543 : 16 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1997. *Self – Efficacy the Exercise of Control*) ได้กล่าวถึงการวัดการรับรู้ความสามารถของตนในรูปแบบมาตรฐาน ซึ่งมีการวัด 2 รูปแบบ คือ

1. การวัดถึงระดับความเข้มหรือระดับความยากของสถานการณ์นั้น ๆ โดยเรียงลำดับสถานการณ์ให้มีระดับความยากเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แล้วให้บุคคลตอบถึงระดับความมั่นใจ (0 – 100 คะแนน)
2. การใช้สถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ แล้วนำมาสร้างเป็นข้อคำถาม แล้วให้บุคคลตอบถึงระดับความมั่นใจในข้อคำถามเหล่านั้น

นอกจากนี้ ได้มีผู้สร้างแบบทดสอบที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง โดยเป็นการศึกษาการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองที่ศึกษาตามด้านที่นักการศึกษาสนใจ ดังนี้

กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา (2539 :128 – 132) ได้สร้างแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อที่	พฤติกรรมกรรมการอ่าน	การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. 00. 000.	สามารถบอกคำที่มีความหมายเหมือนกันได้ สามารถอธิบายสำนวนภาษาในบทอ่านได้ สามารถเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบทที่อ่านได้					

จิราภรณ์ กุณสิทธิ์ (2541 : 117 - 118) ได้สร้างแบบสอบถามเพื่อให้นักเรียนตัดสินความสามารถของตนเองว่าตนเองมีความสามารถในเรื่องการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแต่ละข้ออยู่ในระดับใด ตั้งแต่ฉันไม่สามารถทำได้ (0) ถึง มั่นใจมากที่สุด (10) ลงในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้และทำเครื่องหมายวงกลมล้อมรอบตัวเลขในกระดาษคำตอบของแต่ละข้อที่แสดงระดับความมั่นใจว่านักเรียนสามารถทำงานที่กำหนดให้ได้

0. ฉันสามารถจำ เนื้อหาและแนวคิดได้ถึง 50 % ของเนื้อหาทั้งหมด
00. ฉันสามารถอธิบาย เนื้อหาและแนวคิดที่เรียนได้อย่างชัดเจน ได้ถึง 70 % ของเนื้อหาทั้งหมด
000. 100 % ของเวลาเรียนทั้งหมดในวิชานี้ ที่ฉันเรียนเนื้อหาแล้วสามารถจำแนกได้ว่าเนื้อหาและแนวคิดใดสำคัญมากน้อย

พาณี ขอสุข (2542) ได้สร้างแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนรู้การกำกับตนเอง โดยข้อความในแบบสอบถามเป็นการให้ประเมินความมั่นใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียน โดยให้คะแนนตนเองตั้งแต่ 0 – 10 คะแนน ถ้าไม่มั่นใจว่าสามารถทำได้เลย ให้คะแนน 0 คะแนน ถ้ามั่นใจว่าทำได้ ให้คะแนน 1 – 10 ซึ่งคะแนนความมั่นใจจะเพิ่มขึ้นช่วงละ 1 คะแนน (1 2 3 ...) จนถึง 10 คะแนน หมายถึง มั่นใจอย่างเต็มที่

ตัวอย่างแบบวัด

ข้อที่	ฉันมั่นใจว่า	ไม่มั่นใจเลย —————▶ มั่นใจอย่างเต็มที่										
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0.	เพื่อให้แน่ใจว่าฉันทำถูกต้องเมื่อทำการบ้านหรือทำรายงานเสร็จแล้ว ฉันตรวจสอบทุกครั้ง											
00.	ในการเตรียมตัวสอบฉันสามารถจัดตารางทบทวนวิชาเรียนในช่วง 2 สัปดาห์ก่อนสอบ											

จากที่กล่าวมา แบบวัดที่นิยมนำมาสร้างกันจะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตั้งแต่ 5 สเกล ถึง 10 สเกล และอาจมีเป็นแบบทดสอบเลือกตอบ โดยมีลักษณะข้อคำถามเป็นข้อความให้นักเรียนเลือกตอบตามที่นักเรียนประเมินตรงกับตัวเองมากที่สุด

2.3 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

2.3.1 ความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

สุชา จันทรเอน (2516 : 112) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมว่า หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบตัวเรา ซึ่งสามารถชักจูง หรือโน้มน้าวให้เราารู้สึกอยากมี อยากเป็น หรือไม่อยากมี ไม่อยากเป็น ตามสภาพแวดล้อมที่เราอยู่

อุรัญญา รักชมรุ์ (2526 : 6) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า หมายถึง สภาพการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของนักเรียนและครู เป็นต้นว่า ระบบการศึกษา ระบบการปกครอง กิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียน

นิคม ทาแดง และชัยยงค์ หรรณวงศ์ (2528 : 270) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การจัดบริเวณโรงเรียน การจัดอาคารเรียน การจัดห้องเรียน ตลอดจนการตกแต่ง การวาง การติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ทั้งหมดที่ทำให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน เกิดมีการสร้างสมความรู้สึกรู้จักคิด ความชอบ ความซึ้งคุณค่า ระบบค่านิยม ตลอดจนสร้างพฤติกรรมและบุคลิกภาพถาวรของผู้เรียน โน้มน้าวไปยังตามลักษณะสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้

กรมสามัญศึกษา (2531 : 8) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกที่สมาชิกในโรงเรียนมีต่อโรงเรียนและอาจรวมถึงความรู้สึกที่พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีต่อโรงเรียนด้วย ถ้ามีสภาพแวดล้อมที่ดีก็จะทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจ พอใจ อบอุ่นใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิก ถ้าสิ่งแวดล้อมไม่ดีก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ขาดความรักความผูกพันต่อโรงเรียน ขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เบื่อหน่าย ห่างเหิน เฉยเมย ว้าเหว่ ฯลฯ

सानิต รัตตัญญู (2533 : 9 – 10) ได้สรุปความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นสภาพการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์หรือบุคลิกภาพของครูที่มีต่อนักเรียน การเรียนการสอน การให้บริการนักเรียน กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ สังคม กลุ่มเพื่อน การปกครอง ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของนักเรียน

สุริพร กุลนาบ (2534 : 18) ได้ให้ความหมายว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนคือ สถานที่ หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รวมถึงคุณภาพการสอนของครู และบรรยากาศภายในห้องเรียน

อนันต์ นามทองตัน (2534 : 7) ได้ให้ความหมายว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นการจัดสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว สมาชิกในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีผลทำให้เกิดความโน้มเอียงไปกับสภาพแวดล้อมนั้น เกิดความรู้สึกและทัศนคติต่อโรงเรียนทั้งในด้านบวกและด้านลบ ความรู้สึกในด้านบวกจะทำให้เกิดความประทับใจ อบอุ่นใจ และพอใจ ความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ ตลอดจนมีความภูมิใจที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ส่วนทางลบนั้นทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย ห่างเหิน เกิดความเฉยเมย ปราศจากความเป็นเจ้าของ

ทัศนีย์ จารุรัตน์จามร (2536 : 7) ได้ให้ความหมายว่าคือ องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในสถาบันที่มีอิทธิพลกระตุ้นและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนให้พัฒนาตนเองไปสู่จุดหมายของโรงเรียนเพื่อปฐมนิเทศให้นักเรียนเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

มยุรี สิงห์โทธราช (2536 : 21) ได้สรุปความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่าหมายถึงบรรยากาศหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน ทั้งที่เป็นวัตถุสิ่งของหรือตัวบุคคล ตลอดจนถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

อำภา บุญช่วย (2537 : 145) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวให้ผู้ที่ได้สัมผัสได้มีความโน้มเอียงไปกับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ โรงเรียนจึงต้องมีการปรับปรุงแต่งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวความรู้สึกของนักเรียนให้พอใจที่จะเรียน และอยากเรียน

วลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์ (2539 : 56) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมว่าหมายถึงความประทับใจ ความพึงพอใจหรือทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อลักษณะต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

อำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : 10 – 11) ได้ให้ความหมายว่า เป็นลักษณะสิ่งเร้าที่มีศักยภาพ ได้แก่ บุคคล สิ่งของ วัตถุ สภาพการณ์ทั้งที่เป็นรูปธรรม แนวความคิด ความรู้สึก บรรยากาศและลักษณะของบริเวณ อาคาร สถานที่ ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ทัวไปที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และพัฒนาการของนักเรียนในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ

จากความหมายพบว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนหมายถึงสภาพการณ์ที่อยู่รอบตัว ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต รวมถึงบรรยากาศในการเรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกพอใจในโรงเรียน

2.3.2 ลักษณะสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ลักษณะสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้มีผู้แบ่งไว้หลายลักษณะ แต่สามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ ในส่วนของอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

2.3.2.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

มีผู้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านกายภาพไว้เป็นจำนวนมาก โดยประกอบไปด้วยอาคารสถานที่ ห้องเรียน บริเวณโรงเรียน รวมถึงการจัดตกแต่งสถานที่ในโรงเรียน ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2532 : 9 - 10) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านกายภาพว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมด้านวัตถุ ได้แก่ บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนระบบแสงสว่างและการถ่ายเทอากาศ ซึ่งสิ่งชี้วัดถึงลักษณะสภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีได้แก่ สภาพอาคาร สถานที่ มีความสะอาด สวยงาม มีระเบียบเรียบร้อย ถูกสุขลักษณะ มีความสะดวกสบาย มีการจัดตกแต่งให้สดชื่นด้วยสวนหย่อม ที่พักอ่านหนังสือ รมไม้ ครัว - อาจารย์ นักเรียน รู้จักการต้อนรับ ยิ้มแย้มแจ่มใส

นอกจากนั้นกรมสามัญศึกษายังให้แนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียน ดังนี้

การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

1. การจัดที่นั่งของผู้เรียน การจัดที่นั่งควรคำนึงถึงทางที่ผู้เรียนจะต้องใช้เดิน ไปมาหา กันและความคล่องตัวของการเคลื่อนย้ายในการปฏิบัติกิจกรรม การจัดที่นั่งของผู้เรียนอาจแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1.1 การจัดที่นั่งเป็นรายบุคคล อาจจัดได้หลายแบบ เช่น เรียงเป็นแถวตอนลึก หันหน้าไปทางกระดานดำทั้งหมด ซึ่งเป็นแบบที่ใช้กันมานาน ปัจจุบันเรียกว่าการจัดแบบเก่า เพราะเห็นว่าการจัดแบบเก่าเป็นการใช้วิธีให้ครูบอก อธิบายโดยตลอด ผู้เรียนเป็นผู้ฟังเพียงอย่างเดียวไม่ต้องปฏิบัติ กิจกรรมอื่น ๆ การจัดที่นั่งแบบนี้ยังใช้ได้อยู่ แต่เมื่อจะปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ ควรปรับปรุงการจัดที่นั่งใหม่ สำหรับการจัดเป็นรูปตัวยู รูปครึ่งวงกลม บางครั้งเกิดปัญหามาก ผู้เรียนต้องนั่งเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง จึงอาจไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ

1.2 การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม หลักสูตรฉบับปรับปรุงกำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม ร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงจัดให้ผู้เรียนนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นกลุ่ม สำหรับที่ตั้งของแต่ละกลุ่มกำหนดได้ตาม ความเหมาะสม การจัดที่นั่งแบบนี้ ควรจัดในกรณีให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน หรือผู้สอนสอนโดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูป

สำหรับโต๊ะเก้าอี้ของผู้เรียนที่ใช้ในห้องเรียน ควรมีขนาดพอเหมาะกับผู้ใช้ มีฉนวนกันความร้อน ทำให้การอ่านเขียนหรือทำกิจกรรมไม่สะดุด อาจมีผลทำให้เสียบุคลิกได้ จำนวนโต๊ะเก้าอี้ก็ควรมีอย่างเพียงพอ กับจำนวนผู้เรียน ส่วนการจัดโต๊ะของผู้สอน ควรจัดให้อยู่ในที่ที่เหมาะสม อาจจัดไว้หน้าห้อง ข้างห้อง กลางห้องหรือหลังห้องก็ได้ แต่การจัดโต๊ะผู้สอนนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบการจัดที่นั่งของผู้เรียนด้วย

2. การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียนที่ดีเปรียบเหมือนบ้านที่ดี การจัดห้องเรียนได้อย่างเหมาะสมจะเป็นการปลูกฝังนิสัยบางอย่างแก่ผู้เรียน เช่น ถ้าห้องเรียนสกปรก ผู้เรียนจะมีนิสัย เคยชินกับความสกปรก ในที่สุดจะทำให้เป็นคนรักความสะอาดได้ยาก

องค์ประกอบสำคัญในการจัดห้องเรียนที่ควรคำนึงถึง มีดังนี้

1. สภาพห้องเรียน ต้องอยู่ในสภาพที่ดีและใช้งานได้ เป็นสัดส่วนมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ขนาดห้องเรียน ต้องกว้างขวางเหมาะกับจำนวนผู้เรียนและมีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. สุขลักษณะในห้องเรียน ห้องเรียนควรถูกลักษณะดังนี้
 - 3.1 อากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างเพียงพอ มีประตูเข้าออกได้อย่างสะดวก
 - 3.2 มีแสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือได้ชัดเจน เป็นการถนอมสายตา แต่ถ้าห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพออาจแก้ปัญหาได้โดยเช่น ทำหน้าต่างหรือบานเลื่อนเพิ่ม ใช้ไฟฟ้าหรือโคมไฟช่วย ดัดแปลงหลังคาให้แสงสว่างส่องผ่านได้ ทาสีที่ช่วยเพิ่มแสงสว่าง ฯลฯ
 - 3.3 ปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียง กลิ่น คว้น ผุ่น ฯลฯ
 - 3.4 ความสะอาด ผู้เรียนต้องช่วยกันเก็บกวาด ถู เป็นการปลูกฝังนิสัยรักความสะอาดและทำให้ผู้เรียนรู้จักทำงานเป็นทีม
4. การจัดตกแต่งห้องเรียน ดังนี้
 - 4.1 มุมหนังสือ ในห้องเรียนควรมีมุมหนังสือไว้ให้ผู้เรียนอ่านหนังสือจะช่วยให้ผู้เรียนอ่านคล่อง มีความรู้กว้างขวาง และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ครูควรหาหนังสือหลายประเภทที่มีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียนมาให้อ่าน และควรหาหนังสือชุดใหม่มาเปลี่ยนบ่อย ๆ การจัดมุมหนังสือควรจัดให้เป็นระบบ สะดวกในการหยิบอ่าน
 - 4.2 สื่อการเรียนการสอนและวัสดุต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอนประเภทหนังสือควรจัดไว้ให้เป็นระเบียบ อุปกรณ์การสอนที่ผู้สอนใช้เป็นประจำ เช่น บัตรคำ แผนภูมิ ภาพพลิก ฯลฯ ควรจัดไว้ให้เป็นระเบียบเช่นเดียวกัน อุปกรณ์ที่ใช้แล้วไม่ควรติดหรือแขวนไว้นานจนลืมนำไปใช้ อุปกรณ์เหล่านี้อาจทำให้ความสนใจของผู้เรียนเปลี่ยนไปขณะเรียนบทเรียนใหม่ แต่อุปกรณ์บางชนิด เช่น เกม อุปกรณ์สะสมคำ อุปกรณ์การคิด คำนวน ฯลฯ อาจจัดไว้ที่หนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนเล่นยามว่าง ซึ่งอาจเรียกว่า มุมฝึกสมอง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น กระดาษ สี กาว ฯลฯ ควรจัดไว้เป็นสัดส่วน สะดวกต่อการหยิบใช้ ผู้สอนควรฝึกนิสัยการจัดของให้เป็นระเบียบ เมื่อใช้แล้วต้องเก็บให้เข้าที่ ให้เรียบร้อย ห้องเรียนจะได้ดูเป็นระเบียบ
 - 4.3 เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น ควรจัดวางให้ดี ไม่วางให้ดูเกะกะ โดยอาจวางไว้ตามมุมหรือฝาผนังห้องเรียน
 - 4.4 มุมเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ควรจัดไว้ตามความจำเป็น
 - 4.5 การแสดงผลงานของผู้เรียน ครูควรจัดให้มีการแสดงผลงานของนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียนต่อไป ทั้งยังสามารถแก้ไขและพัฒนาผลงานของตนให้ดีขึ้นโดยลำดับ
 - 4.6 การจัดที่นั่งนอนเอนกประสงค์ ในยามว่างผู้เรียนอาจใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่พักผ่อน ทำงานที่ผู้สอนมอบหมาย อ่านหนังสือจากมุมหนังสือหรือนั่งสนทนากัน ห้องเรียนที่ดีควรจัดสถานที่ไว้ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวเท่าที่สามารถจะทำได้
 - 4.7 การประดับตกแต่งห้องเรียน ควรคำนึงถึงหลักความเรียบง่าย เป็นระเบียบ ประหยัดและสวยงาม

การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

ในการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย สนาม สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ สวนหย่อม สนามกีฬา เครื่องเล่นสนาม ที่พักผ่อน ตลอดจนการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในโรงเรียนทั้งด้านการระดมความคิด การก่อสร้าง การตกแต่ง ตลอดจนการบำรุงรักษา เพื่อให้เป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจของสมาชิกในโรงเรียน โดยมีเครื่องชี้วัดที่ใช้วัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพดังนี้

1. ความร่มรื่น สดชื่น สวยงาม
2. ความสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. ความสงบ
4. ความสร้างสรรค์
5. ความมีชีวิตชีวา
6. ความเหมาะสมกับสถานที่
7. ความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม
8. ความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ
9. ความประหยัด
10. ความมีเอกลักษณ์
11. ความสะอาดสบาย

นอกจากนี้ ชลิต พุทธรักษา (สุตา ประยงค์พันธ์, 2539 : 17 – 19 ; อ้างอิงจาก ชลิต พุทธรักษา, 2531. *การจัดการโรงเรียนประถมศึกษา*) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องพิเศษและอาคารประกอบ ดังนี้

1. อาคารเรียน ควรใช้ได้ดีทุกฤดูกาล ถูกสุขลักษณะ จำนวนและขนาดของอาคารพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน การบริหารอาคารควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
 - 1.1 ประโยชน์ใช้สอย ไม่มุ่งเอาแต่ความสวยงามเป็นใหญ่ แต่มุ่งไปในทางประโยชน์ใช้สอยที่จะเกิดผลดีแก่การเรียนการสอน ความสะดวก และความปลอดภัย
 - 1.2 ดัดแปลงได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นผนังกันห้อง หรือวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับตัวอาคาร ต้องดัดแปลงแก้ไขเพิ่มเติมได้ง่าย มีแสงสว่างพอสมควร
 - 1.3 ขยายโรงเรียนได้สะดวก ผู้บริหารจะต้องคำนึงก่อนสร้างโรงเรียน เพื่อให้ขยายอาคารได้สะดวกทั้งแนวดิ่งและแนวนอน
 - 1.4 บรรยากาศเหมือนบ้านสำหรับเด็ก บริเวณโรงเรียนร่มรื่น พืชพันธุ์ยืนต้น พื้นไม้ลิ้น ไม้เท้าใช้ใช้ได้สะดวก
 - 1.5 อาคารสถานที่ เครื่องใช้ไม้สอยต้องแข็งแรง ทนทานต่อการใช้งาน
 - 1.6 สมบูรณ์แบบ โรงเรียนควรมีอาคารและเครื่องมือเครื่องใช้ไม้สอยสมบูรณ์

2. ห้องเรียน และห้องพิเศษ

2.1 ห้องเรียน ควรจัดให้มีบรรยากาศน่าอยู่ ให้ความเพลิดเพลินเป็นสถานที่ให้การค้นคว้า ทำกิจกรรม เสริมสร้างเจตคติแห่งประชาธิปไตย สร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การจัดห้องเรียนควรยึดหลักต่อไปนี้

2.1.1 การจัดห้องเรียนควรให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ห้องเรียนควรเป็นห้องใหญ่หรือกว้าง เพื่อสะดวกในการโยกย้ายโต๊ะ เก้าอี้จัดเป็นรูปต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน ถ้าเป็นห้องเล็ก ๆ หลาย ๆ ห้องติดกัน ควรทำฝาเลื่อนเพื่อเหมาะแก่การทำห้องกว้าง

2.1.2 การจัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ทุกด้าน โดยจัดอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมหรือหนังสืออ่านประกอบที่น่าสนใจไว้ตามมุมห้อง เพื่อนักเรียนจะได้ค้นคว้าทำกิจกรรม ควรติดอุปกรณ์ รูปภาพและผลงานไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

2.1.3 การจัดห้องเรียนเพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี สภาพแวดล้อมที่ดี ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม

2.1.4 การจัดห้องเรียนเพื่อสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม นักเรียนจะต้องรู้จักรักษาความสะอาดตั้งแต่พื้นห้องเรียน โต๊ะ ม้านั่ง ขอบประตูหน้าต่าง ขอบกระดานดำ แปรงลบกระดาน ฝาผนัง เพดาน ซอกมุมของห้อง ถึงขยะต้องล้างทุกวันเพื่อไม่ให้มีกลิ่นเหม็น

2.2 ห้องพิเศษที่โรงเรียนควรจัดให้มี เช่น

2.2.1 ห้องพยาบาล จัดบรรยากาศให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าได้พักผ่อนจริง ๆ ควรมีครุภัณฑ์ที่จำเป็น เช่น โต๊ะปฏิบัติงานแพทย์ ตู้ยา เตียงพร้อมที่นอน หมอน ผ้าห่ม ผ้าเย็บ ตู้เก็บอุปกรณ์เก็บบัตรสุขภาพ ภาพโปสเตอร์ มีป้ายประกาศ อ่างล้างมือ เครื่องชั่งน้ำหนัก ราวตากผ้า สิ่งของทุกชิ้นจะต้องเก็บให้เป็นระเบียบ

2.2.2 ห้องสมุด ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กใช้มุมหนังสือก็ได้ ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ควรมีห้องสมุดที่มีความกว้างหรือยาวสามารถบรรจุนักเรียนเข้าใช้สอยได้อย่างน้อย 2 ห้องเรียน

2.2.3 ห้องวิทยาศาสตร์ นอกจากจะใช้เก็บอุปกรณ์แล้ว ควรมีที่ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานทดลอง

2.2.4 ห้องดนตรี ควรให้ห่างจากห้องเรียนเพราะนอกจากจะช่วยให้ไม่มีเสียงรบกวนแล้ว ยังจะทำให้การฟังได้ผลดี

2.2.5 ห้องพัสดุ ควรจัดหิ้ง ชั้น ควรสร้างพร้อมอาคารจึงจะมีความแข็งแรง ประตูหน้าต่างควรใช้เหล็กดัดเพื่อความปลอดภัย

2.2.6 ห้องธุรการ ควรมีชั้น โต๊ะทำงาน ตู้เก็บเอกสาร เครื่องอัดสำเนา เครื่องพิมพ์ดีด ห้องธุรการควรคำนึงถึงพื้นที่ เนื่องจากจะต้องทำงานร่วมกับคนกลุ่มใหญ่จึงควรเป็นห้องที่โปร่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก และควรคำนึงถึงความปลอดภัยในการเก็บรักษาเงินด้วย

3. อาคารประกอบ หมายถึง อาคารที่ใช้ประโยชน์อย่างอื่น อาคารประกอบถือเป็นส่วนสำคัญที่เด็กนักเรียนควรจะได้เข้าไปใช้เพื่อการศึกษาหาความรู้ อาคารประกอบที่โรงเรียนควรจัดให้มี เช่น

3.1 ห้องประชุมหรือโรงอาหาร โรงเรียนส่วนมากจะใช้ร่วมกัน ห้องประชุมจะเป็นห้องใหญ่โล่ง มีโต๊ะหมู่บูชาพระ และจะใช้เมื่อมีการประชุม เวลาไม่ใช้จะเป็นโรงอาหารของโรงเรียน ลักษณะควรโปร่งเพื่อระบายกลิ่น และเพื่อความปลอดภัยในการใช้เชื้อเพลิงในการประกอบอาหาร ควรมีโต๊ะทำอาหาร มีตู้เก็บอาหารและอุปกรณ์ของใช้ต่าง ๆ

3.2 โรงฝึกงาน ควรปลูกสร้างให้ห่างจากอาคารเรียนพอสมควร เพื่อจะได้ไม่มีเสียงรบกวนห้องเรียน ในโรงฝึกงานควรมีที่เก็บอุปกรณ์เครื่องมือ โต๊ะฝึกงาน มีประตูปิดเปิดที่แน่นอน ควรให้นักเรียนเก็บกวาดให้สะอาดอยู่เสมอ เพื่อเป็นการฝึกนิสัยในการทำงาน

3.3 ส้วม ควรมีจำนวนห้องมากพอได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน โดยเฉลี่ยส้วมชาย 1 ที่ต่อนักเรียน 40 คน ส้วมหญิง 1 ที่ต่อนักเรียน 25 คน และที่ปัสสาวะชาย 1 ที่ต่อนักเรียน 30 คน

ธนศ ข้าเกิด (สุวัฒน์ อุทุมภา. 2542 : 14 – 16 ; อ้างอิงจาก ธนศ ข้าเกิด. 2533. การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยใช้เทคนิคการวางแผนเป็นทีม) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านกายภาพว่า เป็นสิ่งแวดล้อมที่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรม คือ

1. บริเวณโรงเรียน เช่น รั้ว ถนน สนาม ต้นไม้ ดอกไม้ สวนหย่อม ที่พักผ่อน สนามกีฬา สถานที่นันทนาการ สาธารณูปโภค สระน้ำ ถึงขยะ ฯลฯ
2. อาคารเรียน อาคารประกอบ และอาคารอื่น ๆ เช่น อาคารชั่วคราว โรงฝึกงาน โรงอาหาร หอประชุม บ้านพักภารโรง ห้องน้ำ ห้องส้วม ฯลฯ
3. ห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ เช่น ห้องผู้บริหาร ห้องพัสดุ ห้องพยาบาล ห้องทะเบียนและห้องวัดผล ห้องโสตทัศนูปกรณ์ ห้องจริยธรรม ฯลฯ

โดยมีเครื่องชี้วัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีด้านกายภาพ ได้แก่ การมีสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ มีความสะอาด สดชื่น สวยงาม มีการจัดตกแต่งบริเวณโรงเรียนด้วยไม้ดอกไม้ประดับหรือสิ่งอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสม มีที่เรียน ที่พักผ่อน สถานที่นันทนาการ น้ำดื่มน้ำใช้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ห้องต่าง ๆ มีการตกแต่งภายในให้สวยงาม มีขนาดพื้นที่และแสงสว่างเพียงพอ มีการจัดวัสดุ วัสดุภัณฑ์ที่เพียงพอในการใช้ มีผู้รับผิดชอบดูแลรักษา เป็นต้น

บรรลักษ์ อินดี (2534 : 12 – 16) ได้สรุปการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมไว้ดังนี้

1. ที่ตั้งและบริเวณโรงเรียน ควรเลือกสถานที่ปลูกสร้างโรงเรียนในที่ที่เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน ปลอดภัย สวยงาม และสามารถใช้น้ำให้เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรม สันทนาการให้มากที่สุด มีการสัญจรไปมาสะดวกตั้งห่างจากสถานที่ที่มีเสียงรบกวน มีน้ำใช้เพียงพอ บริเวณโรงเรียนมีต้นไม้ใหญ่บ้าง และควรแบ่งพื้นที่ให้น้ำดู
2. อาคารเรียนและอาคารประกอบ อาคารโรงเรียนควรมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน ตลอดจนสามารถทนต่อภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น อาคารควรหันไปในทิศทางที่สามารถรับลมได้ดี แสงแดดและฝนไม่รบกวนมากนัก นอกจากห้องเรียนแล้ว ทางโรงเรียนควรมีห้องประชุม ซึ่งควรมีเนื้อที่ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน เพิ่มเนื้อที่ใช้สอยอื่น ๆ ตามความจำเป็น

3. ห้องเรียนและเครื่องใช้ในห้องเรียน ห้องเรียนควรมีขนาด 6 × 8 เมตร หรือ 7 × 9 เมตร ส่วนสูงของห้องเรียนจากพื้นถึงฝ้าต้องไม่น้อยกว่า 3.5 เมตร การจัดห้องควรให้แสงสว่างเข้าทางซ้าย และไม่มีแสงเข้ารบกวนตาทางด้านหน้า หรือหลังชั้น ห้องเรียนควรจัดให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยมี กระจกฝ้าใสหุ้มทุกห้อง แปรงลบกระดานควรทำด้วยสั๊กพลาสติก เวลาลบกระดานฝุ่นชอล์กจะได้ไม่ฟุ้ง กระจาย และควรรักษาให้สะอาดและมีไว้ประจำกระดานดำ

4. การระบายถ่ายเทอากาศและแสงสว่าง ควรจัดให้มีช่องลมและประตูหน้าต่างให้เพียงพอ แสงสว่างที่เพียงพอในการอ่านหนังสือได้สบายตา เนื้อที่ของประตูหน้าต่างควรเป็น 1 ใน 4 ของพื้นที่ ห้องเพื่อให้ห้องเรียนมีแสงสว่าง และระบายอากาศเพียงพอควรมีหน้าต่างบังแสงที่เกินความพอดี ขนาดของช่องหน้าต่างควรกว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตร หรือสูงเท่ากับขอบบนของประตูขอบล่างของหน้าต่าง ควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 0.90 เมตร ช่องประตูกว้างไม่น้อยกว่า 1.10 เมตร และสูงไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

บริเวณใกล้ห้องเรียน ถ้าจะปลูกต้นไม้ใหญ่ควรปลูกให้ห่างจากอาคารเรียนไม่น้อยกว่า 8 เมตร เพื่อไม่ให้บังแสงสว่างและขัดขวางการระบายอากาศ

5. โรงอาหารนอกจากโต๊ะและม้านั่งแล้ว ควรจัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้ มีอ่างล้างมือหรือถังน้ำก๊อก อ่างล้างมือและล้างภาชนะที่ใช้ในการรับประทานอาหาร ที่รองรับเศษอาหาร ขยะอาหารที่แม่ค้านำมาขายควรเป็นอาหารที่ปราศจากอันตรายตายผ่อนส่ง เช่น อาหารใส่สี น้ำส้มสายชูปลอม ควรควบคุมความสะอาดอย่างใกล้ชิดทั้งผู้ปรุงขายและผู้เสิร์ฟอาหาร

6. โรงครัว ไม่ควรตั้งอยู่ใกล้อาคารเรียน ใกล้สิ่งโสโครก พื้นห้องต้องทึบ ทำด้วยวัสดุที่ง่ายต่อการทำความสะอาด มีแสงสว่างพอ การระบายอากาศดี เพราะโรงครัวมีความร้อนและกลิ่นมาก คนปรุงอาหารจะต้องอยู่ในโรงครัวหลายชั่วโมงในวันหนึ่งเตาไฟไม่ควรวางบนพื้นราบ ควรตั้งสูงพอให้คนยืน ปรุงอาหารได้ เหนือเตาไฟควรมีปล่องไฟเพื่อดูดควันออกไปจากโรงครัว เพราะควันส่วนหนึ่งมีแก๊ส คาร์บอนมอนนอกไซด์ซึ่งเป็นพิษ จัดทำรางระบายน้ำให้เศษอาหารออกไปจากโรงครัว มิฉะนั้นเศษอาหารจะ บูดเน่า ส่งกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวันและเชื้อโรค มีถังใส่ขยะมูลฝอย เศษอาหารที่มีฝาปิด มิดชิด ไม่รั่วและมีปริมาณให้เพียงพอกับเศษอาหาร ขยะมูลฝอยวันต่อวัน มีน้ำสะอาดสำหรับปรุงอาหาร และล้างภาชนะให้เพียงพอ

7. สนาม ควรอยู่ทางด้านหน้าของโรงเรียน รักษาให้เรียบร้อยและปลอดภัยอยู่เสมอ คือ จะต้องเป็นพื้นเรียบ ปราศจากก้อนอิฐ ก้อนหินหรือตอไม้ มีการระบายน้ำดี ไม่เป็นฝุ่นในฤดูแล้ง หรือ เป็นโคลนในฤดูฝน ริมขอบสนามควรปลูกต้นไม้ใหญ่ใบหนา และมีกิ่งก้านสาขามากพอที่จะไว้บังแดดได้ มี ม้านั่งและถังขยะไว้เป็นระยะ ๆ ด้านที่ติดกับถนนควรทำรั้วกัน หรือปลูกพุ่มไม้เป็นเขตระหว่างสนามกับถนน

8. น้ำดื่ม น้ำใช้ โรงเรียนต้องจัดหาน้ำสะอาดไว้ให้ดื่มและใช้อย่างพอเพียง โดยอาจจะ คำนวณโดยประมาณคนละ 3-5 ลิตรต่อคนต่อวัน คอยดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ ภาชนะที่ใส่น้ำไว้บริโภค ต้องรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ ภาชนะใส่น้ำควรมีฝาปิดมิดชิด อ่างล้างมือควรแยกจัดทำไว้ต่างหากไม่ควรปน กับน้ำดื่ม แล้วใกล้กับห้องส้วม ห้องอาหาร อ่างล้างมือควรมีอย่างน้อย 1 ที่ต่อนักเรียน 50 คน

9. ส้วมและที่ปัสสาวะ โรงเรียนต้องจัดส้วมที่ถูกต้องลักษณะ และสอดคล้องกับจำนวน นักเรียน ควรแยกส้วมนักเรียนชายและหญิงไว้ห่างจากกันหรือคนละแห่ง ในโรงเรียนที่มีเด็กโตอาจสร้างส้วม ไว้ในอาคารเรียนได้ ต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาความสะอาดเป็นประจำ ควรมีน้ำชำระภายในส้วมและมี ถังขยะไว้ในห้องส้วม

10. การกำจัดขยะมูลฝอย การระบายน้ำ และการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่ทั่วไป ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นเศษกระดาษ เศษอาหาร ส่วนประกอบอย่างอื่นมีน้อย ห้องเรียนทุกห้องควรมีตระกร้าสำหรับใส่เศษกระดาษ และมูลฝอยแห้งซึ่งต้องนำไปทิ้งทุกวัน ภาชนะใส่ขยะควรมีฝาปิดมิดชิด เพื่อป้องกันกลิ่น แมลงวันและสัตว์รบกวน การระบายน้ำ ควรทำทางระบายน้ำโดยใช้วัสดุถาวร หรือขุดดินทำเป็นทางระบายลงสู่ถังเกรอะหรือบ่อซึม ไม่ควรระบายไปลงแม่น้ำ ลำคลอง การรักษาสถานที่ให้ถูกสุขลักษณะไม่ควรให้เป็นหน้าที่ของภารโรงโดยเฉพาะควรเป็นหน้าที่ของทุกคน

ทวีศิลป์ สารแสน (2543 : 19 – 25) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมด้านกายภาพว่า เป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา โดยแบ่งเป็นสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ประกอบด้วย ห้องเรียนและอุปกรณ์ การจัดห้องเรียน สี เสียง แสงสว่าง สื่อการสอน และอุณหภูมิและการระบายอากาศ ห้องเรียนและอุปกรณ์ ได้แก่ พื้นห้อง ผ้าม่านห้อง ประตู หน้าต่าง ขนาดและพื้นที่ว่างภายในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน เช่น แจกันดอกไม้ ภาพวาด เป็นต้น

การจัดห้องเรียนและจัดที่นั่งนักเรียน การจัดที่นั่งและการเลือกที่นั่งของนักเรียน มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ถ้านักเรียนเลือกที่นั่งเอง ผู้ที่นั่งหน้าจะมีผลการเรียนดีกว่าผู้ที่นั่งหลัง แต่ถ้าผู้ที่นั่งหน้าจะเห็นผลสัมฤทธิ์ออกมาไม่ต่างกัน แต่ถ้าผู้ที่นั่งหน้าชั้นจะมีปฏิสัมพันธ์มากกว่า นอกจากนี้ ยังมี การค้นพบว่า นักเรียนที่นั่งเป็นแถวจะแสดงพฤติกรรมในการทำงานมากกว่านักเรียนที่นั่งรอบโต๊ะ ดังนั้นการจัดที่นั่งควรจัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมและเหมาะสมกับนักเรียน

การจัดเครื่องตกแต่งห้องเรียน ป้ายนิเทศ และมุมกิจกรรม มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ห้องปฏิบัติการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องปฏิบัติการจะครอบคลุมเกี่ยวกับพื้นที่ห้อง ขนาดห้อง ประตู หน้าต่าง โต๊ะ เก้าอี้ แสง เสียง และการระบายอากาศ นอกจากนี้ก็มีอุปกรณ์เฉพาะของห้องปฏิบัติการนั้น เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ จะมีอุปกรณ์ทดลองที่แตกต่างกันออกไป

สีของห้องเรียน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์

เสียง ได้แก่ เสียงบรรยายของผู้สอน เสียงสนทนาระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน เสียงจากเครื่องขยายเสียง เป็นต้น เสียงต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องมีระดับความดังที่เหมาะสม ไม่ก้อง ไม่ซ้ำ และไม่มีเสียงกวนจากภายนอกห้องเรียน

แสงสว่าง ได้แก่ แสงธรรมชาติ เป็นแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ และแสงประดิษฐ์ เป็นแสงจากดวงโคม

การระบายอากาศ ได้แก่ การระบายอากาศจากธรรมชาติ คือ ลม และการระบายอากาศจากอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ได้แก่ พัดลม และเครื่องปรับอากาศ สภาพการระบายอากาศจะต้องมีการถ่ายเทอากาศ มีอุณหภูมิที่พอเหมาะ และมีความชื้นพอเหมาะด้วย

2. สภาพแวดล้อมทางการเรียนนอกห้องเรียน ครอบคลุมแหล่งวิทยบริการและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการเรียน เป็นแหล่งที่ผู้เรียนจะไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติทางภาษา ห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ สภาพแวดล้อมทางกายภาพในการเรียนนอกห้องเรียนจะครอบคลุมเกี่ยวกับอุปกรณ์สำหรับศึกษาค้นคว้า

แหล่งวิทยบริการจะมีห้องรวมขนาดใหญ่ สำหรับหลายคนมาศึกษาค้นคว้า ห้องสำหรับการศึกษาเป็นกลุ่มและห้องสำหรับการศึกษารายบุคคล จะมีพื้นที่และขนาดห้องแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ก็มีอุปกรณ์สำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้า อาทิ ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เครื่องเทปบันทึกเสียง เครื่องเทปบันทึกภาพ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องโทรสาร เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสภาพแวดล้อมด้านกายภาพเป็นสิ่งแวดลอมที่ไม่มีชีวิต แต่เป็นไปในการอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน และเป็นสิ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนการสอนขึ้น จึงถือได้ว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพเป็นสภาพแวดล้อมที่มีความสำคัญมากลักษณะหนึ่ง

2.3.2.2 สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

เป็นสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนของครู การให้ความรู้กับนักเรียน รวมถึงบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2532 : 9 - 10) ได้กล่าวถึงงานด้านวิชาการว่า หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ เรียนแล้วสนุก ไม่มีสภาพแห่งความกลัว หวาดผวา วิตกกังวล นอกจากนี้สิ่งมีชีวิตลักษณะสภาพสิ่งแวดล้อมด้านวิชาการ ได้แก่

1. นักเรียนมีหน้าตาสดชื่น แจ่มใส มีชีวิตชีวา
2. นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานในการเรียน
3. มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็นซึ่งกัน

และกัน

4. มีความผูกพันและเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน
5. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม
6. นักเรียนคิดและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
7. มีการจัดห้องสมุดเป็นโรงเรียนสำหรับนักเรียน
8. จัดกิจกรรมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เช่นอภิปรายตอบปัญหา จัดนิทรรศการ

เชิงวิทยากรบรรยาย

9. ในการเร่งเร้าให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รู้จักหาเทคนิคหรือกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนมาช่วยเสริม เปลี่ยนแปลงวิธีสอนเพื่อลดความเบื่อหน่าย ซ้ำซากจำเจ

ชเนต ข้าเกิด (สุวัฒน์ อุทุมภา. 2542 : 14 - 16 ; อ้างอิงจาก ชเนต ข้าเกิด. 2533. การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยใช้เทคนิคการวางแผนเป็นทีม) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านวิชาการว่า ได้แก่การจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา สดชื่น แจ่มใส มีความรู้สึกรักโรงเรียน รักครู รักเพื่อน โดยคำนึงถึงหลักต่อไปนี้

1. มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน โดยครูพยายามจัดกิจกรรมให้นักเรียนกระทำด้วยตนเอง และมีโอกาสเรียนรู้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล บทบาทของครูจะเป็นผู้คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้ขวัญกำลังใจ เพื่อให้นักเรียนมีพลังในผลสำเร็จแก่การเรียนของเขา

2. ทำทุกวิถีทางให้นักเรียนสามารถเป็นผู้นำตนเองได้ มีความกระฉับกระเฉง มีความกระตือรือร้น ฉลาด ทันคน กล้าคิด กล้าทำ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง แต่เป็นผู้มีความกตัญญูทักท้วงที่สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

3. การจัดการเรียนการสอนมิได้จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียนรูปสี่เหลี่ยมแคบ ๆ ที่มีผู้ผลัดกันเข้ามาสอนเท่านั้น แต่หมายถึงประสบการณ์ทุกอย่างที่ครูพิจารณาจัดให้นักเรียนตามความเหมาะสม โดยอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่เรียนเป็นได้ต้นไม้ หรือสถานที่อื่น ๆ ที่ทำให้นักเรียนมีชีวิตชีวาและเกิดการเรียนรู้มากขึ้น

4. จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนที่มีโอกาสแสดงออกและเข้าร่วมทุกคนตามความถนัดอย่างต่อเนื่องและเสรี จัดหาเวทีให้นักเรียนได้แสดงออก ให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีความสามารถในการแสดงออก กิจกรรมที่โรงเรียนควรจัด ได้แก่ กิจกรรมกีฬา ดนตรี ศิลปะ ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น

5. วิชาการบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ ที่นักเรียนบางคนเห็นว่า เป็นเรื่องยากต่อการทำความเข้าใจ ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลควรหาทางช่วยเหลือนักเรียนบางกลุ่มเหล่านี้ พยายามกระทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย ให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จในบทเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดแรงเสริมและรักที่จะเรียนในรายวิชานั้น

6. ครูควรปรับตัวให้มีมนุษยธรรมกับนักเรียนทุกคนในทุก ๆ ด้าน ให้ความรัก ความเมตตาแก่นักเรียนด้วยความจริงใจ เสียสละ ใกล้ชิด ผูกพัน นักเรียนควรได้รับการยอมรับสภาพที่เขาเป็นอยู่

บุญเลื่อน สิมะลี (2542 : 9) ได้กล่าวถึงงานด้านวิชาการ ว่าเป็นการบริหารงานด้านการวางแผน และดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร การจัดบุคลากรให้ตรงกับงานที่ปฏิบัติ การรายงานผลการเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่งเสริมความสามารถทางวิชาการในทุกด้าน งานทะเบียนนักเรียน การวัดผลประเมินผลการเรียน และการประเมินผลงานด้านวิชาการ

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1970 : 135 – 152) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อผู้เรียน โดยระบุถึงลักษณะของบรรยากาศที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งผู้เรียนและผู้สอนควรได้ปฏิบัติดังนี้

1. ความเป็นกันเอง ความรู้สึกใกล้ชิด สนับสนุนค่านิยมของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
2. การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ของการเรียน
3. การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กิจกรรมการเรียน รูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้และให้ประโยชน์
4. การดำเนินกิจกรรมการเรียนให้เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้า และมีความสอดคล้องเหมาะสม

5. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสือ เครื่องมือ วัสดุที่พร้อมจะใช้งานได้ตลอดเวลา
6. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน และการพยายามที่จะลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
7. ผู้สอนและผู้เรียนทราบวัตถุประสงค์ และความคาดหวังในการเรียนอย่างชัดเจน
8. สร้างความเป็นธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชังของครูซึ่งยังผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นได้
9. ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถอยู่เสมอ
10. สร้างความตื่นตัวและจัดความเฉื่อยชา อันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน
11. การตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ มาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่
12. ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรคแบ่งพวกในกลุ่มนักเรียน
13. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
14. ให้เสรีภาพอย่างมีขอบเขต ไม่ปล่อยปละละเลยจนขาดระเบียบและขาดความรับผิดชอบ

โรไมน์ (อำพัน อ่องเอี่ยม. 2541 : 27 ; อ้างอิงจาก Romine. 1974. *The Journal of Educational Research*) ได้กล่าวว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพมาจากการมีบรรยากาศการสอนที่ดี แบ่งออกได้เป็น 6 ประเภท คือ

1. บุคลิกภาพของผู้สอน เช่น ผู้สอนเป็นคนกระฉับกระเฉง มีความกระตือรือร้นสนใจในวิชาที่สอน และมีอารมณ์ขัน
2. การจัดและเตรียมการสอน เช่น เตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในวิชาที่เรียน รวมทั้งแนะนำหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ
3. ผลการสอนที่ผู้เรียนได้รับ เช่น ผู้เรียนได้รับประโยชน์ตามสมควรตามความตั้งใจจากผู้เรียนที่เลือกเรียนแต่ละวิชา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนไม่ใช่เป็นเพียงผู้ฟังอย่างเดียว
4. การเสนอเนื้อหา เช่น อธิบายชัดเจน ตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด
5. การประเมินผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเสริมแรงทางการเรียน เช่น เมื่อมีการทำรายงานหรือการสอบ เมื่อตรวจเสร็จแล้ว ผู้สอนจะต้องรีบแจ้งให้ผู้เรียนรู้และมีการชี้แจงด้วยว่า ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น
6. การช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม เช่น มีการจัดเวลาหรือสอนผู้เรียนเป็นกลุ่มพิเศษ แชนเซน และไฮด์ (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2542 : 47 – 48 ; อ้างอิงจาก Hansen and Childs. 1998. *Educational Leadership*) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นองค์ประกอบของการเรียนการสอนดังนี้

1. สร้างสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ให้มีชีวิตชีวา เช่น มีบริเวณสำหรับนักเรียนพักผ่อนทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียน มีต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับตกแต่ง ใช้สีที่ทำให้จิตใจสงบในบริเวณและในห้องเรียน ตามบอร์ดมีคำขวัญของครูอาจารย์ และข้างคราวความสำเร็จของครูนักเรียน และศิษย์เก่า ห้องสมุดมองดูโล่งมองเห็นความร่มรื่นภายนอกอาคาร เป็นต้น

2. นโยบาย กฎ และระเบียบมุ่งเพื่อการสร้างสรรค์ กฎระเบียบบางครั้งก็เขียนไว้ตามประเพณีและแนวปฏิบัติเดิม มิได้มุ่งเพื่อประสิทธิภาพและผลประโยชน์ของผู้เรียน กฎควรจะถูกออกมาเป็นเชิงอนุญาตว่าให้ทำอะไรได้บ้างมากกว่าห้ามมิให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ กฎระเบียบควรจะเป็นที่เข้าใจกันแจ่มแจ้งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เห็นชอบด้วยว่าได้ประโยชน์ทุกฝ่าย และไม่เกิดความกดดันแก่ผู้ปฏิบัติ

3. โปรแกรมการเรียนหลากหลาย มีวิชาแกน วิชาเลือกมากมาย เพื่อสนองลักษณะพหุปัญญาของนักเรียน รวมทั้งอุปกรณ์การเรียนการสอนหลากหลายและทันสมัย ความช่วยเหลือของผู้ปกครอง หน่วยงานเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิจะช่วยเหลือโปรแกรมหลากหลายได้มาก การทัศนศึกษาแบบบูรณาการจะช่วยเหลือการเรียน ความรู้สึก และลดความเครียดได้มาก

4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของทุกคน กล่าวคือ ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นส่วนตัวออกมาได้ ตลอดทั้งให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และนำแผนไปปฏิบัติร่วมกันให้เกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นของเรา เราทุกคนมีสิทธิ์มีเสียงทำให้โรงเรียนพัฒนา

5. มีเพื่อนร่วมงาน เช่น โรงเรียนร่วมมือกับโรงเรียนอื่น ๆ ในกลุ่มหรือบริเวณใกล้เคียงกันร่วมมือกับชุมชน สถานประกอบการ โรงเรียนพี่โรงเรียนน้องและมหาวิทยาลัย หรือคณะศึกษาศาสตร์เพื่อช่วยเหลือกัน ครูไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัย อาจารย์มหาวิทยาลัยมาช่วยสอนตลอดภาคเรียนหรือตลอดปี เป็นต้น มีการจัดค่ายวิชาการร่วมกัน และอื่น ๆ ที่แสดงออกว่าโรงเรียนมีเพื่อน

6. บทบาทของผู้นำโรงเรียน การพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นการกระทำที่ต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง ควรจะมีบทบาทสำคัญในการสร้าง รักษา และเสริมบรรยากาศของโรงเรียนโดย

6.1 สื่อค่านิยมที่ตกลงกันว่าจะนำไปปฏิบัติด้วยการพูดและการกระทำให้เป็นที่ประจักษ์

6.2 รับรู้และให้เกียรติแก่บุคคลทั่วไปที่บริการนักเรียน และสนองเป้าหมายของโรงเรียนที่เห็นผลได้ชัดเจน

6.3 นำประเพณีและแนวปฏิบัติที่สนับสนุนชื่อเสียงความเป็นเลิศ และวิญญูณของโรงเรียนมาปฏิบัติ

6.4 ครู นักเรียน ศิษย์เก่า รับรู้และให้เกียรติบุคคลดีเด่นของโรงเรียน เช่น ที่มีผลงานดีเด่นให้เป็นที่ยอมรับแก่นักเรียนและชุมชน

6.5 เล่าขานถึงความสำเร็จของโรงเรียน ครู นักเรียน ในอดีตที่ช่วยสร้างโรงเรียนให้มีประวัติดีเด่นให้นักเรียนฟังเป็นครั้งคราว

6.6 นำครูและนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมและชื่อเสียงของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งนำครู อาจารย์และนักเรียนไปปฏิบัติงานในโรงเรียนอื่น ๆ ที่เขาประสบผลสำเร็จ

6.7 เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ บุคคลดีเด่น ครู และศิษย์เก่าดีเด่นมาพบพุดจาปราศรัยกับนักเรียนเป็นครั้งคราว เพื่อให้เห็นเป็นตัวอย่างของความดีและความสำเร็จ

อำพัน อ่องเอี่ยม(2541 : 23-26) ได้แบ่งรูปแบบด้านการเรียนการสอนออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตรและด้านเนื้อหาวิชา หลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาเป็นเสมือนแนวทางในการพัฒนากำลังคนระดับสูงของประเทศให้มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนทัศนคติอันพึงประสงค์ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคม หลักสูตรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน ความสำเร็จด้านการศึกษาของผู้เรียน ย่อมขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นประการสำคัญเพราะหลักสูตรจะกำหนดว่าจะเรียนอะไร เพื่ออะไร
2. ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ในการสอน ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้โรงเรียนมีมาตรฐานการศึกษาสูงเพียงใดหรือไม่ คือคุณอาจารย์ ถ้ามีคุณอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมเพรียงทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพแล้ว ก็เป็นที่เชื่อถือว่ามาตรฐานการศึกษาจะดีตามไปด้วย เพราะมีความเชื่อและยอมรับกันว่า ไม่มีโรงเรียนใดที่จะบริการการศึกษาให้มีคุณภาพสูงเกินกว่าคุณภาพของอาจารย์ให้นิสิตที่ประสงค์จะศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ขึ้นไป ซึ่งก็มักจะให้ความนิยมกับโรงเรียนที่มีชื่อเสียง และพบว่าส่วนหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับนั้นเกี่ยวพันกับคุณภาพของอาจารย์ เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาผู้เรียน กล่าวคือ เป็นทั้งปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคของการเรียนรู้ จนกล่าวได้ว่าหลักสูตรแม้จะดีเพียงใดก็ตามจะนำผลไปใช้ไม่ได้ผล ถ้าหากไม่เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สอน
3. ด้านบุคลิกภาพของอาจารย์ ลักษณะบุคลิกภาพของอาจารย์มีอิทธิพลต่อการสอน รวมทั้งบุคลิกภาพและความสำเร็จในการศึกษาของผู้เรียน เพราะการแสดงออกของอาจารย์นอกจากจะเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียนแล้ว ยังทำให้การสอนดำเนินไปด้วยดี เนื่องจากการแสดงออกหรือบุคลิกภาพของอาจารย์ที่ดี เช่น อาจารย์มีกิริยาท่าทางดี อารมณ์ดี และมีความเห็นอกเห็นใจผู้เรียน จะเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในตัวอาจารย์ และในวิชาที่อาจารย์สอน
4. ด้านอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์การสอนหรืออุปกรณ์การศึกษา หมายถึง สื่อทุกชนิดที่นำมาประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น แบบเรียน วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ เป็นต้น ดังนั้นอุปกรณ์การสอนจึงจัดเป็นสื่อการเรียนการสอนหรือเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ ทัศนคติ และทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักเรียน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมาก ในกระบวนการศึกษา และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอน เพราะความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนักเรียน จัดเป็นพื้นฐานของสภาพการณ์ที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอนที่ดีขึ้น ถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควรจะทำให้ประสิทธิภาพการสอนลดน้อยลง
6. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน เพราะเป็นวิธีการพิจารณาตัดสินประสิทธิภาพ และคุณค่าการนำหลักสูตรไปใช้ ช่วยให้การทราบถึงความสำเร็จของงาน และความสามารถของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ช่วยให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียนดีขึ้น รวมถึงทำให้ทราบเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์และข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ตลอดจนจนบริการต่าง ๆ ที่สถาบันจัดขึ้นให้แก่ผู้เรียนเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้น

จากที่ได้กล่าวมา สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ เป็นการรวมทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องไปยัง การเรียนการสอนที่อาจมีผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในวิชาที่เรียน รวมถึงบรรยากาศในการเรียนการสอน ด้วย และบุคคลที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดบรรยากาศในการเรียนขึ้น

2.3.2.3 สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ

เป็นสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ใหญ่ บุคลากรที่มีส่วนในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียน ให้อยู่ในความเรียบร้อย สงบ และการบริการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนได้

แมคเคลียร์ และ เฮนเคลย์ (วิลลีย์ ไพโรจน์, 2540 : 12 – 13 ; อ้างอิงจาก McCleary and Hencley, 1970. *Dissertation Abstracts International*) ได้เสนอรูปแบบของการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 3 ขั้นตอน คือ

1. การวางนโยบายทางการศึกษา กิจกรรมที่จะต้องทำ คือ การกำหนดนโยบายที่ต้องตอบคำถามว่า ผู้เรียนคือใคร จะสอนอะไรให้แก่ผู้เรียน บริการหรือการสนับสนุนทางการศึกษาที่จะจัดให้มีอะไรบ้าง เป็นงานที่เกี่ยวกับการกำหนดทิศทาง และนโยบายการศึกษา
2. การบริหารหรือการจัดการขององค์กร เป็นงานแปลงนโยบายออกมาเป็นกิจกรรมของสถาบันหรือโรงเรียน หรือเป็นงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนที่ผู้บริหารทำงานร่วมกับครู
3. งานด้านเทคนิคการจัดการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำตารางสอน การกำหนด และมอบหมายงาน การอำนวยความสะดวก การงบประมาณ การควบคุมตรวจสอบ ซึ่งเป็นงานส่งเสริมการเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และงานบริหาร

ภิญญา สาธร (2519 : 309) ได้กล่าวว่า การบริหารงานเป็นหน้าที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารจะต้องสำนึกอยู่ตลอดเวลา เพราะระบบบริหารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษา ถ้าระบบบริหารเหมาะสมและมีประสิทธิภาพก็จะช่วยให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ โดยภารกิจในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สำคัญมีอยู่ 7 ประการ ได้แก่

1. การสอนและการพัฒนาการใช้หลักสูตร
2. การบริหารกิจการนักเรียน
3. ความสัมพันธ์กับชุมชน
4. การบริหารบุคลากรในโรงเรียน
5. การบริหารอาคารสถานที่ และบริเวณ
6. การจัดองค์การ และโครงสร้างของโรงเรียน
7. การบริหารการเงิน และธุรกิจต่าง ๆ

กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2531 : 31 – 37) ได้แบ่งการบริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนควรจัดให้มีขึ้น ดังนี้

1. บริการห้องสมุด ซึ่งเป็นศูนย์รวมแห่งวิชาการที่อาจารย์และนักศึกษาจะสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองได้ ห้องสมุดที่ดีควรมีหนังสือมากมาย เหมาะกับวัยและความสนใจของนักเรียน นักศึกษา สภาพห้องควรสะอาด ปลอดภัย สะดวกสบายที่จะเข้ามาศึกษาค้นคว้า ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน (ยกเว้นวันหยุดราชการ) และควรเปิดก่อนและหลังเวลาเรียนสัก 2 – 3 ชั่วโมง

ห้องสมุดเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรพยายามจัดและส่งเสริมการใช้ห้องสมุดให้มาก โดยใช้วิธีการต่อไปนี้

1. จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการใช้ห้องสมุดให้เพียงพอ
2. จัดหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในห้องสมุด ตลอดจนเงินงบประมาณมาสนับสนุนการจัดห้องสมุดให้เต็มที่
3. ฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักการใช้บริการห้องสมุด
4. สนับสนุนให้อาจารย์ใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ
5. ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาและค้นคว้าในห้องสมุด
6. ปรับปรุงองค์ประกอบของห้องสมุดให้ดี และพยายามจัดบริการอย่างเต็มที่ให้แก่อาจารย์และนักศึกษา

7. หาทางให้อาจารย์และนักศึกษาเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดและการบริการห้องสมุดเพื่อทุกคนจะได้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของจะได้ช่วยกันดำเนินงานให้ดีขึ้น

2. บริการแนะแนว เป้าหมายที่สำคัญของการแนะแนวก็คือ มุ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถดำรงชีวิตอย่างสงบสุขในสังคม โดยการเสริมสร้างหรือพัฒนาให้นักศึกษามีคุณลักษณะประจำตัว 3 ประการ คือ (1) ความเข้าใจตนเองอย่างถูกต้องซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม (2) ความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษามีความเป็นอิสระและสามารถพึ่งตนเองได้ และ (3) ความสามารถในการปรับตัว ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และลดภาวะความทุกข์ ความคับข้องใจทั้งหมดได้

เป้าหมายที่สำคัญอีกแง่หนึ่งของการแนะแนวมียู่ 3 ประการคือ (1) เพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับนักศึกษา (2) เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วกับนักศึกษา และ (3) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่

ลักษณะหรือวิธีการแนะแนวอาจแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบคือ

1. การแนะแนวเป็นรายบุคคล หมายถึง กระบวนการหรือกลวิธีต่าง ๆ ที่ผู้แนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษานำมาใช้ เพื่อช่วยนักศึกษาแต่ละคนให้สามารถเข้าใจตนเอง เข้าใจโลก สามารถตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติ สามารถปรับตัวหรือแก้ปัญหาและพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ถูกต้อง

2. การแนะแนวเป็นหมู่ หมายถึง กระบวนการหรือกลวิธีต่าง ๆ ที่ผู้แนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษานำมาใช้เพื่อช่วยเหลือแก่นักศึกษาหลายคนที่มีปัญหาหรือความต้องการร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อช่วยให้แต่ละคนในกลุ่มเดียวกันได้ผ่อนคลายความกังวลใจที่ตนมีอยู่ เมื่อได้รับฟังหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้นักศึกษาในกลุ่มได้มีโอกาสร่วมกันคิดแก้ปัญหาหรือค้นหาสาเหตุและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหานั้น

การจัดบริการแนะแนวต้องจัดให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ

1. การแนะแนวการศึกษา เพื่อให้ นักศึกษารู้จักโลกกว้างทางการศึกษาและเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การแนะแนวอาชีพ เพื่อให้ นักศึกษารู้จักโลกกว้างทางอาชีพ และตัดสินใจเลือกอาชีพตรงกับอัตภาพและความต้องการของตลาดแรงงาน

3. การแนะแนวส่วนตัวและสังคมหรือการแนะแนวบุคลิกภาพ เพื่อให้ นักศึกษารู้จัก พัฒนาบุคลิกภาพของตน ให้มีความสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้

บริการหลักของการแนะแนวที่สำคัญมี 5 บริการ คือ

1. บริการสำรวจและศึกษานักศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ นักศึกษามาประมวลไว้ในระเบียบสะสม เพื่อใช้ประโยชน์ในการพิจารณาให้การช่วยเหลือ

2. บริการสนเทศ หมายถึง การให้ข่าวสารความรู้ที่จำเป็นที่ถูกต้องและทันสมัย นอกเหนือไปจากหลักสูตรหรือหนังสือเรียนตามปกติ เพื่อช่วยให้นักศึกษารู้จักโลกและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อันจะเป็นเครื่องช่วยให้นักศึกษารู้จักตัดสินใจและประพฤติปฏิบัติถูกต้อง ข้อมูลหรือข่าวสารความรู้ต่าง ๆ นั้นมีมากมายที่เกี่ยวกับการศึกษา การประกอบอาชีพ ศีลธรรม วัฒนธรรม การปรับปรุงบุคลิกภาพ การ ปรับตนในสังคม สุขภาพอนามัย การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ การกีฬา ศิลปะด้านต่าง ๆ ฯลฯ

3. บริการให้คำปรึกษา ถือว่าเป็นหัวใจของการแนะแนว เพราะต้องอาศัย ศิลปวิทยาการและเทคนิคขั้นสูง ซึ่งผู้ทำหน้าที่นี้จะต้องฝึกอบรมจนมีความชำนาญ ทั้งนี้เพราะการให้ คำปรึกษาไม่ใช่การนั่งคุยสนทนาตามธรรมดา หรือการพูดลอบโยนตามประสบการณ์แบบสามัญสำนึกของ คนธรรมดา แต่การให้คำปรึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือจะต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง

4. บริการจัดวางบุคคล หมายถึง การจัดให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์การฝึก อบรม การสงเคราะห์ตามควรแก่กรณี เช่น การจัดให้นักศึกษารู้จักเลือกวิชาเรียนหรือแผนการเรียนที่ตรงกับสติปัญญาความสามารถ

5. บริการติดตามและประเมินผล วัตถุประสงค์สำคัญของบริการนี้คือ เพื่อติดตาม ผลดูว่าการจัดบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ หรือโครงการแนะแนวที่ได้ปฏิบัติไปแล้วนั้นได้ผลหรือไม่ประการใด มีจุดบกพร่องตรงไหน ควรแก้ไขหรือปรับปรุงอย่างไร

3. บริการสุขภาพ การจัดบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยนี้นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับ นักเรียน เพราะถ้านักเรียนมีสุขภาพพลามัยสมบูรณ์แล้ว ก็ย่อมจะประสบผลสำเร็จในการเรียนได้

การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ควรมีขอบเขตดังนี้

1. การประเมินสุขภาพนักเรียน หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้โรงเรียนทราบ ภาวะทางสุขภาพของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกตโดยครู ผู้ปกครอง พยาบาล การทดสอบการศึกษาประวัติทางสุขภาพของนักเรียน การตรวจโรคโดยแพทย์ ทันตแพทย์ รวมถึงการประเมินสุขภาพจิตและอารมณ์ด้วย การประเมินสุขภาพจะช่วยให้ค้นพบปัญหาทางสุขภาพ และ ความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ

2. การแนะแนวทางสุขภาพและการติดตามผล หมายถึง การที่แพทย์ พยาบาล ครูแนะแนว ครูหรือบุคลากรอื่นช่วยชี้แจงลักษณะและความสำคัญของปัญหาสุขภาพนักเรียนที่ค้นพบให้ นักเรียนและผู้ปกครองเข้าใจ เพื่อหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้น

3. การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เพื่อไม่ให้โรคติดต่อแพร่ระบาดในโรงเรียน และชุมชน ต้องร่วมมือกันทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ พยาบาล ครู และผู้ปกครอง

4. การจัดการพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ป่วยและผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายที่แน่นอนเกี่ยวกับการจัดการพยาบาล และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตลอดจนวิธีดำเนินการต่าง ๆ แก่บุคลากรเพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง

5. บริการเกี่ยวกับสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะคือ สะอาด เป็นระเบียบ และปลอดภัยในด้านต่าง ๆ เช่น น้ำดื่ม น้ำใช้ การกำจัดขยะ ส้วม สนาม อาคารเรียน แสงสว่าง การระบายอากาศ การป้องกันเสียงและกลิ่นรบกวน เป็นต้น

6. บริการสุขภาพในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาพลศึกษาและการเล่นกีฬา โดยคำนึงถึงปัญหาสุขภาพของนักเรียน เพื่อป้องกันอันตราย การสอนวิชาพลศึกษา การจัดกีฬาต้องให้เหมาะกับนักเรียนด้วย

7. สุขภาพของบุคลากรในโรงเรียน โรงเรียนควรสนใจและดูแลสุขภาพของครู ลูกจ้าง คนงานและเจ้าหน้าที่อื่นในโรงเรียน เพราะบุคลากรที่สุขภาพดีย่อมมีประสิทธิภาพในการทำงานดี และช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ดีขึ้นด้วย ควรตรวจสุขภาพประจำปีของบุคลากร และแยกผู้ป่วยเป็นโรคติดต่อให้ห่างจากนักเรียน

นอกจากนี้ยังควรมีการจัดการบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นในสถานศึกษา ดังนี้

1. ห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล การจัดขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียน คือ

1.1 มุมพยาบาล โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 450 คน จะต้องมียุยมะพร้าว 1 แห่ง มีขนาด 1.5 x 3.5 เมตรเป็นอย่างต่ำ ประกอบด้วยอุปกรณ์ เครื่องใช้จำเป็น เช่น เตียงพยาบาล อ่างล้างมือ เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดความสูง แผ่นป้ายวัดสายตา กระโถน ตู้ยา กระเป๋าน้ำร้อน กระเป๋าน้ำแข็ง ปรอทวัดไข้ ยาสามัญประจำบ้าน และฉาบก เป็นต้น

1.2 ห้องพยาบาล ในโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 450 คนขึ้นไปควรมีห้องพยาบาลขนาด 3.5 x 5 เมตร โดยกันเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ว่างเตียงพยาบาลมีขนาด 2.5 x 3.5 เมตร และอีกส่วนหนึ่งใช้เป็นที่ทำการปฐมพยาบาล อุปกรณ์ประจำห้องพยาบาลเหมือนมุมพยาบาล มีเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมจากมุมพยาบาลบ้างคือ เตียงพยาบาล 2 ชุด ตู้ยาขนาดใหญ่ขึ้น เพิ่มกระเป๋าน้ำร้อนและกระเป๋าน้ำแข็ง ผีอกไม้ขนาดต่าง ๆ ผ้าขนหนูเช็ดหน้า และเช็ดตัวอย่างละ 2 ผืน

2. บัตรบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียน

3. บริการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

4. บริการดูแลสุขภาพนักเรียน มีดังนี้

4.1 บริการตรวจสุขภาพนักเรียน

4.2 ดูแลปฐมพยาบาลนักเรียนเจ็บป่วย

4.3 การติดตามผลการรักษาพยาบาล

5. การส่งเสริมโภชนาการ

4. บริการอาหารกลางวัน จัดขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าประโยชน์ ถูกสุขลักษณะ ประหยัดและสะดวกสบาย นอกจากนี้โรงเรียนยังผลพลอยได้จากการบริการอาหารกลางวัน คือ ใช้บริการอาหารกลางวันเป็นที่ฝึกงานภาคปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนวิชาอาหาร ทั้งยังมีโอกาสได้ฝึกอบรบมารยาทของนักเรียนในการรับประทานอาหารอีกด้วย

หลักในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนมีดังนี้

1. ส่งเสริมให้นักเรียนมีภาวะโภชนาการที่ดี อาหารมื้อนี้ควรจะเป็น $\frac{1}{3}$ ของอาหารที่นักเรียนควรจะได้รับในหนึ่งวัน ต้องมีคุณค่าเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกายด้วย
2. เพิ่มคุณค่าทางโภชนาการ อาหารที่จัดให้นักเรียนต้องมีสารอาหารครบ สะอาด และถูกหลักโภชนาการ
3. ช่วยประหยัดเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียน
4. ประโยชน์ทางการศึกษา นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการซื้ออาหาร การปรุงอาหาร การถนอมอาหาร การบริการอาหาร ฯลฯ
5. บริการร้านค้าหรือสหกรณ์โรงเรียน ถ้าโรงเรียนสามารถจัดบริการ การจัดจำหน่ายหนังสือ เครื่องเขียน แบบเรียน อุปกรณ์ การเรียนการสอนอื่น ๆ ตลอดจนเครื่องแบบที่นักเรียนจะต้องใช้ จะทำให้นักเรียนได้รับทั้งความสะดวกและประหยัด นอกจากนั้นโรงเรียนยังมีผลพลอยได้จากการจัดบริการนี้เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่นักเรียนจะต้องใช้ตลอดปี การที่โรงเรียนสามารถจัดบริการได้ตลอด ก็เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย สิ่งที่ควรคำนึงในการจัดบริการทางด้านนี้คือ โรงเรียนไม่ควรหวังผลกำไรจากนักเรียนมากนัก สินค้าที่จำหน่ายให้กับนักเรียนไม่ควรมีราคาสูงกว่าท้องตลาด

กรมสามัญศึกษา (2532 : 9 - 10) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการว่า หมายถึง บรรยากาศและสภาพการดำเนินการใด ๆ ที่จะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในโรงเรียน ในลักษณะของการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากร บุคลากรในโรงเรียนมีความยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน โดยมีสิ่งชี้วัดลักษณะสภาพสิ่งแวดล้อมด้านการบริหารการจัดการดังนี้

1. ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ
2. มีการนำข้อมูลสารสนเทศที่จัดทำไว้มาใช้ในการกำหนดนโยบายหรือแนวของโรงเรียน
3. บุคลากรของโรงเรียนยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน
4. มีการส่งเสริมให้บุคลากรทำงานร่วมกันในลักษณะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่นการนิเทศภายในการประชุมเพื่อแก้ปัญหาและหาข้อยุติไปปฏิบัติ มีการจัดแบบการติดตามช่วยเหลือการปฏิบัติของบุคลากร
5. มีการยกย่อง ชมเชย หรือประกาศเกียรติคุณและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของบุคลากร
6. มีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร เพิ่มพูนความรู้ และความก้าวหน้า
7. บุคลากรได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์
8. มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างบุคลากรในโอกาสต่าง ๆ

ธนศ ขำเกิด (สุวัณน์ อุทุมภา. 2542 : 14 - 16 ; อ้างอิงจาก ธนศ ขำเกิด. 2533. การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยใช้เทคนิคการวางแผนเป็นทีม) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ ถือว่ามีความสำคัญที่สุดที่มีผลต่อการจัดบรรยากาศทุก ๆ ด้าน เพราะถ้าการบริหาร

การจัดการของโรงเรียนเอื้ออำนวยต่อการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีแล้ว ก็จะมีผลให้บรรยากาศของโรงเรียนน่าอยู่ บรรยากาศการบริหารจัดการที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น คือ บรรยากาศแบบเปิด สิ่งชีวิตบรรยากาศการบริหารจัดการที่ดี ได้แก่

1. ทีมงานบริหารโรงเรียนเป็นผู้นำ และเป็นแม่แบบในการสร้างบรรยากาศแบบเปิด
2. สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในโรงเรียนเป็นไปได้ด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นไมตรี เพื่ออภิปรายแก้ปัญหาข้อยุติ หาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนแสดงออกซึ่งความคิดเห็น มีโครงการให้บุคลากรในโรงเรียนได้พบปะสังสรรค์ในโอกาสอันควร

3. การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในโรงเรียน เช่น การจัดสวัสดิการที่พึงอาศัยมีการยกย่องชมเชยหรือประกาศเกียรติคุณ เผยแพร่ผลงาน ส่งเสริมความสามารถของบุคลากร สนับสนุนให้มีความก้าวหน้าโดยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น

อนันต์ นามทองตัน (2534 : 12) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การบริหาร การบริการ และการประชาสัมพันธ์

เจริญชัย งานไว (2538 : 38 – 39) ได้กำหนดแนวการบริหารจัดการ โดยให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ด้วยความเข้าใจ พอใจมองเห็นคุณค่า บรรยากาศการทำงานเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะตามวิถีทางประชาธิปไตย มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียนเอง และระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วย นอกจากนั้นหากเป็นไปได้ควรให้ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการด้านนั้น ๆ สามารถนำผลงานที่ได้ปฏิบัติจนสัมฤทธิ์ผลแล้วมาใช้เป็นผลการปฏิบัติงานในรอบปี และ / หรือเป็นส่วนหนึ่งของผลงานการขอเลื่อนระดับปรับตำแหน่งด้วย โดยมีหลักการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในงาน และกำหนดให้งานทุกอย่างมีบุคคล / คณะบุคคลรับผิดชอบ มีการแบ่งงานที่เหมาะสมกับบทบาท หน้าที่และภาระหน้าที่รับผิดชอบของตน
2. การดำเนินงานแต่ละด้าน มีเป้าหมายของงานที่ชัดเจน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่สามารถตรวจสอบความก้าวหน้า อุปสรรคปัญหาได้ทุกขั้นตอน รวมทั้งกำหนดระยะเวลาในการรายงานผลการดำเนินการด้วย
3. การดำเนินงานแต่ละด้าน ต้องคำนึงถึงบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ เรียบง่าย ลงทุนน้อย ใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วหรือพัฒนาจากที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว โดยเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์ เจตคติ และคุณธรรม จริยธรรมตามเป้าหมาย รวมทั้งช่วยโน้มน้าวให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ อยากใช้ อยากพัฒนา รักและหวงแหนสิ่งที่ตนเองมีส่วนร่วมคิดร่วมทำนั้น ๆ
4. ควรจัดลำดับความสำคัญของงานตามสภาพการณ์ และความพร้อมของโรงเรียน / บุคลากร กล่าวคือมีความพร้อมด้านใดให้ดำเนินการด้านนั้นไปก่อน แต่ควรมีแผนงานโครงการกำหนดไว้ด้วยว่าต่อไปจะทำด้านใด เมื่อไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น
5. ระดมทรัพยากรในการดำเนินงาน ทั้งด้านบุคคล วัสดุอุปกรณ์ – ครุภัณฑ์ ปัจจัยด้านงบประมาณ จากโรงเรียน ชุมชน และองค์กรเอกชน และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
6. มีการประสานประโยชน์ เช่น ใช้ร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน มีส่วนชื่นชมผลงานร่วมกัน เป็นต้น

สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ เป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง เพราะถ้ามีการบริหารจัดการที่ดีแล้ว จะทำให้ระบบภายในโรงเรียนดีด้วย จึงช่วยส่งเสริมให้ทั้งในด้านของอาคารสถานที่ และในด้านวิชาการดีด้วย เพราะมีบุคลากรที่ทำงานอย่างเต็มความสามารถ

นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนอีก ดังนี้
ปริญญ์ อังศุสิงห์ (2521 : 25) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของโรงเรียนที่ดีดังนี้

1. ความเพียงพอ (Adequacy) หมายถึง พื้นที่ปริมาณอาคาร ห้องเรียน และอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ
 2. ความเหมาะสม (Suitability) หมายถึง ความเหมาะสมในการเลือกที่ตั้งของโรงเรียน ลักษณะของพื้นที่ การจัดห้องต่าง ๆ เป็นต้น
 3. ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง การพิจารณาหาทางป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียน
 4. สุขลักษณะ (Healthfulness) หมายถึง การพิจารณาส่งเสริมในด้านสุขภาพและอนามัยเป็นหลัก
 5. ระยะเวลาการติดต่อใช้สอย (Accessibility) หมายถึง เส้นทางหรือระยะทางจากบ้านมาโรงเรียนหรือจากจุดต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน
 6. การยืดหยุ่นได้ (Flexibility) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ผนังกันห้องหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ให้ได้ประโยชน์แก่กิจกรรมหลาย ๆ อย่าง
 7. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การใช้พื้นที่ อาคาร อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ได้ผลเต็มที่
 8. การประหยัด (Economy) หมายถึง การวางแผนผังบริเวณออกแบบอาคารให้คุ้มกับเงินที่ได้ลงทุนไปและเสียค่าบำรุงรักษาน้อย
 9. การขยายตัว (Expansibility) หมายถึง การขยายตัวของบริเวณและอาคารโดยมีการออกแบบที่เหมาะสม ขยายตัวได้ง่ายและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย
 10. รูปร่าง (Appearance) หมายถึง การวางแผนผังบริเวณโรงเรียน อาคารและการตกแต่งภายใน ภายนอกให้เป็นที่น่าชมแก่ผู้พบเห็น รวมทั้งการบำรุงรักษาอาคาร สถานที่
- กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 13 – 14) ได้ให้ลักษณะของโรงเรียนที่ได้มาตรฐานหรือโรงเรียนในอุดมคติ ว่าต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 10 ประการดังนี้
1. เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ มีจิตสำนึกในการที่จะพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้บริหารควรมีเวลาอยู่ประจำสถานศึกษา เพื่อดูแลการปฏิบัติงานภายในให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
 2. มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติ โดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรักสามัคคี รวมทั้งการจัดให้โรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร่นา ไร่สวน ไร่ผลไม้

3. เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีแผนผังเต็มรูปแบบ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนมีสนามกีฬาครบครัน โดยให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

4. มีอุปกรณ์การเรียนการสอนครบครัน โดยจัดซื้อในราคาท้องตลาดที่เป็นธรรมทั้งเหมาะสมกับการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. มีบุคลากร ครูผู้สอนครบตามเกณฑ์ หากขาดแคลนครูให้ครูที่เกษียณอายุ หรือมีภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยสอน และหรือให้มีระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

6. ให้องค์การท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการหรือด้านบริหาร เช่น กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ การสอนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา การสอนวิชาชีพ การเกษตร การก่อสร้าง การไฟฟ้า เป็นต้น

7. มีการเก็บค่าเล่าเรียน และค่าธรรมเนียมการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครบครัน ทั้งนี้ให้ยกเว้นค่าเล่าเรียนสำหรับเด็กยากจน และจ่ายค่าตอบแทนให้นักเรียนในการพัฒนาหรือฝึกปฏิบัติ ฝึกอาชีพที่เกิดขึ้นได้และเป็นประโยชน์แก่โรงเรียน เช่น การปลูกพืช ผักสวนครัว การเลี้ยงไก่ การเลี้ยงปลา เป็นต้น

8. มีการส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลหรือชุมชน มีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษา การจัดสวัสดิการให้กับครู เช่น การจัดที่พัก ค่าตอบแทน ค่าล่วงเวลา ค่าสอนพิเศษ ค่าฝึกอบรม ตลอดจนการแก้ปัญหาหนี้สินของครู

9. มีการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาที่มุ่งเน้นผลผลิต หรือคุณภาพของนักเรียน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

10. เป็นโรงเรียนที่ผู้นำท้องถิ่น และผู้ปกครองทุกระดับทุกประเภทยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

2.3.3. ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ละเมียด ลิมอักษร (2519 : 23 – 24) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ให้ผลทางการศึกษาว่า โรงเรียนเป็นสิ่งแวดลอมที่สำคัญที่สุด โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็กได้พบสิ่งแวดล้อมหลายอย่าง เช่น ได้มีการสมาคมติดต่อกับครู และเพื่อนนักเรียนในวัยต่าง ๆ ได้อ่านหนังสือในห้องสมุด ได้ดูภาพยนตร์ และโทรทัศน์ และได้ฟังวิทยุที่ครูจัดขึ้นเพื่อประกอบการสอน ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งสิ้น ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ และครูมีส่วนในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยมุ่งผลทางการศึกษา เช่น

1. ฝึกอบรมให้เด็กรู้จักดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น โดยการเรียนรู้ปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดี

2. ส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อการศึกษาขึ้นทั้งในและนอกหลักสูตร

3. ส่งเสริมให้เด็กศึกษาด้วยตนเอง เช่น ให้รู้จักศึกษาหาความรู้จากห้องสมุดของโรงเรียน หรือมุมห้องสมุดในโรงเรียน

4. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักตอบหรือซักถามปัญหาต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ และกระตือรือร้นสนใจ ทั้งนี้ครูจะต้องแสดงความสนใจ ไม่แสดงความเบื่อหน่ายหรือตำหนิตัวเด็กให้เด็กหมดความมานะพยายาม

5. ให้กำลังใจแก่เด็ก ให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน เช่น จัดหมู่เด็กเรียนเก่ง เด็กเรียนอ่อนในการเรียนวิชาทักษะ เพื่อช่วยให้เด็กแต่ละคนประสบผลสำเร็จในการเรียนตามความถนัดและความสามารถของตน

6. ศึกษาให้เข้าใจเด็กแต่ละคน เพื่อหาทางส่งเสริมหรือแก้ไขตามความเหมาะสม

7. ให้ความสนิมสนมเป็นกันเองแก่เด็กเพื่อให้เด็กรักและไว้วางใจในครูเชื่อถือและกระทำตาม

8. ให้โอกาสเด็กได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน จัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่ม รู้จักแก้ปัญหา รู้จักตัดสินใจและใช้เหตุผลด้วยตนเอง เป็นต้น

9. จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในแง่การศึกษา เช่น จัดห้องสมุดของโรงเรียน หรือมุมห้องสมุดของห้องเรียน และส่งเสริมให้เด็กค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมเพื่อให้โอกาสศึกษาค้นคว้า เช่น อภิปราย หรือรายงาน เป็นต้น

10. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อรับทราบปัญหาของเด็กร่วมกันและร่วมมือกันแก้ไข โดยการพบปะผู้ปกครองเป็นครั้งคราว

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ (2523 : 45 – 46) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนไว้ว่า สภาพแวดล้อมและโครงการต่าง ๆ ภายในโรงเรียนมีผลโดยตรงต่อชีวิตและสุขภาพของนักเรียนในแง่ต่าง ๆ กัน ในแง่บวกคือการทำให้นักเรียนมีความสะดวกสบาย ร่าเริง มีความสุข หรือในแง่การป้องกันเพื่อมิให้เกิดโรคและป้องกันอันตรายจากการบาดเจ็บต่าง ๆ และในแง่การช่วยให้นักเรียนเกิดพัฒนาการทางการศึกษา กล่าวโดยสรุปสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะจะช่วยให้เกิดผล 3 ด้าน คือ

1. ผลทางบวก คือทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าไปเรียน การระบายอากาศที่ดีและการจัดแสงสว่างให้เหมาะสมจะช่วยทำให้ห้องเรียนน่าอยู่และสบายยิ่งขึ้น อาคารเรียนที่สะอาดเรียบร้อยจะทำให้ทั้งครูและนักเรียนอยากเข้าไปอยู่มากกว่าอาคารที่สกปรก การมีน้ำดื่มอย่างเพียงพอ การจัดที่นั่งให้สบาย และโรงอาหารที่เรียบร้อย ก็เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ สัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตทั้งสองฝ่าย

2. การป้องกันโรคภัยหรืออันตรายต่าง ๆ โดยการร่วมมือกับแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ หรือการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อค้นหาและขจัดเหตุอันตรายต่าง ๆ ให้หมดสิ้นไป

3. พัฒนาด้านการเรียน โรงเรียนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียน กระบวนการทางด้านจิตวิทยาอันสลับซับซ้อนของการเรียนรู้เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม บุคคลได้รับอิทธิพลมาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งทางกายและจิต

วิรัช วรรณรัตน์ (2523 : 21 – 23) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมกับการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนว่า โรงเรียนมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของนักเรียนเป็นอันดับสองรองลงมาจากบ้าน

สุปรินชา หิรัญโต (2531 : 175) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม สติปัญญา และสังคมของนักเรียนและครูเป็นอย่างมาก

สุดา ประยงค์พันธ์ (2539 : 2 – 3) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์

วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2541 : 51) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นปัจจัยในการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาการของบุคคลทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาให้สมบูรณ์ และยังเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลต่อทัศนคติ พฤติกรรม ความเป็นอยู่ของบุคคล

สุวัฒน์ อุทุมภา (2542 : 16) กล่าวว่า ความสำคัญของสภาพแวดล้อมมีผลต่อนักเรียนอย่างมาก หากนักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมีความอบอุ่น ก็จะมีผลต่อกระบวนการเรียนการสอนและมีส่วนช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนนั้นหมดไป

จากความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่กล่าวมา จะเห็นว่าสภาพแวดล้อมถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานสำคัญในพัฒนาการของนักเรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และโรงเรียนยังเป็นส่วนประกอบในการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ในการเปลี่ยนเป็นบุคลิกภาพของตัวนักเรียน

2.3.4 การวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

แนวทางในการวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้มีผู้ศึกษาการวัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา วิลโลว์รณ พิชยานุวัฒน์ และสมหวัง พิชยานุวัฒน์ (ชูชาติ ไชยเขตต์. 2538 : 8 – 9 ; อ้างอิงจาก วิลโลว์รณ พิชยานุวัฒน์ และสมหวัง พิชยานุวัฒน์. 2519. *ครุศาสตร์*) พบว่า การศึกษาสภาพแวดล้อมในสหรัฐอเมริกามีวิธีการวัด 3 วิธี คือ วิธีวัดภาพพจน์วิทยาลัย (The “Image” Approach) วิธีวัดคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา (The “Student Characteristics” Approach) และวิธีวัดสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อม (The “Stimulus” Approach) ซึ่งมีสาระสังเขปดังนี้

1. วิธีวัดภาพพจน์วิทยาลัย เป็นวิธีวัดความรู้สึกนึกคิดของอาจารย์และนักศึกษา รวมทั้งผู้บริหารวิทยาลัยที่มีต่อลักษณะ สภาพการณ์ต่าง ๆ ของวิทยาลัยที่ตนเองเกี่ยวข้องอยู่ โดยใช้เครื่องมือ 3 ประเภท ได้แก่

1.1 ดัชนีลักษณะวิทยาลัย (The College Characteristics Index หรือ CCI) ของเพส และสเตอร์น (Pace and Stern) ประกอบด้วย คำถามที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมวิทยาลัยที่ผู้ตอบสังกัดอยู่ โดยผู้ตอบพิจารณาข้อความเหล่านั้นว่าถูกหรือผิดไปจากลักษณะวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่ ถ้านักศึกษาส่วนใหญ่ตอบเห็นด้วยก็จะแสดงถึงลักษณะวิทยาลัยที่นักศึกษาสังกัดอยู่

1.2 มาตรฐานประมาณค่าสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย (The College and University Environment Scales หรือ CUES) การศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยวิธีนี้เป็นการศึกษาลักษณะของมหาวิทยาลัย 5 ประการ คือ การนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การรู้จักและตระหนักในหน้าที่ของตน การปฏิบัติตัวได้เหมาะสมตามระเบียบแบบแผน และเป็นผู้สนใจใฝ่หาความรู้ทางวิชาการอยู่เสมอ แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่าสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย มีข้อ

คำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของมหาวิทยาลัยทั้ง 5 ประการข้างต้น คำตอบหรือข้อคิดเห็นของนักศึกษา เป็นการบ่งชี้ถึงลักษณะของมหาวิทยาลัยแห่งนั้น

1.3 แบบสำรวจหน้าที่สถาบัน (IFI) ของซานตา ฮาเทน และปีเตอร์สัน (Cantra, Hartnett and Peterson) โดยมีความเชื่อว่าลักษณะมหาวิทยาลัยหลายลักษณะ เช่น โปรแกรมการศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรประเมินจากคณาจารย์ และผู้บริหารมหาวิทยาลัยแทนที่จะประเมินจากนักศึกษา

2. วิธีวัดคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา การวัดวิธีนี้ทำได้โดยให้นักศึกษาแต่ละคนตอบแบบสอบถาม บรรยายถึงคุณลักษณะส่วนตัวของตนเองแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยคุณลักษณะนักศึกษาของสถาบันนั้น ๆ วิธีนี้ตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อที่ว่า คุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาจะถูกกำหนดหรือแต่งเติมเสริมสร้างโดยสภาพแวดล้อมวิทยาลัย ซึ่งนำไปสู่การศึกษาสภาพแวดล้อมหรือการประเมินผลสภาพแวดล้อมวิทยาลัยได้ เครื่องมือที่นิยมใช้ คือ เทคนิคการประเมินสภาพแวดล้อม (The Environment Assesment Technique หรือ EAT)

3. วิธีวัดสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อม การประเมินสภาพแวดล้อมวิทยาลัย โดยมุ่งวัดสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้า นั้น พัฒนาขึ้นบนความเชื่อเบื้องต้นที่ว่า จะสามารถตีความหมายข้อมูลที่ได้จากวิธีนี้ในเชิงเหตุผลได้ดีกว่า ข้อมูลหรือสภาพแวดล้อมที่วัดได้โดยอาศัยวิธีวัดภาพพจน์วิทยาลัย หรือวิธีวัดลักษณะคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา แอสตินได้เสนอโมทัศน์ใหม่เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อมวิทยาลัย โดยให้คำนิยามว่า สภาพแวดล้อมเชิงสิ่งเร้า หมายถึงพฤติกรรม เหตุการณ์ หรือคุณลักษณะใด ๆ ของสถาบันที่สังเกตเห็นได้ อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ด้านประสาทสัมผัสของมวลสมาชิกในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษา สภาพที่เป็นอยู่หรือสิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้สามารถจะตรวจสอบได้โดยการสังเกตอิสระด้วยแนวคิดนี้เอง ทำให้แอสตินพัฒนาแบบสำรวจกิจกรรมมหาวิทยาลัยขึ้น (The Inventory of College Activities of ICA) มีคำถามทั้งสิ้น 275 ข้อ สภาพแวดล้อมวิทยาลัยในทัศนะนี้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 3.1 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน เช่น พฤติกรรมของเพื่อนที่พักอาศัยด้วยกัน
- 3.2 สภาพแวดล้อมในห้องเรียน เช่น พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในห้องเรียน
- 3.3 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร เช่น ความถี่ของการละเมิดกฎระเบียบการและการลงโทษ

3.4 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ เช่น ระยะทางไปห้องเรียน หรือห้องสมุด ตัวอย่างแบบวัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน มีผู้สร้างแบบวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนจำนวนมาก โดยแต่ละท่านอาจมีการแบ่งลักษณะของสภาพแวดล้อมออกเป็นด้าน ๆ ในหลายรูปแบบ เช่น

ทัศนีย์ จารุรัตน์จามร (2536 : 107 - 116) ได้สร้างแบบสอบถามพรรณนาที่มีต่อสภาพแวดล้อมวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 โดยให้ผู้ตอบพิจารณาจากสภาพส่วนรวมตามความเป็นจริงในการตอบ ดังตัวอย่างแบบสอบถาม

สภาพแวดล้อม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง 5	เห็นด้วย 4	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็น ด้วย 2	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง 1
สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน					
0. เข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอ.....					
00. ค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุดเพื่อ ประกอบการเรียน.....					
สภาพแวดล้อมด้านบริหาร					
0. วิทยาลัยกำหนดระเบียบการแต่งกายของ นักศึกษาอย่างเหมาะสม.....					
00. วิทยาลัยให้ความสำคัญแก่งานด้านอื่น ๆ มากกว่างานวิชาการ.....					
สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ					
0. มีห้องน้ำเพียงพอ.....					
00. ระบบการจราจรในวิทยาลัยเป็นระเบียบ เรียบร้อย.....					

อภิชาติ บัวทอง (2541 : 174 – 178) ได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
โดยแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็น 3 ด้าน ดังตัวอย่าง

ข้อ	การจัดสิ่งแวดล้อม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านกายภาพ					
0.	การจัดอาคารเพื่อประโยชน์ใช้สอย.....					
00.	การเอาใจใส่ดูแลเรื่องความปลอดภัยสำหรับนักเรียน เกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่.....					
	ด้านการบริหาร					
0.	การติดตามช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากร..					
00.	การเผยแพร่ผลงานของครูในโรงเรียน.....					
	ด้านวิชาการ					
0.	การจัดป้ายประกาศ ป้ายนิเทศ ตามสถานที่ให้ เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์.....					
00.	ครูมอบหมายให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม.....					

จากตัวอย่างแบบสอบถาม พบว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนอาจแบ่งได้หลายลักษณะตามแต่ผู้สร้างกำหนด แต่โดยส่วนใหญ่แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะอยู่ในรูปแบบของข้อคำถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

ประพัฒน์ จำปาไทย (2524 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 413 คน โดยใช้แบบสำรวจความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอน 6 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล อาจารย์ผู้สอน บทบาทและบุคลิกภาพของนิสิต และด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอน 3 ด้าน คือ ห้องเรียน ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ และห้องทำงานของนิสิตที่ภาควิชาจัดไว้ให้ พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอนมีความพึงพอใจในระดับน้อย นอกจากนั้นพบว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ก่อนเข้าเป็นนิสิต และนิสิตที่ไม่มีประสบการณ์มาก่อนมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านการประเมินผลเท่านั้น และจากการวิเคราะห์ได้ตัวประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจของนิสิตด้านกระบวนการเรียนการสอนทั้งหมด 16 ตัวประกอบ คือ บทบาทและบุคลิกภาพของอาจารย์ บทบาทและบุคลิกภาพเพื่อนนิสิตด้านการเรียนการสอน สภาพห้องทำงานนิสิตที่ภาควิชาจัดไว้ให้ สภาพห้องเรียน เนื้อหาวิชาที่สอน ลักษณะข้อสอบ วิธีการสอน บุคลิกภาพด้านสังคมกับเพื่อน หลักการประเมินผล การเรียน บทบาทของนิสิตที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ความมีคุณธรรมและมนุษยสัมพันธ์ของอาจารย์ที่มีต่อนิสิต การบริการของห้องสมุด การเตรียมการสอนของอาจารย์ การจูงใจให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมให้ประสบการณ์แก่นิสิต และการจัดบรรยากาศในห้องเรียน

จूरินทร์ ชุ่มอ้อม (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้วในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุ เพศ สถานภาพของการสมรส ระดับการศึกษาและระดับรายได้ที่มีต่อความพึงพอใจในชีวิตของบุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้วในกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ผลการศึกษาพบว่า บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกัน พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุและเพศที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของบุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า .01

เพ็ญศรี มณีคำ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการรับรู้ของสำนักบริการทางวิชาการและทดสอบประเมินผล มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นรายด้านและรวม 5 ด้าน คือ บริการด้านประมวลผลการศึกษา บริการด้านหนังสือสำคัญ บริการด้านทะเบียนประวัตินักศึกษา บริการด้านจัดตารางสอนและลงทะเบียนเรียน และบริการด้านบริการวิชาการและสนเทศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีสถานภาพและมาใช้บริการที่สำนักบริการทางวิชาการและทดสอบประเมินผล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 505 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับ

ปานกลางต่อการบริการของสำนักบริการทางวิชาการและทดสอบประเมินผล ในแต่ละด้านและรวม 5 ด้าน และพบว่าเพศกับความพึงพอใจมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในการบริการด้านทะเบียนประวัตินักศึกษา แต่ไม่พบความแตกต่างของคณะวิชากับความพึงพอใจในทุกด้านบริการ

ชวนพิศ ชีวรักษ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง แรงจูงใจ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน และการบูรณาการตนเอง กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล โดยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 และ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2538 จำนวน 897 คน จากสถาบันการศึกษายพยาบาล 16 แห่ง และผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร และด้านอาคารสถานที่ มีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับปานกลางกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วลัยลักษณ์ อัคริวงศ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในด้านการให้บริการนักศึกษา ด้านอาคารสถานที่ และความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน โดยจำแนกตาม เพศ ชั้นปี และคณะ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ระดับปริญญาตรี ที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โดยสุ่มตัวอย่างนักศึกษาแต่ละคณะแบบแบ่งชั้นภูมิ และจัดสรรขนาดตัวอย่างแต่ละชั้นภูมิด้วยวิธีจัดสรรตามขนาด ได้ขนาดตัวอย่าง 394 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษายังมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการให้บริการต่าง ๆ ของสถาบันในด้านอาคารสถานที่โดยที่ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ แต่พบว่ามี ความพึงพอใจด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนในระดับปานกลางถึงดี

เจริญ ศาสตราวุธ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการสอนวิชาพลศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชายและหญิง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 822 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการสอนวิชาพลศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน และพบว่าเพศ และระดับชั้นมีความพึงพอใจต่อการสอนวิชาพลศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สุนทรินทร์ ธนโกสย (2540 : 62 – 68) ได้ทำการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาจากการรายงานของนักศึกษา ทศนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และจากทศนะของอาจารย์ผู้ทำหน้าที่บุคลากรทางด้านการบริการ ของวิทยาลัยครู 6 สถาบันในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ (CSSQ) จำนวน 74 ข้อ ใช้สเกลการประเมินค่า 5 ระดับ พบว่า นักศึกษาภาคปกติจากทุกคณะมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน คือ เจื่อนไขของสภาพแวดล้อมและผลที่ได้รับจากการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา ชีวิตทางสังคม และการได้รับการยอมรับ โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับกลาง

ทวีศิลป์ สารแสน (2543 : บทคัดย่อ) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของครู เทคนิคการสอน ความรู้และประสบการณ์การสอนของครู และการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน โดยศึกษาจากหัวหน้าหมวดวิชาจำนวน 152 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 855 คน พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง และทิศทางของความสัมพันธ์อยู่ในทิศทางเดียวกัน

วาริน แซ่ตัน (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพึงพอใจในการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ คือครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา จำนวน 341 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานและความพึงพอใจในการทำงานของครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครู และสภาพแวดล้อมในการทำงานสามารถทำนายความพึงพอใจในการทำงานของครูได้ 1 ตัวแปร คือสภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนการสอน มีอำนาจทำนายความพึงพอใจในการทำงานได้ร้อยละ 4

3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เบทซ์ เมเนนี สตาร์ และคลิงเกนสมิท (Betz, Menne, Starr and Klingensmith. 1971 : 99 – 106) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์มิติของความพึงพอใจของนักศึกษา โดยการสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสถาบันที่ตนศึกษาอยู่ จากการศึกษา พบว่าคุณภาพของการศึกษา ชีวิตทางสังคม เงื่อนไขในการดำเนินชีวิตทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ความกดดันทางการศึกษา การได้รับการยอมรับ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและเพื่อน ๆ และความรู้สึกผูกพันว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสถาบันของตน และมีผลกระทบโดยตรง และโดยอ้อมต่อการประสบความสำเร็จในการศึกษาและความประทับใจที่นักศึกษามีต่อสถาบันการศึกษาของตน

ฮอลเลนเบ็ค (Hallenbeck. 1978 : 5159 – A) ได้ทำการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่ได้รับรายงานจากนิสิตมหาวิทยาลัยเคนต์ วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความพึงพอใจของนิสิตในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ซึ่งใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อมหาวิทยาลัย (CSSQ Form C) ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมด 7 ด้าน คือ สิ่งที่มาวิทยาลัยจัดให้ ชีวิตในมหาวิทยาลัย สถานะการทำงาน ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย คุณภาพของการศึกษา และวัดรวมทุกด้าน การวิเคราะห์ความพึงพอใจจำแนกตามตัวแปรต่อไปนี้ คือ เพศ อายุ คณะวิชา ชั้นปี สถานที่อยู่ ภูมิหลังทางการศึกษา คะแนน ACT การเข้าร่วมกับองค์กรของมหาวิทยาลัย สภาพการเข้าฟังการบรรยาย และภูมิหลังทางเผ่าพันธุ์ จากนั้นใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลปรากฏพบว่าในกลุ่มตัวแปรอายุ คณะ ชั้นปี และสถานที่อยู่อาศัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มอริสัน (ประพันธ์ จำปาไทย, 2524 : 60 – 61 ; อ้างอิงจาก Morrison. 1980 : 2022 – A *Dissertation Abstracts International*) ได้ทำการศึกษการรับรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางวิชาการ (Academic Environment) ในอุดมคติกับสภาพที่เป็นจริง และศึกษาระดับความพึงพอใจในเรื่องนี้ด้วย โดยทำการศึกษากับนักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษาปริญญาโทมหบัณฑิต ที่มีอายุเกิน 29 ปี ของมหาวิทยาลัยมิสซูรี – โคลัมเบีย และ มหาวิทยาลัยมิสซูรี – แคนซัส โดยให้นิสิต นักศึกษาแต่ละคนตอบแบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางวิชาการ พบว่าระดับชั้นเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลบ่งชี้ว่านักศึกษามัธยมศึกษาที่มีความพึงพอใจสูงกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญ

ฮอร์นบิก (ชูชาติ ไชยเขตต์. 2538 : 18 ; อ้างอิงจาก Hornbeak. 1988. *Dissertation Abstracts International*) ได้ศึกษาตัวแปรด้านจริยธรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้านประสบการณ์การศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการบริหารและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ และด้านอิทธิพลในการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 448 คน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ด้านความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า นักศึกษาหญิงมีการรับรู้แตกต่างจากนักศึกษาชาย อย่างมีนัยสำคัญ โดยนักศึกษาหญิงมีแนวโน้มที่จะพึงพอใจต่อประสบการณ์ด้านการศึกษาด้านสังคมและวัฒนธรรมมากกว่านักศึกษาชาย แต่ไม่มีข้อมูลสนับสนุนว่า จริยธรรมและเพศมีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะรับรู้ความพึงพอใจที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย

เฮอริบเนอร์ และ แมคคัลลอว์ (Huebner and McCullough. 2000 : 331 – 335) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของประสบการณ์ชีวิต การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง ที่มีต่อความพึงพอใจในโรงเรียน โดยที่ประสบการณ์ชีวิตได้แบ่งออกเป็นประสบการณ์ชีวิตด้านบวกและด้านลบ และในแต่ละด้านก็แบ่งย่อยออกเป็นชีวิตประจำวันและเหตุการณ์สำคัญอีก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือสำรวจความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในโรงเรียนในหมู่เด็กวัยรุ่นให้มากขึ้น โดยศึกษาจากเด็กนักเรียนวันรุ่นจำนวน 92 คน ในโรงเรียนเอกชน โดยใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจในชีวิตของนักเรียนหลาย ๆ ด้านของนักเรียน (MSLSS) ส่วนการวัดประสบการณ์ชีวิตใช้เครื่องมือที่เป็นแบบฟอร์มขนาดสั้นมีจำนวน 100 หัวข้อของสเกลเหตุการณ์ต่าง ๆ ของวัยรุ่น (APES) และในการวัดการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง เป็นแบบประเมินวัดความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพด้านวิชาการในตัวนักเรียน 18 หัวข้อ ซึ่งเป็นหัวข้อมาตรฐานของชาติ พบว่าความพึงพอใจในโรงเรียน ประสบการณ์ชีวิต และการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับกลาง ๆ ยกเว้นเหตุการณ์สำคัญในด้านบวก และเหตุการณ์สำคัญในด้านลบ ที่มีความสัมพันธ์กันสูงกับความพึงพอใจในโรงเรียน โดยตัวอย่างเหตุการณ์สำคัญในด้านบวก เช่น เปลี่ยนความสัมพันธ์กับเพื่อน กลับมาเรียนอีกครั้งหลังจากวันหยุดช่วงหนึ่ง การมีความรัก ส่วนเหตุการณ์สำคัญในด้านลบ เช่น มีห้องเรียนที่ไม่ดีหรือครูที่ไม่ดี ความกดดันหรือความคาดหวังจากพ่อแม่ ความรู้สึกแสบกับสุขภาพของตนเอง นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์สมการถดถอย พบว่าเหตุการณ์สำคัญในด้านบวกสามารถทำนายความพึงพอใจในโรงเรียนได้

จากงานวิจัยที่ได้กล่าวมาจะพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ทั้งในประเทศและในต่างประเทศเป็นการศึกษาถึงความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน แต่มีบางงานวิจัยที่เป็นการศึกษาถึงการให้บริการของสถานศึกษาหรือต่อการเรียนการสอนของสถานศึกษานั้น ๆ และส่วนใหญ่เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ซึ่งก็มีการศึกษาเปรียบเทียบงานวิจัยของความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนเพียงเล็กน้อย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 22 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 5,762 คน โดยมีโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 3 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 42 ห้องเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 5 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 44 ห้องเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 8 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 44 ห้องเรียน และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 6 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 14 ห้องเรียน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 409 คน ด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ($\alpha = .05$) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 400 ; อ้างอิงจาก Yamane. 1967) และกลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ทำการสุ่มห้องเรียนมาขนาดละ 7 % ได้จำนวนนักเรียนดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียน และจำนวนนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาด	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (ห้องเรียน)
ใหญ่พิเศษ	ธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม	95(2)
ใหญ่	ธัญรัตน์	45(1)
ใหญ่	คณะราษฎร์บำรุงปทุมธานี	90(2)
กลาง	สวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต	42(1)
กลาง	ปทุมธานี "นันทมนิบำรุง"	34(1)
กลาง	หนองเสือวิทยาคม	36(1)
เล็ก	มัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร	36(1)
เล็ก	สุนทรเมตตาประชาคม	31(1)
	รวม	409(10)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 4 ระดับ ที่มีคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 4 จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน จำนวน 30 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง จำนวน 15 ข้อ
2. การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง จำนวน 15 ข้อ
3. การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง จำนวน 15 ข้อ
4. การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

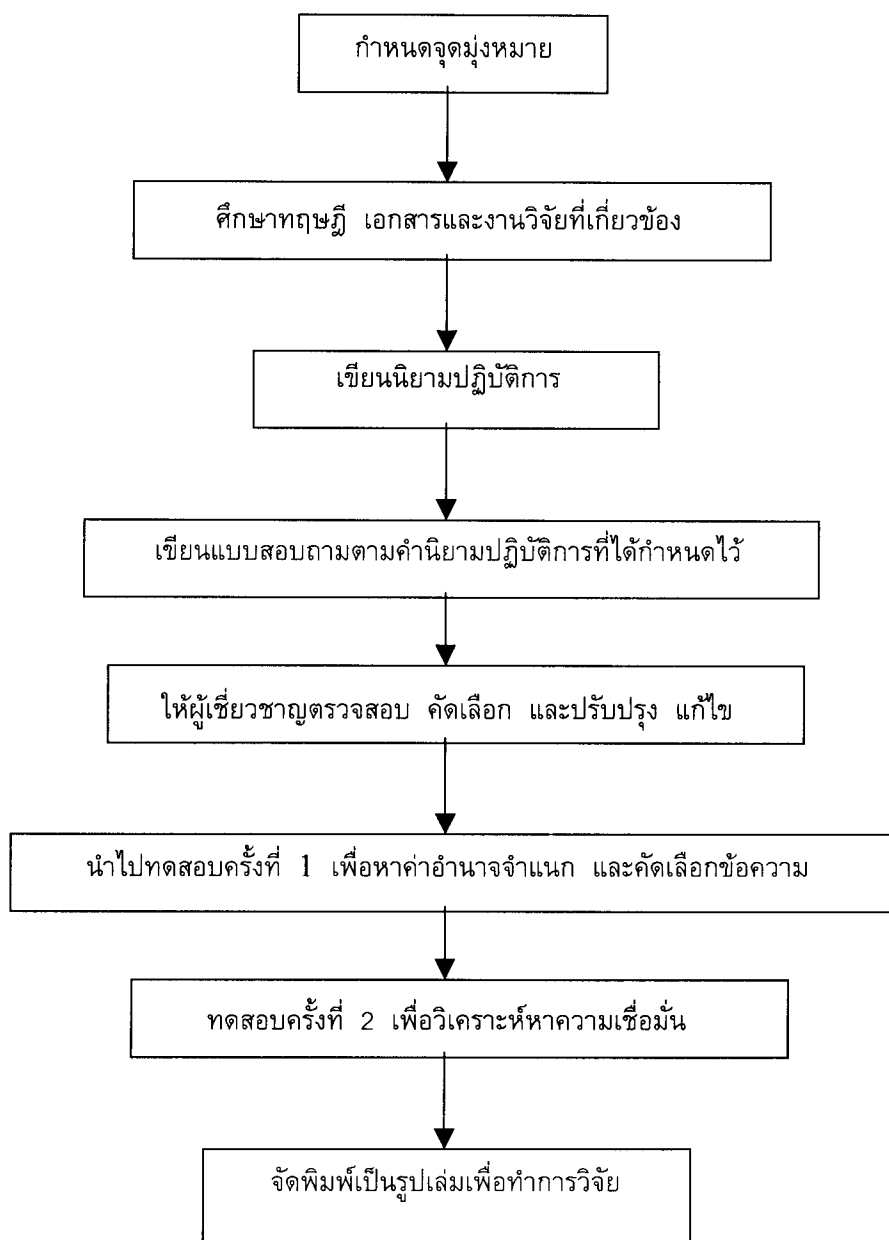
1. สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ จำนวน 15 ข้อ
2. สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ จำนวน 15 ข้อ
3. สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดประสบการณ์ชีวิต แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก จำนวน 15 ข้อ
2. ประสบการณ์ชีวิตด้านลบ จำนวน 15 ข้อ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามแต่ละฉบับ ผู้วิจัยได้วางแผนและดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังแผนภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

จากภาพประกอบ 1 เป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการสร้างแบบสอบถาม เพื่อสร้างแบบสอบถามในการวิจัยจำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

- 1.1 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน
- 1.2 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง
- 1.3 แบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน
- 1.4 แบบสอบถามวัดประสบการณ์ชีวิต

2. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ บทความทางวิชาการ รวมทั้งรายงานการวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

3. นิยามปฏิบัติการความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน การรับรู้ความสามารถทางวิชาการ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และประสบการณ์ชีวิต

4. เขียนข้อความตามนิยามปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้ โดยแบบสอบถามแต่ละฉบับมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 4 ระดับ และแต่ละฉบับมีจำนวนข้อ ดังนี้

- 4.1 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน จำนวน 45 ข้อ
- 4.2 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้
 - การรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง จำนวน 25 ข้อ
 - การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง จำนวน 25 ข้อ
 - การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง จำนวน 25 ข้อ
 - การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง จำนวน 25 ข้อ
- 4.3 แบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ จำนวน 25 ข้อ
 - สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ จำนวน 25 ข้อ
 - สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ จำนวน 25 ข้อ
- 4.4 แบบสอบถามวัดประสบการณ์ชีวิต แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้
 - ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก จำนวน 25 ข้อ
 - ประสบการณ์ชีวิตด้านลบ จำนวน 25 ข้อ

5. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามนิยามที่ได้กำหนดไว้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า .50 ขึ้นไป โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

5.1 ความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน จำนวน 45 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 แล้วคัดเลือกมา 35 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 - 1.0

5.2 การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง จำแนกเป็น 4 ด้าน จำนวนด้านละ 25 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 100 ข้อ ดังนี้

5.2.1 การรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง จำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 - 1.0

5.2.2 การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง จำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0

5.2.3 การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง จำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0

5.2.4 การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง จำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0

5.3 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำแนกเป็น 3 ด้าน จำนวนด้านละ 25 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 75 ข้อ ดังนี้

5.3.1 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ จำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0

5.3.2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ จำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0

5.3.3 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านบริหารจัดการ จำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0

5.4 ประสพการณ์ชีวิต จำแนกเป็น 2 ด้าน จำนวนด้านละ 25 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ ดังนี้

5.4.1 ประสพการณ์ชีวิตด้านบวก จำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0

5.4.2 ประสพการณ์ชีวิตด้านลบ จำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 5 ไปทดสอบครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนปทุมวิไล จำนวน 120 คน และโรงเรียนบัวแก้วเกษร จำนวน 80 คน รวมจำนวนทั้งหมด 200 คน จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน และหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ โดยวิธีการทดสอบ t -test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ เพื่อคัดเลือกค่าอำนาจจำแนก (t -test) ที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มาใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

6.1 ความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน จำนวน 35 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.501 – 8.544 แล้วคัดเลือกมา 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.607 – 8.544 โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.2 การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง จำแนกเป็น 4 ด้าน จำนวนด้านละ 15 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 60 ข้อ ดังนี้

6.2.1 การรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.226 – 9.676 แล้วคัดเลือกมา 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 7.336 – 9.676 โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.2.2 การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.557 – 10.790 แล้วคัดเลือกมา 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 6.192 – 10.790 โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.2.3 การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.803 – 11.699 แล้วคัดเลือกมา 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.716 – 11.699 โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.2.4 การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.873 – 10.662 แล้วคัดเลือกมา 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 6.239 – 10.662 โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.3 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำแนกเป็น 3 ด้าน จำนวนด้านละ 15 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 45 ข้อ ดังนี้

6.3.1 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.325 – 8.177 แล้วคัดเลือกมา 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.442 – 8.177 โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.3.2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.196 – 8.423 แล้วคัดเลือกมา 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.880 – 8.423 โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.3.3 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านบริหารจัดการ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 1.859 – 9.813 แล้วคัดเลือกมา 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 6.516 – 9.813 โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.4 ประสบการณ์ชีวิต แบ่งออกเป็น 2 ด้าน จำนวนด้านละ 15 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ ดังนี้

6.4.1 ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 1.481 – 10.439 แล้วคัดเลือกมา 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.214 – 10.439 โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.4.2 ประสบการณ์ชีวิตด้านลบ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.040 – 8.265 แล้วคัดเลือกมา 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.201 – 8.265 โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 6 ไปทดสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนปทุมวิไลวิทยาคม จำนวน 118 คน และโรงเรียนเทพศิรินทร์คลองสิบสาม ปทุมธานี จำนวน 82 คน รวมจำนวนทั้งหมด 200 คน แล้วทำการตรวจให้คะแนน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบัก ได้ค่าความเชื่อมั่นดังต่อไปนี้

7.1 ความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9357

7.2 การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง รวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9659 และจำแนกแต่ละด้านดังนี้

7.2.1 การรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9361

7.2.2 การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9393

7.2.3 การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9182

7.2.4 การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9390

7.3 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน รวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9597 และจำแนกแต่ละด้านดังนี้

7.3.1 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8976

7.3.2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8981

7.3.3 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9220

7.4 ประสิทธิภาพชีวิต รวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8740 และจำแนกแต่ละด้านดังนี้

7.4.1 ประสิทธิภาพชีวิตด้านบวก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8608

7.4.2 ประสิทธิภาพชีวิตด้านลบ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8810

8. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 7 มาจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ			
		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย
0	โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของข้าพเจ้า.....				
00	ข้าพเจ้าตั้งใจที่ได้เรียนหนังสือที่โรงเรียนนี้.....				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก มีการให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบว่า	มาก	ให้	4 คะแนน
	ค่อนข้างมาก	ให้	3 คะแนน
	ค่อนข้างน้อย	ให้	2 คะแนน
	น้อย	ให้	1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ มีการให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบว่า	มาก	ให้	1 คะแนน
	ค่อนข้างมาก	ให้	2 คะแนน
	ค่อนข้างน้อย	ให้	3 คะแนน
	น้อย	ให้	4 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนมีดังนี้

ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	มากกว่าหรือเท่ากับ 3.50	แปลว่า	มีระดับความพึงพอใจมาก
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	2.50 – 3.49	แปลว่า	มีระดับความพึงพอใจค่อนข้างมาก
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	1.50 – 2.49	แปลว่า	มีระดับความพึงพอใจค่อนข้างน้อย
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	น้อยกว่า 1.50	แปลว่า	มีระดับความพึงพอใจน้อย

2. แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับการรับรู้ตนเองของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงเป็น ส่วนใหญ่	จริง น้อย	ไม่จริง
0	การรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง				
	ข้าพเจ้าเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้คะแนนดี.....				
00	การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง				
	ข้าพเจ้าตอบคำถามวิชาวิทยาศาสตร์ที่อาจารย์ถามใน ชั้นเรียนได้.....				
000	การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง				
	ข้าพเจ้าเรียนวิชาสังคมได้ดีกว่าวิชาอื่น.....				
	การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง				
0000	การบ้านวิชาภาษาเป็นสิ่งที่ง่ายสำหรับข้าพเจ้า.....				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก มีการให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบว่า	จริงมาก	ให้	3	คะแนน
	จริงเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
	จริงน้อย	ให้	1	คะแนน
	ไม่จริง	ให้	0	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ มีการให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบว่า	จริงมาก	ให้	0	คะแนน
	จริงเป็นส่วนใหญ่	ให้	1	คะแนน
	จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
	ไม่จริง	ให้	3	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนมีดังนี้

ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	มากกว่าหรือเท่ากับ 2.50	แปลว่า	นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเอง อยู่ในระดับมาก
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	1.50 – 2.49	แปลว่า	นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างมาก
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	0.50 – 1.49	แปลว่า	นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ ในระดับค่อนข้างน้อย
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	มากกว่า 0 - 0.49	แปลว่า	นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ ในระดับน้อย
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	เท่ากับ 0	แปลว่า	นักเรียนไม่สามารถรับรู้ตนเอง

3. แบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ดีมาก	ส่วนใหญ่ดี	ดีค่อนข้างน้อย	ดีน้อย
0	ด้านกายภาพ โรงอาหารของโรงเรียนถูกสุขลักษณะ.....				
00	ด้านวิชาการ โรงเรียนมีการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียน.....				
000	ด้านการบริหารจัดการ ห้องสมุดมีหนังสือที่ทันสมัยอย่างเพียงพอ.....				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก มีการให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบว่า	ดีมาก	ให้	4 คะแนน
	ส่วนใหญ่ดี	ให้	3 คะแนน
	ดีค่อนข้างน้อย	ให้	2 คะแนน
	ดีน้อย	ให้	1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ มีการให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบว่า	ดีมาก	ให้	1 คะแนน
	ส่วนใหญ่ดี	ให้	2 คะแนน
	ดีค่อนข้างน้อย	ให้	3 คะแนน
	ดีน้อย	ให้	4 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนมีดังนี้

ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	มากกว่าหรือเท่ากับ 3.50	แปลว่า	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดีมาก
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	2.50 – 3.49	แปลว่า	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับส่วนใหญ่ดี
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	1.50 – 2.49	แปลว่า	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดีค่อนข้างน้อย
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.49	แปลว่า	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดีน้อย

4. แบบสอบถามวัดประสบการณ์ชีวิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับเหตุการณ์หรือการกระทำของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อย	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
0	ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก ข้าพเจ้าช่วยเหลือผู้อื่น.....				
00	ประสบการณ์ชีวิตด้านลบ ข้าพเจ้าทะเลาะกับคนในครอบครัว.....				

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เป็นประจำ	ให้	3 คะแนน
บ่อย	ให้	2 คะแนน
บางครั้ง	ให้	1 คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้	0 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนมีดังนี้

ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	มากกว่าหรือเท่ากับ 2.50	แปลว่า	มีประสบการณ์มาก
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	1.50 – 2.49	แปลว่า	มีประสบการณ์ค่อนข้างมาก
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	0.50 – 1.49	แปลว่า	มีประสบการณ์ค่อนข้างน้อย
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	มากกว่า 0 - 0.49	แปลว่า	มีประสบการณ์น้อย
ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	เท่ากับ 0	แปลว่า	ไม่มีประสบการณ์นั้นเลย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนเพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์โรงเรียนเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในการสอบแต่ละครั้ง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2545
4. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่นักเรียนตอบครบทุกข้อ โดยนำมาตรวจให้คะแนน แล้วนำมา

วิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง มีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้ t – test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 305)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ดัชนีอำนาจจำแนกแต่ละข้อ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงที่ทำข้อนั้น
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำที่ทำข้อนั้น
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนคนสอบในกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
	n_L	แทน	จำนวนคนสอบในกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach Coefficient Alpha) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 312)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนข้อที่ i
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
	$\sum$	แทน	ผลรวมทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.)

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 173)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ
 $\sum Y$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ Y
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
 $\sum Y^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
 $\sum XY$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ X และ Y คูณกันแต่ละคู่
 N แทน จำนวนคนที่ศึกษา

2.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficient) โดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 75)

$$R_{y.123\dots k} = \sqrt{\beta_1 r_{y1} + \beta_2 r_{y2} + \dots + \beta_k r_{yk}}$$

เมื่อ $R_{y.123\dots k}$ แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวเกณฑ์ y กับตัวพยากรณ์ 1 ถึง k

$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k

$r_{y1}, r_{y2}, \dots, r_{yk}$ แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k

2.4 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) โดยใช้สูตร
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 332)

$$F = \frac{R^2 / k}{(1 - R^2) / (N - k - 1)}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงแบบ F (F – Distribution)
 R^2 แทน ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
 k แทน จำนวนของตัวแปรอิสระ
 N แทน จำนวนของตัวแปรอิสระนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.5 ทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.
2540 : 344)

$$t = \frac{b_i}{SE_{b_i}}$$

เมื่อ t แทน ค่า t – test
 b_i แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
 SE_{b_i} แทน ความคลาดเคลื่อนของน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูป
 คะแนนดิบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

X_1	แทน	การรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง
X_2	แทน	การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง
X_3	แทน	การรับรู้ความสามารถด้านสังคมของตนเอง
X_4	แทน	การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง
X_5	แทน	สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนด้านกายภาพ
X_6	แทน	สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนด้านวิชาการ
X_7	แทน	สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ
X_8	แทน	ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก
X_9	แทน	ประสบการณ์ชีวิตด้านลบ
Y	แทน	ความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยรายข้อ
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกัน
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
SE_b	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดในรูปคะแนนดิบ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบแต่ละด้าน และความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ
3. ค่าน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบแต่ละด้าน และความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

จากการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 409 คน ได้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบแต่ละด้าน และความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

ตัวแปร	n	คะแนนรายข้อ	$\bar{X}$	S	C.V.
X_1	15	3	1.20	0.4493	20.423
X_2	15	3	1.24	0.4118	18.384
X_3	15	3	1.44	0.4344	17.803
X_4	15	3	1.47	0.4676	18.931
X_5	15	4	2.78	0.3788	13.626
X_6	15	4	2.87	0.3625	12.631
X_7	15	4	2.88	0.3516	12.208
X_8	15	3	1.54	0.3448	13.575
X_9	15	3	0.99	0.4192	21.065
Y	30	4	3.08	0.5723	18.581

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยรายข้อขององค์ประกอบด้านการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง มีค่าอยู่ระหว่าง 1.20 ถึง 1.47 แสดงว่านักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย สภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 2.78 ถึง 2.88 แสดงว่าโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับส่วนใหญ่ดี และประสบการณ์ชีวิตด้านบวกและด้านลบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 1.54 และ 0.99 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนมีประสบการณ์ชีวิตด้านบวกค่อนข้างมาก แต่มีประสบการณ์ชีวิตด้านลบค่อนข้างน้อย สำหรับคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนมีค่าเท่ากับ 3.08 แสดงว่านักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อโรงเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ส่วนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่ามีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.3448 ถึง 0.5723 ซึ่งมีค่าการกระจายของคะแนนน้อย และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่าอยู่ระหว่าง 12.208 ถึง 21.065 โดยประสบการณ์ชีวิตด้านลบมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของคะแนนสูงสุด แสดงว่าประสบการณ์ชีวิตด้านลบมีคะแนนแตกต่างกันมากที่สุด และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของคะแนนต่ำสุด แสดงว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการมีคะแนนแตกต่างกันน้อยที่สุด

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน โดยใช้สูตรเพียร์สัน และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t -test และใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ F -test ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	Y
X_1	1.000	.650**	.408**	.298**	.197**	.113*	.127*	.404**	.143**	.075
X_2		1.000	.630**	.514**	.279**	.232**	.210**	.479**	.196**	.160**
X_3			1.000	.666**	.294**	.389**	.314**	.515**	.133**	.255**
X_4				1.000	.251**	.296**	.291**	.499**	.102*	.193**
X_5					1.000	.710**	.679**	.306**	.087	.404**
X_6						1.000	.804**	.273**	-.049	.469**
X_7							1.000	.285**	-.042	.454**
X_8								1.000	.274**	.173**
X_9									1.000	-.054
Y										1.000
$R = .502$ $R^2 \times 100 = 25.2$ $F = 14.913^{**}$										

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างองค์ประกอบแต่ละด้าน มีค่าอยู่ระหว่าง .102 ถึง .804 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 แต่สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ชีวิตด้านลบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละด้านกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .160 ถึง .469 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เกือบทุกค่า ยกเว้นการรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง และประสบการณ์ชีวิตด้านลบมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าเท่ากับ .075 และ -.054 ตามลำดับ

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนมีค่าเท่ากับ .502 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .252 แสดงว่าองค์ประกอบแต่ละด้านมีลักษณะที่วัดรวมกันกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนได้ 25.2 %

3. คำนำน้หนักความสำคัญขององค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์หาคำน้หนักความสำคัญขององค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t - test ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 คำน้หนักความสำคัญขององค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

ตัวแปร	b	SE _b	t
X ₁	-.049	.074	-.663
X ₂	.024	.096	.247
X ₃	.137	.090	1.523
X ₄	-.016	.074	-.209
X ₅	.180	.100	1.806
X ₆	.307	.129	2.369*
X ₇	.301	.124	2.426*
X ₈	.012	.093	.132
X ₉	-.081	.063	-1.283

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า คำน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ มีน้หนักความสำคัญเท่ากับ .307 และ .301 ตามลำดับ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการรับรู้ความสามารถคณิตศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก และประสบการณ์ชีวิตด้านลบ มีน้หนักความสำคัญเท่ากับ -.081 ถึง .180 ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

สังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อหาน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานในการวิจัย

1. องค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กัน
2. ค่าน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบอย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 409 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือจำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.607 - 8.544 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9357

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ด้านละ 15 ข้อ รวมทั้งหมด 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9659 และเมื่อแบ่งออกเป็นแต่ละด้านมีค่าดังนี้

1. แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 7.336 – 9.676 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9361

2. แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 6.192 – 10.790 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9393

3. แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.716 – 11.699 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9182

4. แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 6.239 – 10.662 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9597

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ด้านละ 15 ข้อ รวมทั้งหมด 45 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9597 และเมื่อแบ่งออกเป็นแต่ละด้านมีค่าดังนี้

1. แบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.442 – 8.177 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8976

2. แบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.880 – 8.423 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8981

3. แบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 6.516 – 9.813 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9220

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดประสบการณ์ชีวิต แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ด้านละ 15 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8740 และเมื่อแบ่งออกเป็นแต่ละด้านมีค่าดังนี้

1. ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.214 – 10.439 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8608

2. ประสบการณ์ชีวิตด้านลบ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.201 – 8.265 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8810

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้ง 4 ฉบับ ไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ทำการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2545
3. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมาย และสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบแต่ละด้าน และความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบแต่ละด้านกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน โดยใช้สูตรของเพียร์สัน และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t -test และ F -test
3. คำนำนัยสำคัญขององค์ประกอบแต่ละด้านกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t -test

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลสรุปดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนมีค่าเท่ากับ .502 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .252 หรือ 25.2 % แสดงว่าการรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถทางด้านภาษาของตนเอง สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก และประสบการณ์ชีวิตด้านลบ มีลักษณะที่วัดรวมกันกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน โดยจะส่งผลให้สามารถทำนายผลได้ถูกต้อง 25.2 %

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ ส่วนการรับรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเอง สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก และประสบการณ์ชีวิตด้านลบ มีน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบบางประการกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนมีค่าเท่ากับ .502 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเฮอริบเนอร์ และ แมคคัลลอร์ช (Huebner and McCullough, 2000 : 331 – 335) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง และประสบการณ์ชีวิต มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในโรงเรียน และงานวิจัยของวาริน แซ่ตัน (2543 : 65) ที่พบว่าสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์การวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถทางด้านสังคมศาสตร์ของตนเอง การรับรู้ความสามารถทางด้านภาษาของตนเอง สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก และประสบการณ์ชีวิตด้านลบ มีลักษณะที่วัดรวมกันกับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน โดยจะส่งผลให้สามารถทำนายผลได้ถูกต้อง 25.2 % ซึ่งถือว่าไม่สูงมากนัก อาจเนื่องมาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในขององค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันสูง จึงอาจส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน จนทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณได้ เพราะทั้งการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และประสบการณ์ชีวิต ได้แบ่งจำแนกออกเป็นด้าน ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน ทำให้ผลที่ได้จึงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันไม่สูงมากนัก

2. คำนวณน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวนพิศ ชิวรักษ์ (2538 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการสามารถส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของอำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ สุวัฒน์ อุทุมภา (2542 : 16) ยังได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านวิชาการและสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อโรงเรียน และยังมีผลต่อการเรียนของนักเรียนด้วย เพราะโรงเรียนที่มีชื่อเสียงทางด้านวิชาการ หรือมีการบริหารจัดการที่ดีแล้วย่อมส่งผลให้โรงเรียนนั้นเป็นที่ต้องการของทุกคนที่จะได้มีโอกาสเข้าไปเรียน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและพึงพอใจในโรงเรียนนั้นที่สามารถเข้าไปเรียนได้ แต่การรับรู้ความสามารถด้านวิชาการของตนเองไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอาจเนื่องมาจากการรับรู้ความสามารถของตนเองถือเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนได้ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน อาจเนื่องจากระยะทางของโรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณซึ่งเป็นสถานที่ที่การเดินทางเป็นไปด้วยความยากลำบาก และไม่มีรถโดยสารประจำทางผ่านเลย ทำให้การเดินทางไปกลับของนักเรียนลำบาก โดยโรงเรียนต้องมีการจัดรถรับส่งไว้คอยรับส่งนักเรียนจึงถือได้ว่าสถานที่ตั้งของโรงเรียนถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน และประสบการณ์ชีวิตก็เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจ อาจเพราะนักเรียนมีวุฒิภาวะสูงขึ้นจึงไม่ค่อยมีความรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ มากนักดังที่ไวท์เฮด และบลูม (อ้างอิงจาก สุรพล เย็นเจริญ. 2543 : 13 ; Whitehead. 1967. *The Aims of Education and other Essay*, Bloom. 1976. *Human Characteristics and School Learning*) พบว่าบุคคลที่มีอายุมากกว่า 14 ปี หรืออยู่ในชั้นเรียนที่สูงขึ้นไปการสร้างหรือการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกสามารถทำได้ยาก เพราะช่วงเวลาที่พัฒนาการอยู่ในขั้นตอนของความสนใจ ความพึงพอใจ และการสะสมความรู้สึกที่ดีในอดีตได้ดีที่สุดนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี ลงมา จึงทำให้ประสบการณ์ชีวิตส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรรวบรวมผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในแต่ละโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ หรือมีความพึงพอใจมาก ๆ ยิ่งขึ้นไป เพราะโรงเรียนถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนอยากมาโรงเรียน และตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้มีการศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน ได้แก่ บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ความเชื่ออำนาจภายในตน เป็นต้น

2.2 ควรมีการทำวิจัยในทำนองเดียวกันนี้ โดยอาจศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ได้แก่ โรงเรียนเอกชน วิทยาลัยอาชีวะ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539). คู่มือพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสามัญศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์. (2532). เอกสารสนับสนุนการดำเนินงานตามทิศทางของกรมสามัญศึกษา เรื่องการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- กรมสามัญศึกษา. (2531, 6 เมษายน). ประกาศกรมสามัญ เรื่องทิศทางในการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา.
- (2532). เอกสารสนับสนุนการดำเนินงานตามทิศทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา เรื่องการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : กรมสามัญศึกษา.
- (2532). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2536). แนวทางการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : กรมสามัญศึกษา.
- กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลการเรียนภาษาอังกฤษ กับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การสอนภาษาอังกฤษ). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา ภาสุพันธ์. (2531). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษา. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ กัญญาวิดี แสงงาม. (2543). การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานแนะแนว ของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ขรรค์ชัย อินดี. (2534). สภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(สิ่งแวดล้อมศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ขนิษฐา สุวรรณนิตย์. (2533). ปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2539). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544). กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์สรรพผลการพิมพ์.

- จิตติมา จุ่มทอง. (2537). ผลของการสอนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ กุณสิทธิ์. (2541). การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยตัวแปรด้านการกำกับตนเองในการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองทางคณิตศาสตร์ ทศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จรัสรัตน์ ชุ่มอิม. (2536). การศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของวัยผู้ใหญ่/ตอนต้นที่ทำงานแล้วใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ เจริญ ศาสตรวาท. (2539). ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการสอนวิชาพลศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(พลศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจริญชัย งานไว. (2538). การศึกษาการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ชวนพิศ ชีวรักษ์. (2538). ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง แรงจูงใจ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน และการบูรณาการตนเอง กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษพยาบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชีรวัฒน์ นิเจนตร. (2526). สภาพเชิงจิต – สังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นในเขต กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด.(พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ชูชาติ ไชยเขตต์. (2538). สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยสยามตามทัศนะของนักศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2516). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตัวเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ----- (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยลิขิต สุทธาจารย์เกษม. (2531). อิทธิพลของความเชื่อมั่นในตนเอง ความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกและสถานการณ์การร่วมมือการแข่งขัน ที่มีผลต่อความพอใจของบุคคล. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จิตพัฒน์ สงบกาย. (2533). ผลของการทำกับตนเองต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ณิรุช จงอารี. (2544). ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการให้บริการการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ✓ ทวีศิลป์ สารแสน. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด.(เทคโนโลยีการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ จารุรัตน์จามร. (2536). ทรรศนะของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- นิคม ทาแดง และ ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2528). การเรียนการสอนประถมศึกษา. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิภาพรรณ แดงโรจน์. (2530). การศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์ตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบไตรสิกขา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญสิทธิ์ ไชยชนะ. (2543). การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการไม่เสพยาเฮโรอีนซ้ำของผู้เข้ารับการบำบัด ขั้นตอนการถอยพิษยาของคลินิกยาเสพติด ในโรงพยาบาลของรัฐ. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเลื่อน สิมะลี. (2542). สำนวการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่นที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ป. มหาพันธ์. (2536). สอนเด็กให้มี...ความนับถือตนเอง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ✓ ปริชาติ ดันติวัฒน์. (2538). การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับความพึงพอใจในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะลาออกจากงาน ของพยาบาลประจำการในกรุงเทพมหานคร สังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรินูญา อังสุสิงห์. (2521). การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ✓ ประทีป จิน๊ะ. (2539). รายงานการวิจัย ฉบับที่ 61 ผลของการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตน
ที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.
- ประพัฒน์ จำปาไทย. (2524). ความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประภา ตูลานนท์. (2540). ความพึงพอใจต่อสภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาทางไกลสายสามัญ ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอชายแดน ของจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้
ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเทิน มหำพันธ์. (2521). การศึกษากับการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒน
ศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- (2523). รวบรวมบทความทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางเขน.
- ✓ ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์. (2523). หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- ✓ พยอม ธีรอรส. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พาณี ขอสุข. (2542). ผลของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงต่อการเพิ่ม
การรับรู้ความสามารถของตนในการเรียนรู้การกำกับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศรี มณีคำ. (2538). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบริการของสำนักบริการทางวิชาการและทดสอบ
ประเมินผล มหาวิทยาลัยราม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศิริ งามจิตร. (2535). การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา และทัศนคติของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการสอนโดยใช้เทคนิคควิซกับการสอนสังคมศึกษา. วิทยานิพนธ์
กศ.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญสิริ จีระเดชากุล. (2522). ปรัชญาการศึกษาประสบการณ์นิยม. พิษณุโลก : ศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

- มยุรี สิงห์โทราช. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. (2534). รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์และนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ล้วน สายยศ. (2538). ที่ระลึกในงานเกษียณราชการ. กรุงเทพฯ ฯ : วัฒนาพานิช.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาส์น.
- (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรภรณ์ สุรัตนกร. (2540). ผลของการฝึกแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ต่อการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองทางด้านคณิตศาสตร์ต่างกัน. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วาริน แซ่ตัน. (2543). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพึงพอใจในการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิรัช วรรณรัตน์. (กรกฎาคม 2523). "สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาบุคลิกภาพเด็ก," วารสารครู. 5(7) : 21 – 23.
- วิลาวลัย ไพโรจน์. (2540). การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิษณุ ทรัพย์สมบัติ. (2541). ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา : การเปรียบเทียบระหว่างการใช้เทคนิคเสียงจากภาพและเทคนิคการสนทนากลุ่ม. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วลัยลักษณ์ อัครีวงศ์. (ธันวาคม 2539). "ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง," วารสารวิทยาศาสตร์ลาดกระบัง. 6 (1) : 55 – 66.
- ศักดิ์เศรษฐ์ ประกอบผล. (2539). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตภาคกลาง. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ด.(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สมบัติ วัจนะสาริกากุล. (2524). *สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามทัศนะของนักศึกษา อาจารย์ และผู้เรียน*. ปริญญาโท. กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมยศ นาวิการ. (2524). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : สมหมายการพิมพ์.
- สานิต รัตตัญญู. (2533). *การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและไม่ก้าวร้าวในระดับประถมศึกษา*. สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทรเฒ. (2516). *จิตวิทยากับการดำรงชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- สุดา ประยงค์พันธุ์. (2539). *การศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทรินทร์ ธนโกไสย. (กันยายน – ธันวาคม 2537). "การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาจากรายงานของนักศึกษา จากทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และจากทัศนะของอาจารย์ผู้ทำหน้าที่บุคลากรทางด้านบริการในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์," *วิชาการ - อุดมศึกษา*. 4 (1) : 62 – 69.
- สุปรีชา หิรัญโต. (2524). *เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน เล่ม 1* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาพร เลหาสถิตย์. (2525). *การวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับทัศนคติต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. ปริญญาโท. กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภัททา ชินทะแพทย์. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุพล เย็นเจริญ. (2543). *ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาอาชีพธุรกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปทุมคงคา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท. กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุศักดิ์ หลาบมาลา. (กรกฎาคม 2542). "บรรยากาศของโรงเรียน," *วิชาการ*. 2(7) : 43 – 48.
- สุริพร กุลนาบ. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และบุคลิกภาพของนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ อุทุมภา. (2542). *การจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสตรีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- เสาวรัตน์ จุลรัตน์. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- หลุย จำปาเทศ. (2533). จิตวิทยาการจูงใจ. กรุงเทพฯ ฯ : สามัคคีสาส์น.
- อรนุช กันสิทธิ์. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิชาติ บัวทอง. (2541). การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- อนันต์ นามทองตัน. (2534). บรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- อารี เพชรผุด. (2530). มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน. กรุงเทพฯ ฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. (2531). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุบลรัตน์ เจาะจิตต์. (2542). ความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ต่อการปฏิบัติของสำนักงานทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยศรีปทุม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม. ถ่ายเอกสาร.
- อุรัญญา รักขมธูร์. (2526). สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอกชนในเครือคาทอลิกและสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำพัน อ่องเอี่ยม. (2541). สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีปทุม ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำภา บุญช่วย. (2537). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- Anderson, Mary J. (1970, March). "Effects of Classroom Social Climate on Individual Learning," *American Educational Research Journal*. 7(2) : 135 – 152.
- Bandura, Albert. (1977, April). "Cognitive processess mediating behavioral change," *Journal of Personality and Social Psychology*. 35(3) : 125 – 139.
- , (1977). *Self – efficacy the exercise of control*. New York : R R Donelley & Sos Company.
- , (1986). *Social Foundation of thought and Action*. New Jessey : Prentice – hall.

- ✓ Betz, E. L., Menne, J. W., Starr, A. M., and Klingensmith, J. E. (1971, December) "A dimensional analysis of college student satisfaction," *Measurement and Evaluation in Guidance*. 4 (2) : 99 – 106.
- Bong, Mimi. (1997, December). "Generality of Academic Self – Efficacy Judgement : Evidence of Hierarchical Relations," *Journal of Educational Psychology*. 89(4) : 696 – 709.
- , (1999, April). "Personal Factors Affecting the Generality of Academic Self – Efficacy Judgement : Gender, Ethnicity, and Relative Expertise," *Journal of Experimental Education*. 67(4) : 315 – 331.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill Book Co.,
- ✓ Hallenbeck, T. R. (1978, March). "Analysis of Report College Student Satisfaction at Kent State University," *Dissertation Abstracts International*. 9(3) : 5159 – A. 614 4
- Huebner, E. S., and McCullough G. (2000, May – June). "Correlates of School Satisfaction Among Adolescents," *The Journal of Educational Research*. 93(5) : 331 – 335.
- Kerlinger F.N. and E.J. Pedhazur. (1973). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Winston.
- Lent, Robert W. Brown, Steven D. and Gore, Paul A., Jr. (1997, July). "Discriminant and Predictive Validity of Academic Self – Concept, Academic Self – Efficacy, and Mathematics – Specific Self – Efficacy," *Journal of Counseling Psychology*. 44(3) : 307 – 315.
- Mehrens, William A. and Lehmann, Irvin J. (1975). *Measurement and Evaluation in Education and Psychology*. 2nd ed. Sydney : Holt Rinechart and Winston.
- ✓ Pajares, F. and Miller, D. M. (1994, August). "Role of self – efficacy and self – concept beliefs in Mathematical problem solving : A path analysis," *Journal of Education Psychology*. 86(4) : 193 – 203.
- Sadri, Golnaz and Robertson, Ivan T. (1993, March). "Self – efficacy and work related behavior : A review and Meta – Analysis," *Applied Psychology : An International Review*. 12(2) : 139 – 152.
- ✓ Schunk, D. H. (1994). *Self – regulation of learning and performance*. New Jersey : Lawrence Erlbaum.
- Steers, Richard M. (1991). *Introduction to Organization Behavior*. 4th ed. New York : Harper Collins.
- Travers, Robert M.W. (1953). *Education Measurements Educational Measurements*. New York : Macmillan Co.,

- Vrugt, Anneke J. ; Hoogstraten, Johan and Langereis, Marjan P. (1997, February). "Academic Self – Efficacy and Malleability of Relevant Capabilities as Predictors of Exam Performance," *Journal of Experimental Education*. 66(1) : 61 – 72.
- Wallerstein, Harvey. (1971). *A dictionary of Psychology*. Maryland : Penquin Book.
- William, Robert L. (1970, May). "Personality Ability and Achievement Correlates of Schoolastic Attitudes," *Journal of Education Research*. 63(4) : 401 – 403.
- Wolman, Benjamin B. (1973). *Dictionary of Behavioral Science*. New York : Von Nonstrand Reinhold Co.,

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 5 ค่าอำนาจจำแนก t ของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

ข้อ	t	หมายเหตุ	ข้อ	t	หมายเหตุ
1	5.645**	คัดเลือกไว้	31	5.701**	คัดเลือกไว้
2	4.911**	คัดเลือกไว้	32	5.052**	คัดเลือกไว้
3	5.005**	คัดเลือกไว้	33	4.252**	ตัดออก
4	4.099**	ตัดออก	34	4.763**	คัดเลือกไว้
5	4.466**	ตัดออก	35	5.270**	คัดเลือกไว้
6	6.019**	คัดเลือกไว้	36	4.591**	คัดเลือกไว้
7	8.097**	คัดเลือกไว้	37	8.256**	คัดเลือกไว้
8	4.966**	คัดเลือกไว้	38	7.500**	คัดเลือกไว้
9	5.212**	คัดเลือกไว้	39	5.594**	คัดเลือกไว้
10	3.779**	ตัดออก	40	8.329**	คัดเลือกไว้
11	4.003**	ตัดออก			
12	4.374**	ตัดออก			
13	5.625**	คัดเลือกไว้			
14	5.701**	คัดเลือกไว้			
15	4.217**	ตัดออก			
16	5.640**	คัดเลือกไว้			
17	.501	ตัดออก			
18	8.350**	คัดเลือกไว้			
19	5.705**	คัดเลือกไว้			
20	7.757**	คัดเลือกไว้			
21	6.052**	คัดเลือกไว้			
22	4.056**	ตัดออก			
23	4.607**	คัดเลือกไว้			
24	5.705**	คัดเลือกไว้			
25	6.713**	คัดเลือกไว้			
26	3.162**	ตัดออก			
27	8.544**	คัดเลือกไว้			
28	6.397**	คัดเลือกไว้			
29	6.476**	คัดเลือกไว้			
30	5.270**	คัดเลือกไว้			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 ค่าอำนาจจำแนก t ของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถด้าน
คณิตศาสตร์ของตนเอง

ข้อ	t	หมายเหตุ
1	7.341**	คัดเลือกไว้
2	2.084*	ตัดออก
3	8.332**	คัดเลือกไว้
4	2.914**	ตัดออก
5	8.972**	คัดเลือกไว้
6	7.994**	คัดเลือกไว้
7	9.460**	คัดเลือกไว้
8	9.554**	คัดเลือกไว้
9	7.936**	คัดเลือกไว้
10	7.283**	ตัดออก
11	0.226	ตัดออก
12	7.685**	คัดเลือกไว้
13	9.676**	คัดเลือกไว้
14	8.578**	คัดเลือกไว้
15	8.275**	คัดเลือกไว้
16	9.231**	คัดเลือกไว้
17	7.628**	คัดเลือกไว้
18	7.336**	คัดเลือกไว้
19	7.370**	คัดเลือกไว้
20	5.257**	ตัดออก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนก t ของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถด้าน
วิทยาศาสตร์ของตนเอง

ข้อ	t	หมายเหตุ
1	9.500**	คัดเลือกไว้
2	9.129**	คัดเลือกไว้
3	8.536**	คัดเลือกไว้
4	7.438**	คัดเลือกไว้
5	7.710**	คัดเลือกไว้
6	7.234**	คัดเลือกไว้
7	10.790**	คัดเลือกไว้
8	4.127**	ตัดออก
9	7.854**	คัดเลือกไว้
10	9.057**	คัดเลือกไว้
11	8.934**	คัดเลือกไว้
12	8.384**	คัดเลือกไว้
13	9.640**	คัดเลือกไว้
14	3.881**	ตัดออก
15	2.557*	ตัดออก
16	6.192**	ตัดออก
17	8.274**	คัดเลือกไว้
18	8.867**	คัดเลือกไว้
19	2.603**	ตัดออก
20	8.950**	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนก t ของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถด้าน
สังคมศาสตร์ของตนเอง

ข้อ	t	หมายเหตุ
1	7.279**	คัดเลือกไว้
2	9.055**	คัดเลือกไว้
3	7.848**	คัดเลือกไว้
4	6.465**	คัดเลือกไว้
5	9.941**	คัดเลือกไว้
6	7.546**	คัดเลือกไว้
7	4.363**	ตัดออก
8	2.378*	ตัดออก
9	1.176	ตัดออก
10	7.357**	คัดเลือกไว้
11	11.441**	คัดเลือกไว้
12	11.699**	คัดเลือกไว้
13	0.905	ตัดออก
14	5.716**	คัดเลือกไว้
15	0.803	ตัดออก
16	8.828**	คัดเลือกไว้
17	8.122**	คัดเลือกไว้
18	10.104**	คัดเลือกไว้
19	8.696**	คัดเลือกไว้
20	7.158**	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนก t ของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถด้านภาษา
ของตนเอง

ข้อ	t	หมายเหตุ
1	6.104**	ตัดออก
2	9.111**	คัดเลือกไว้
3	8.999**	คัดเลือกไว้
4	10.163**	คัดเลือกไว้
5	7.185**	คัดเลือกไว้
6	0.873	ตัดออก
7	9.051**	คัดเลือกไว้
8	2.111*	ตัดออก
9	10.577**	คัดเลือกไว้
10	10.315**	คัดเลือกไว้
11	10.662**	คัดเลือกไว้
12	8.333**	คัดเลือกไว้
13	9.511**	คัดเลือกไว้
14	9.147**	คัดเลือกไว้
15	7.818**	คัดเลือกไว้
16	2.225*	ตัดออก
17	5.014**	ตัดออก
18	7.828**	คัดเลือกไว้
19	7.546**	คัดเลือกไว้
20	6.239**	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนก t ของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้าน
กายภาพ

ข้อ	t	หมายเหตุ
1	5.809**	คัดเลือกไว้
2	7.755**	คัดเลือกไว้
3	7.152**	คัดเลือกไว้
4	8.177**	คัดเลือกไว้
5	4.649**	ตัดออก
6	6.789**	คัดเลือกไว้
7	6.469**	คัดเลือกไว้
8	7.222**	คัดเลือกไว้
9	6.527**	คัดเลือกไว้
10	0.325	ตัดออก
11	2.690**	ตัดออก
12	6.128**	คัดเลือกไว้
13	6.331**	คัดเลือกไว้
14	7.036**	คัดเลือกไว้
15	5.746**	คัดเลือกไว้
16	6.510**	คัดเลือกไว้
17	5.540**	คัดเลือกไว้
18	5.442**	คัดเลือกไว้
19	5.116**	ตัดออก
20	4.713**	ตัดออก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนก t ของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านวิชาการ

ข้อ	t	หมายเหตุ
1	5.742**	ตัดออก
2	5.575**	ตัดออก
3	7.246**	คัดเลือกไว้
4	6.555**	คัดเลือกไว้
5	6.190**	คัดเลือกไว้
6	5.716**	ตัดออก
7	1.867	ตัดออก
8	0.196	ตัดออก
9	7.318**	คัดเลือกไว้
10	7.737**	คัดเลือกไว้
11	6.684**	คัดเลือกไว้
12	8.423**	คัดเลือกไว้
13	6.381**	คัดเลือกไว้
14	7.557**	คัดเลือกไว้
15	5.973**	คัดเลือกไว้
16	6.317**	คัดเลือกไว้
17	5.880**	คัดเลือกไว้
18	7.629**	คัดเลือกไว้
19	6.802**	คัดเลือกไว้
20	8.336**	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนก t ของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ

ข้อ	t	หมายเหตุ
1	7.172**	คัดเลือกไว้
2	7.814**	คัดเลือกไว้
3	8.308**	คัดเลือกไว้
4	5.932**	ตัดออก
5	8.297**	คัดเลือกไว้
6	5.207**	ตัดออก
7	9.813**	คัดเลือกไว้
8	9.103**	คัดเลือกไว้
9	8.086**	คัดเลือกไว้
10	9.202**	คัดเลือกไว้
11	7.474**	คัดเลือกไว้
12	5.813**	ตัดออก
13	6.516**	คัดเลือกไว้
14	8.048**	คัดเลือกไว้
15	8.331**	คัดเลือกไว้
16	1.859**	ตัดออก
17	6.811**	คัดเลือกไว้
18	8.214**	คัดเลือกไว้
19	9.379**	คัดเลือกไว้
20	6.274**	ตัดออก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนก t ของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดประสบการณ์ชีวิตด้านบวก

ข้อ	t	หมายเหตุ
1	5.157**	ตัดออก
2	6.848**	คัดเลือกไว้
3	3.283**	ตัดออก
4	3.761**	ตัดออก
5	6.918**	คัดเลือกไว้
6	1.481	ตัดออก
7	4.787**	ตัดออก
8	6.922**	คัดเลือกไว้
9	5.817**	คัดเลือกไว้
10	6.360**	คัดเลือกไว้
11	9.634**	คัดเลือกไว้
12	8.739**	คัดเลือกไว้
13	10.301**	คัดเลือกไว้
14	8.027**	คัดเลือกไว้
15	7.413**	คัดเลือกไว้
16	7.230**	คัดเลือกไว้
17	8.336**	คัดเลือกไว้
18	7.942**	คัดเลือกไว้
19	7.630**	คัดเลือกไว้
20	10.439**	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนก t ของข้อคำถามรายข้อของแบบสอบถามวัดประสบการณ์ชีวิตด้านลบ

ข้อ	t	หมายเหตุ
1	8.037**	คัดเลือกไว้
2	5.157**	ตัดออก
3	4.688**	ตัดออก
4	6.552**	คัดเลือกไว้
5	5.201**	คัดเลือกไว้
6	8.265**	คัดเลือกไว้
7	7.138**	คัดเลือกไว้
8	5.276**	คัดเลือกไว้
9	5.185**	ตัดออก
10	8.139**	คัดเลือกไว้
11	4.559**	ตัดออก
12	4.040**	ตัดออก
13	6.140**	คัดเลือกไว้
14	7.313**	คัดเลือกไว้
15	6.035**	คัดเลือกไว้
16	5.609**	คัดเลือกไว้
17	5.841**	คัดเลือกไว้
18	6.564**	คัดเลือกไว้
19	5.336**	คัดเลือกไว้
20	6.952**	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 4 ฉบับ

แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 30 ข้อ ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
2. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัย ซึ่งไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ดังนั้นคำตอบที่ได้จะไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง
3. ขอให้นักเรียนทำแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ			
		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย
1.	ข้าพเจ้าชอบมาโรงเรียน				
2.	ข้าพเจ้ารู้สึกเครียดเมื่ออยู่ในโรงเรียน.....				
3.	ข้าพเจ้าอยากไปให้พ้นจากโรงเรียน				
4.	โรงเรียนเป็นแหล่งให้ความรู้ที่สำคัญ				
5.	ข้าพเจ้ารักโรงเรียนของข้าพเจ้า				
6.	โรงเรียนให้สิ่งดี ๆ กับข้าพเจ้า				
7.	โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของข้าพเจ้า				
8.	โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้ามีความสุข				
9.	โรงเรียนเป็นศูนย์รวมจิตใจของนักเรียน				
10.	โรงเรียนให้ความสำคัญกับตัวนักเรียน				
11.	ข้าพเจ้าไม่ชอบโรงเรียน				
12.	ข้าพเจ้าตั้งใจที่ได้เรียนหนังสือที่โรงเรียนนี้				
13.	โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้ามีอิสระในการตัดสินใจ.....				
14.	ข้าพเจ้าเกิดความผูกพันกับโรงเรียน.....				
15.	โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้ารู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง				
16.	กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นน่าสนใจ.....				
17.	โรงเรียนสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักการช่วยเหลือ และแบ่งปันผู้อื่น.....				
18.	ข้าพเจ้าภูมิใจในโรงเรียนของข้าพเจ้า.....				
19.	โรงเรียนช่วยขัดเกลาให้ข้าพเจ้าเป็นคนดี.....				
20.	โรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกตามความจำเป็น.....				
21.	โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้ารู้ในความต้องการของตนเองมากขึ้น.....				
22.	โรงเรียนเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของข้าพเจ้า.....				
23.	โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้ามีทางเลือกหลายทางในการศึกษาต่อ				
24.	โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในตนเอง.....				
25.	โรงเรียนช่วยให้ข้าพเจ้ารู้สึกถึงความมั่นคงในชีวิต.....				
26.	โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้ามีเพื่อน.....				
27.	โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้าเป็นคนมีระเบียบวินัย.....				
28.	โรงเรียนช่วยให้ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบ.....				
29.	โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้ามองโลกได้กว้างขึ้น.....				
30.	โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้ามีความอ่อนน้อม ถ่อมตน.....				

แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 60 ข้อ ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับการประเมินตนเองของนักเรียน โดยมีความหมายดังนี้

จริงมาก	หมายถึง	นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก
จริงเป็นส่วนใหญ่	หมายถึง	นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
จริงน้อย	หมายถึง	นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	นักเรียนไม่สามารถรับรู้ตนเอง

2. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัย ซึ่งไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ดังนั้นคำตอบที่ได้จะไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

3. ขอให้นักเรียนทำแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงเป็น ส่วน ใหญ่	จริง น้อย	ไม่จริง
	การรับรู้ความสามารถทางวิชาการด้านคณิตศาสตร์ของ ตนเอง				
1.	ข้าพเจ้าเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้คะแนนดี.....				
2.	ข้าพเจ้าเก่งวิชาคณิตศาสตร์				
3.	ข้าพเจ้าเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้ดีกว่าวิชาอื่น.....				
4.	ข้าพเจ้าตอบคำถามวิชาคณิตศาสตร์ที่อาจารย์ถามในชั้นเรียน ได้.....				
5.	วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ง่ายสำหรับข้าพเจ้า.....				
6.	ข้าพเจ้าทำโจทย์คณิตศาสตร์ได้รวดเร็ว.....				
7.	ข้าพเจ้าทำโจทย์คณิตศาสตร์ที่ยาก ๆ ได้.....				
8.	ข้าพเจ้าสามารถจำเนื้อหาในวิชาคณิตศาสตร์ได้.....				
9.	ข้าพเจ้าสามารถทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ได้ด้วยตนเอง..				
10.	ข้าพเจ้าสามารถสรุปประเด็นสำคัญในวิชาคณิตศาสตร์ได้.....				
11.	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ได้ชัดเจน.....				
12.	ข้าพเจ้าสามารถจำสูตรแล้วตอบคำถามวิชาคณิตศาสตร์ได้.....				
13.	ข้าพเจ้าสามารถจดจำสาระสำคัญที่อาจารย์สอนในชั้นเรียน คณิตศาสตร์ได้อย่างครบถ้วน.....				
14.	ข้าพเจ้าสามารถเชื่อมโยงสาระสำคัญที่ได้จากการเรียนและ การอ่านจากตำราคณิตศาสตร์เข้าด้วยกันได้.....				
15.	การบ้านวิชาคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่ง่ายสำหรับข้าพเจ้า.....				
	การรับรู้ความสามารถทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ของ ตนเอง				
16.	ข้าพเจ้าเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ได้คะแนนดี.....				
17.	ข้าพเจ้าเก่งวิชาวิทยาศาสตร์.....				
18.	ข้าพเจ้าเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ได้ดีกว่าวิชาอื่น ๆ				
19.	ข้าพเจ้าตอบคำถามวิชาวิทยาศาสตร์ที่อาจารย์ถามในชั้นเรียน ได้.....				
20.	วิชาวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ง่ายสำหรับข้าพเจ้า.....				
21.	ข้าพเจ้าทำโจทย์วิทยาศาสตร์ที่ยาก ๆ ได้.....				
22.	ข้าพเจ้าทำกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ได้ดี.....				
23.	ข้าพเจ้าสามารถสรุปประเด็นสำคัญในวิชาวิทยาศาสตร์ได้.....				
24.	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ได้ชัดเจน.....				

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงเป็น ส่วนใหญ่	จริง น้อย	ไม่จริง
25.	ข้าพเจ้าสามารถจำสูตรแล้วตอบคำถามวิชาวิทยาศาสตร์ได้....				
26.	ข้าพเจ้าสามารถจดจำสาระสำคัญที่อาจารย์สอนในชั้นเรียน วิทยาศาสตร์ได้อย่างครบถ้วน.....				
27.	ข้าพเจ้าสามารถเชื่อมโยงสาระสำคัญที่ได้จากการเรียนและ การอ่านจากตำราวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกัน.....				
28.	ข้าพเจ้าสามารถทำแบบฝึกหัดวิชาวิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง.....				
29.	ข้าพเจ้าเขียนรายงานการทดลองได้ดี.....				
30.	ข้าพเจ้าสามารถสอบผ่านวิชาวิทยาศาสตร์.....				
การรับรู้ความสามารถทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ของ ตนเอง					
31.	ข้าพเจ้าเรียนวิชาสังคมได้คะแนนดี.....				
32.	ข้าพเจ้าเก่งวิชาสังคม.....				
33.	ข้าพเจ้าเรียนวิชาสังคมได้ดีกว่าวิชาอื่น.....				
34.	อาจารย์เรียกให้ข้าพเจ้าตอบคำถามวิชาสังคม.....				
35.	วิชาสังคมเป็นวิชาที่ง่ายสำหรับข้าพเจ้า.....				
36.	ข้าพเจ้าตอบคำถามวิชาสังคมที่อาจารย์ถามได้ทุกครั้ง.....				
37.	ข้าพเจ้าสามารถทำแบบฝึกหัดวิชาสังคมได้ถูกต้อง.....				
38.	ข้าพเจ้าสามารถสรุปประเด็นสำคัญในวิชาสังคมได้.....				
39.	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายเนื้อหาวิชาสังคมได้ชัดเจน.....				
40.	ข้าพเจ้าต้องติววิชาสังคมให้กับเพื่อน ๆ.....				
41.	ข้าพเจ้าสามารถจดจำสาระสำคัญที่อาจารย์สอนในชั้นเรียน วิชาสังคมได้อย่างครบถ้วน.....				
42.	ข้าพเจ้าสามารถเชื่อมโยงสาระสำคัญที่ได้จากการเรียนและ การอ่านจากตำราวิชาสังคมเข้าด้วยกัน.....				
43.	การบ้านวิชาสังคมเป็นสิ่งที่ง่ายสำหรับข้าพเจ้า.....				
44.	ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้วิชาสังคมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้.....				
45.	เมื่อเพื่อน ๆ มีปัญหาวิชาสังคมมักมาถามข้าพเจ้า.....				
การรับรู้ความสามารถทางวิชาการด้านภาษาของตนเอง					
46.	ข้าพเจ้าเรียนวิชาภาษาได้คะแนนดี.....				
47.	ข้าพเจ้าเก่งวิชาภาษา.....				
48.	ข้าพเจ้าเรียนวิชาภาษาได้ดีกว่าวิชาอื่น.....				
49.	วิชาภาษาเป็นวิชาที่ง่ายสำหรับข้าพเจ้า.....				
50.	ข้าพเจ้าตอบคำถามวิชาภาษาที่อาจารย์ถามได้ทุกครั้ง.....				

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงเป็น ส่วน ใหญ่	จริง น้อย	ไม่จริง
51.	ข้าพเจ้าสามารถทำแบบฝึกหัดวิชาภาษาได้ถูกต้อง				
52.	ข้าพเจ้าสามารถสรุปประเด็นสำคัญในวิชาภาษาได้				
53.	ข้าพเจ้าสามารถจดจำสาระสำคัญที่อาจารย์สอนในชั้นเรียน ภาษาได้อย่างครบถ้วน				
54.	ข้าพเจ้าสามารถเชื่อมโยงสาระสำคัญที่ได้จาก การเรียนและ การอ่านจากตำราภาษาเข้าด้วยกัน				
55.	ข้าพเจ้าทำกิจกรรมทางภาษาได้ดี				
56.	การบ้านวิชาภาษาเป็นสิ่งที่ง่ายสำหรับข้าพเจ้า				
57.	ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้วิชาภาษาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้				
58.	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือได้เร็ว				
59.	ข้าพเจ้าออกสำเนียงภาษาได้ถูกต้อง				
60.	ข้าพเจ้าเขียนหนังสือสวย				

แบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 45 ข้อ ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยมีความหมายดังนี้
 ดีมาก หมายถึง โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดีมาก
 ส่วนใหญ่ดี หมายถึง โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับส่วนใหญ่ดี
 ดีค่อนข้างน้อย หมายถึง โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดีค่อนข้างน้อย
 ดีน้อย หมายถึง โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดีน้อย
2. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัย ซึ่งไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ดังนั้นคำตอบที่ได้จะไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง
3. ขอให้นักเรียนทำแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ข้อ	ข้อความ	ดีมาก	ส่วนใหญ่ดี	ดีค่อนข้างน้อย	ดีน้อย
ด้านกายภาพ					
1.	บริเวณโรงเรียนสะอาด				
2.	โรงเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย				
3.	โรงอาหารของโรงเรียนถูกสุขลักษณะ				
4.	โรงเรียนมีโต๊ะสำหรับนั่งพักผ่อนเพียงพอ				
5.	โรงเรียนมีห้องน้ำเพียงพอกับจำนวนนักเรียน.....				
6.	โรงเรียนมีโทรศัพท์เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน				
7.	ห้องพยาบาลสะอาด มีอากาศถ่ายเท				
8.	โรงเรียนมีถังขยะเพียงพอ				
9.	โรงเรียนมีห้องสมุดหรือมุมหนังสือที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาค้นคว้า				
10.	สภาพห้องเรียน อาคารเรียนอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์				
11.	โต๊ะนักเรียนมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน				
12.	โรงเรียนมีสถานที่สำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ				
13.	ขนาดโรงเรียนพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน.....				
14.	มีการจัดตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้สวยงาม.....				
15.	พื้นที่บริเวณโรงเรียนแบ่งออกเป็นสัดส่วน.....				
ด้านวิชาการ					
16.	โรงเรียนจัดตารางเรียนได้เหมาะสม				
17.	ห้องเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม.....				
18.	อาจารย์ให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาจากประสบการณ์ตรง				
19.	โรงเรียนมีโควตาการศึกษาต่อให้กับนักเรียน				
20.	โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนมีโอกาสศึกษาต่อ				
21.	โรงเรียนมีหนังสือให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า เพิ่มเติมในวิชาต่าง ๆ ที่เรียน				
22.	โรงเรียนมีทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน				
23.	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ.....				
24.	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการตามความสนใจ				
25.	โรงเรียนมีสถานที่ให้สำหรับนักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ				
26.	สภาพแวดล้อมของห้องสมุดเอื้ออำนวยต่อการศึกษาค้นคว้า...				

ข้อ	ข้อความ	ดีมาก	ส่วนใหญ่ดี	ดีค่อนข้างน้อย	ดีน้อย
27.	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าร่วมตามความถนัดหรือความสนใจ				
28.	โรงเรียนมีการจัดป้ายประกาศ ป้ายประชาสัมพันธ์ ตามสถานที่ที่เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์				
29.	โรงเรียนมีการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน.....				
30.	โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความสามารถ.....				
ด้านการบริหารจัดการ					
31.	ผู้บริหารมีการชี้แจงนโยบายให้นักเรียนได้รับทราบ				
32.	กฎ ระเบียบของโรงเรียนสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ...				
33.	ผู้บริหารและอาจารย์รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน				
34.	อาจารย์ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของนักเรียน				
35.	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสพบปะกับครู - อาจารย์				
36.	โรงเรียนมีการเคร่งครัดในการใช้กฎ ระเบียบต่าง ๆ				
37.	โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดความรักและความผูกพันต่อโรงเรียน				
38.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน				
39.	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน.....				
40.	โรงเรียนจัดสรรทุนการศึกษาให้นักเรียนอย่างเหมาะสม				
41.	โรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองรับรู้ อนุญาต และสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน				
42.	โรงเรียนให้ความสำคัญแก่งานในทุก ๆ ด้านเท่าเทียมกัน				
43.	ห้องสมุดมีหนังสือที่ทันสมัยอย่างเพียงพอ				
44.	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน.....				
45.	โรงเรียนจัดสวัสดิการสุขภาพและอนามัยที่ดี.....				

แบบสอบถามประสบการณ์ชีวิต

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 30 ข้อ ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับเหตุการณ์หรือการกระทำของนักเรียน โดยมีความหมายดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	นักเรียนได้พบหรือกระทำตามข้อความนั้นประมาณ 80 – 100 %
บ่อย	หมายถึง	นักเรียนได้พบหรือกระทำตามข้อความนั้นประมาณ 60 – 79 %
บางครั้ง	หมายถึง	นักเรียนได้พบหรือกระทำตามข้อความนั้นประมาณ 1 – 59 %
ไม่เคยเลย	หมายถึง	นักเรียนไม่ได้พบหรือกระทำตามข้อความนั้นเลย
2. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัย ซึ่งไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ดังนั้นคำตอบที่ได้จะไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง
3. ขอให้นักเรียนทำแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามวัดประสบการณ์ชีวิต

ข้อ	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย	บางครั้ง	ไม่เคย เลย
ประสบการณ์ชีวิตด้านบวก					
1.	ข้าพเจ้าได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น.....				
2.	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ.....				
3.	ข้าพเจ้าสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้.....				
4.	ข้าพเจ้าได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าห้อง.....				
5.	ข้าพเจ้าเก็บเงินซื้อของได้ด้วยเงินตนเอง.....				
6.	ข้าพเจ้าทำสิ่งที่ได้ตั้งใจไว้สำเร็จ.....				
7.	ข้าพเจ้าสามารถเอาชนะใจตนเองไม่ให้กระทำผิดได้.....				
8.	ข้าพเจ้าสอบได้คะแนนดี.....				
9.	ข้าพเจ้าได้รับรางวัลการแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการ..				
10.	ข้าพเจ้าเก็บเงินฝากธนาคาร.....				
11.	ข้าพเจ้าเป็นคนไกลเกลียดเมื่อเพื่อนมีปัญหา				
12.	ข้าพเจ้าทำการบ้านถูกหมดทุกข้อ.....				
13.	ข้าพเจ้าช่วยเหลือผู้อื่น.....				
14.	เพื่อน ๆ มาปรึกษาปัญหากับข้าพเจ้า				
15.	ข้าพเจ้าได้รับคำชมเชยจากอาจารย์.....				
ประสบการณ์ชีวิตด้านลบ					
16.	ข้าพเจ้าสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก.....				
17.	ข้าพเจ้ามักคิดน้อยใจผู้อื่น.....				
18.	ข้าพเจ้าสอบได้คะแนนไม่ดี.....				
19.	ข้าพเจ้าทะเลาะกับคนในครอบครัว.....				
20.	ข้าพเจ้ากระทำผิดกฎของโรงเรียน.....				
21.	บุคคลในครอบครัวประสบอุบัติเหตุ.....				
22.	ข้าพเจ้าเคยทะเลาะกับเพื่อน.....				
23.	ข้าพเจ้าทำให้พ่อแม่เสียใจ.....				
24.	ข้าพเจ้าอิจฉาผู้อื่น.....				
25.	ข้าพเจ้าส่งงานไม่ทันตามกำหนด.....				
26.	ข้าพเจ้าลอกข้อสอบเพื่อน.....				
27.	ข้าพเจ้าเคยโกหกผู้ปกครอง.....				
28.	ข้าพเจ้าหนีเที่ยวกับเพื่อน.....				
29.	ข้าพเจ้าทำผิดแล้วถูกจับได้.....				
30.	เมื่อมีปัญหาข้าพเจ้ามักถูกมองว่าเป็นคนผิด.....				

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ส.วาสนา ประवालพฤษ์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. อาจารย์ ดร.นันทา สุรักษา	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
5. อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวลักขณา วชิรพงศ์
วันเดือนปีเกิด	22 ตุลาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	9 หมู่ 4 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี 12140
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปทุมธานี
พ.ศ. 2543	วท.บ. วิชาเอกคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2545	กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ